119. Tiistaina 5 päivänä joulukuuta 1995

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely

1) Hallituksen esitys valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1996 3159

Hallituksen esitys 99/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 47/1995 vp

Kolmas käsittely

2) Hallituksen esitys laiksi vuorotteluvapaakokeilusta sekä laeiksi eräiden tähän liittyvien lakien muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 136/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 4/1995 vp
Suuren valiokunnan mietintö 2/1995 vp

3) Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta 3167

Hallituksen esitys 156/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 43/1995 vp

4) Hallituksen esitys laeiksi ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta ja kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 76/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 45/1995 vp

5) Hallituksen esitys Pohjoismaiden välillä tehdyn yhteistyösopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 3183

Hallituksen esitys 142/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 13/1995 vp

6) Hallituksen esitys Argentiinan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ..... „

Hallituksen esitys 144/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 14/1995 vp

7) Hallituksen esitys Chilen kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä .. „

Hallituksen esitys 145/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 15/1995 vp

8) Hallituksen esitys Korean tasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 3184

Hallituksen esitys 146/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 16/1995 vp

9) Hallituksen esitys Thaimaan kuningaskunnan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä .. „

Hallituksen esitys 147/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 17/1995 vp

10) Hallituksen esitys Vietnamin kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 3184

Hallituksen esitys 148/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 18/1995 vp

11) Hallituksen esitys laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta 3185

Hallituksen esitys 151/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 41/1995 vp

12) Hallituksen esitys laiksi polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 152/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 42/1995 vp

13) Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta ja laiksi alkoholilain 17 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 186/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 44/1995 vp

14) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 115/1995 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 10/1995 vp

15) Hallituksen esitys laiksi terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta 3186

Hallituksen esitys 43/1995 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 1/1995 vp

16) Hallituksen esitys laiksi henkilöstörahastolain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 173/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 5/1995 vp

17) Hallituksen esitys laeiksi palkkaturvalain 2 ja 5 §:n sekä merimiesten palkkaturvalain 2 ja 5 §:n muuttamisesta 3186

Hallituksen esitys 174/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 6/1995 vp

18) Hallituksen esitys maastoliikennelaiksi ..... „

Hallituksen esitys 163/1995 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 8/1995 vp

Ensimmäinen käsittely

19) Hallituksen esitys vaaleja ja kansanäänestyksiä koskevan lainsäädännön muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 175/1995 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 4/1995 vp
Toivomusaloite 4—7/1995 vp

20) Hallituksen esitys laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain muuttamisesta 3187

Hallituksen esitys 190/1995 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 5/1995 vp

21) Hallituksen esitys laiksi kiinteistövaihdosta Helsingin kaupungin kanssa ... „

Hallituksen esitys 179/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 46/1995 vp

22) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 192/1995 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 11/1995 vp

23) Hallituksen esitys laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 8/1995 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 13/1995 vp

24) Hallituksen esitys laeiksi kauppa-rekisterilain, elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain, kirjanpitolain 33 §:n ja tilintarkastuslain 1 §:n muuttamisesta 3189

Hallituksen esitys 162/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 23/1995 vp

25) Hallituksen esitys laeiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain ja muiden luottolaitostoimintaan liittyvien lakien muuttamisesta sekä väliaikaisesta poikkeuksesta luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin ..... „

Hallituksen esitys 176/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1995 vp

26) Hallituksen esitys laeiksi tavaramerkkilain 6 a luvun kumoamisesta ja tullilain 25 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 181/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 25/1995 vp

Lähetekeskustelu

27) Hallituksen esitys laiksi ylikuormamaksusta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 198/1995 vp

28) Hallituksen esitys laeiksi merimieslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 199/1995 vp

29) Lakialoite laiksi hiilivoiman rakentamisesta ..... „

Lakialoite 60/1995 vp (Markkula-Kivisilta ym.)

30) Lakialoite laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 3209

Lakialoite 62/1995 vp (Ala-Nissilä ym.)

31) Lakialoite laiksi tuloverolain muuttamisesta 3209

Lakialoite 63/1995 vp (Peltomo ym.)

Mietintöjen pöydällepano

32) Lepäämässä oleva ehdotus ylimpien valtioelinten eräitä valtaoikeuksia koskevaksi lainsäädännöksi ..... „

Lepäämässä olevat lakiehdotukset (HE 285/1994 vp)
Perustuslakivaliokunnan mietintö 6/1995 vp

33) Hallituksen esitys ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdennentoista pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä .. 3210

Hallituksen esitys 143/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 12/1995 vp

34) Hallituksen esitys Viron kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ..... „

Hallituksen esitys 184/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 19/1995 vp

35) Hallituksen esitys Liettuan kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ..... „

Hallituksen esitys 194/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 20/1995 vp

36) Hallituksen esitys laeiksi metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain 5 §:n sekä yksityismetsälain 3 ja 18 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys 193/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1995 vp

37) Hallituksen esitys laeiksi valuuttalain 13 §:n muuttamisesta ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 68 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 166/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 26/1995 vp

38) Hallituksen esitys laiksi eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta 3210

Hallituksen esitys 171/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 27/1995 vp

39) Hallituksen esitys laiksi tavaramerkkilain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 135/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 28/1995 vp

40) Hallituksen esitys laeiksi patenttilain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 161/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 29/1995 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Enestam, Joenpalo, Juhantalo, Kaarilahti, Karhunen, Lamminen, Paasio, Perho, Pietikäinen M., Polvi, Rinne ja Tiuri.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Perho, Pietikäinen M. ja Juhantalo.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat
tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Joenpalo, virkatehtävien vuoksi edustajat Enestam, Lamminen, Paasio ja Tiuri sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Kaarilahti ja Perho sekä
tämän kuun 8 päivään sairauden vuoksi ed. Polvi ja yksityisasioiden vuoksi ed. Rinne.

U-asiat

Puhemies: Ilmoitetaan, että 30 päivänä marraskuuta 1995 päivätyllä valtioneuvoston kirjelmällä on puhemiehelle saapunut valtiopäiväjärjestyksen 54 b §:ssä tarkoitettu Euroopan unionin asia n:o U 61.

Ilmoitetaan edelleen, että puhemies on tänään toimittanut mainitun asian käsiteltäväksi suureen valiokuntaan, jolle liikennevaliokunnan on annettava lausunto.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 275, 276, 280, 284, 290 ja 297. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan jäsenet

Puhemies: Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytää ed. S-L. Anttila vapautusta Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan jäsenyydestä 1.1.1996 lähtien. Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Puhemies: Ilmoitetaan, että Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali toimitetaan ensi perjantain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaalia varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliaan viimeistään ensi perjantaina kello 10.

Itsenäisyyspäivän juhlajumalanpalvelus

Puhemies: Esitellään juhlamenojenohjaajan kirjelmä itsenäisyyspäivän juhlajumalanpalveluksesta.

Sihteeri lukee:

”Juhlamenojenohjaaja
Helsingissä, 1. päivänä marraskuuta 1995

Eduskunnan Puhemiehelle

Juhlamenojenohjaajana minulla on kunnia välittää Teille, Rouva Puhemies, sekä Eduskunnan varapuhemiehille ja jäsenille Valtioneuvoston kutsu saapua Tuomiokirkossa 6. päivänä joulukuuta 1995 klo 12.00 pidettävään Itsenäisyyspäivän juhlajumalanpalvelukseen.

Timo Jalkanen

Asu: Tumma puku”

"Ceremonimästaren
Helsingfors, den 1 november 1995

Till Riksdagens Talman

I egenskap av ceremonimästare har jag äran härmed framföra Er, Fru Talman, samt Riksdagens vicetalmän och riksdagsmän Statsrådets inbjudan till den festgudstjänst, som på Självständighetsdagen den 6 december 1995 avhålles i Domkyrkan kl. 12.00.

Timo Jalkanen

Klädsel: Mörk kostym"

Puhemies: Pyydän edustajia kokoontumaan Tuomiokirkkoon menoa varten Yliopiston kirjaston edustalle huomenna itsenäisyyspäivänä kello 11.45.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1996

Ainoa käsittely
Hallituksen esitys 99/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 47/1995 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Hallituksen esitys laiksi vuorotteluvapaakokeilusta sekä laeiksi eräiden tähän liittyvien lakien muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 136/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 4/1995 vp
Suuren valiokunnan mietintö 2/1995 vp

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Gustafsson: Kunnioitettu rouva puhemies! Nyt kolmannessa käsittelyssä oleva työvuorottelukokeilu on merkittävä päänavaus suomalaisessa yhteiskunnassa ja työelämässä.

Kysymys tulee olemaan lain astuessa voimaan siitä, että tuhannet nuoret ja myös pitkäaikaistyöttömät pääsevät työn vuorottelun ja kierrätyksen kautta tekemään oikeaa, tärkeää, tuotannollista työtä. Henkilö, joka on sitä elämänsä aikana tehnyt ehkä 20—30 vuotta, voi siirtyä koulutus- tai sapattivapaalle. Kysymys on siis yksityisen kansalaisen kannalta hyvin merkittävästä asiasta.

Uskon, että me kaikki kansanedustajat ymmärrämme ja tiedämme sen, että tämä koulutus- ja sapattivapaalaki ei ratkaise merkittävää työttömyysongelmaa. Olen sitä mieltä, että me joudumme Sorsan työllisyysohjelman lisäksi vielä lähikuukausina ja -vuosina miettimään ehkä uusia, vieläkin konkreettisempia tekoja siinä, miten saamme jaettua työtä yhä useammille suomalaisille. Tältä osin Sorsan työllisyysohjelman monet yksityiskohdat ovat tärkeitä. Tämä koulutus- ja sapattivapaalaki on yksi näistä.

Itse haluan nähdä ja toteuttaa tämän koulutus- ja sapattivapaalain tietoisesti valittuna yhteiskuntapoliittisena linja- ja arvovalintana. Tämän lain myötä yhdistyy erilaisia työllisyys-, koulutus-, yhteiskunta- ja ihmisarvopyrkimyksiä. Jos ja kun, haluan uskoa, tämä laki saa ympärilleen myönteisen ilmapiirin, on mahdollista, että koulutus- ja sapattivapaalaki voi asettua tulevaisuudessa sarjaan merkittävien eläke- ja vuosilomauudistusten kanssa. Haluan vahvasti alleviivata tämän koulutus- ja sapattivapaalain yhteiskuntapoliittista ulottuvuutta ja näen, että sillä on vahva merkitys työn ja opiskelun yhdistämiselle, sivistykselle ja ihmisarvoiselle elämälle näiden käsitteiden laajimmissa ja syvällisimmissä merkityksissä.

Koulutus- ja sapattivapaalaki voi olla myös parhaimmillaan hyvin monivaikutuksinen työelämän rakenteellinen uudistus. Se tarjoaa mahdollisuuksia työyhteisöjen sisäiseen kehittämiseen. Ja haluan korostaa sitä, mikä on itse lain perusteluissakin tuotu esille, että myös työnantajat voivat hyötyä tästä järjestelmästä. Tämä mahdollistaa ja aktivoi uusien ideoiden ja henkilöiden kokeiluja eri työtehtävissä ja näin laajentaa työntekijöiden ja varahenkilöiden työkokemusta ja pätevyyttä. Se antaa käsitykseni mukaan mahdollisuuden työ- ja urakiertoon sekä

vetää uusia luovuusreservejä suomalaisessa yhteiskunnassa uudelle tasolle. Minulla on sellainen käsitys, että monet työntekijät tänä päivänä eivät eri syistä voi tehdä työtä juuri niissä tehtävissä, joissa ovat omimmillaan. Haluan nähdä, että tämä koulutus- ja sapattivapaalaki on antamassa tällaista henkistä lisäarvoa niin yksityiselle kansalaiselle kuin myös sille yritykselle tai työyhteisölle, jossa hän toimii.

Toin jo esille sen, että tämä laki tuo jakoon oikeaa työtä. Näin koulutus- ja sapattivapaa on estämässä yhteiskunta- ja työelämän polarisaatiota, toisin sanoen jakoa yhteiskunnassa menestyviin ja syrjäytyneisiin. Koulutus- ja sapattivapaa mahdollistaa myös paljon pidempikestoisemman omaehtoisen opiskelun ja laaja-alaisenkin sivistyksen hankinnan nykyisin paljon vallalla olevaan lyhytkurssitoimintaan verrattuna.

Arvoisa rouva puhemies! Lain ensimmäisessä käsittelyssä viittasin kirjatyöntekijäliiton puheenjohtaja Levon ajatuksiin. Haluan tässä lain kolmannen käsittelyn yhteydessä ikään kuin kokoavammassa puheenvuorossa vielä viitata yhteen Levon esittämään ajatukseen, joka vastaa omaa näkemystäni siitä, miten tulevaisuudessa tämän kaltaista koulutus- ja sapattivapaa-ajattelua tulee kehittää.

Kirjatyöntekijät ovat suomalaisessa yhteiskunnassa olleet uranuurtajia työehtosopimustoiminnan ja vähän muunkin sopimustoiminnan osalta. Sopii hyvin, että heidän puheenjohtajansa on todennut, että tulevaisuudessa pitäisi päästä järjestelmään, jossa jokainen työntekijä esimerkiksi joka seitsemäs vuosi osallistuu enemmän tai vähemmän pakolliseen lisä- ja täydennyskoulutukseen. Käytännössä tämä tarkoittaisi siis sitä, että joka seitsemäs vuosi työtä kierrätettäisiin useilla kymmenillä-, ehkä sadoillatuhansilla ihmisillä. Näen, että tässä on yksi tieto- ja sivistys-Suomen realistinen keino pyrkiä tämän kaltaiseen täydennyskoulutusjärjestelmään.

Aluksi tämä ajatus voitaisiin toteuttaa siten, kuin monissa fiksuissa yrityksissä ja firmoissa on jo nyt tehty. Mielestäni koulutus- ja sapattivapaajärjestelmän käytön tulisi kuulua modernin suomalaisen yrityksen tai julkisen laitoksen henkilöstösuunnitelmaan sen olennaisena osana.

Tämä vuorotteluvapaakokeilulaki täyttää omassa ajattelutyössäni koulutus- ja sapattivapaalle asettamani teoreettiset ja käytännölliset periaatteet varsin hyvin. Itse asiassa se vastaa reilu vuosi sitten tekemääni lakialoitetta, jonka allekirjoitti 115 kansanedustajaa, varsin hyvin. Ainoaksi pulmaksi jäi korvaustaso, joka laissa on 60 prosenttia. Mutta haluan uskoa, että se ei nyt olisi laajemmin estämässä tämän lain hyväksikäyttöä.

Tiedossani on, että lakia kohtaan on paljon kiinnostusta ja paljon odotuksia. Erityisesti työministeriön, katson edessäni ahkeroivaan työministeri Jaakonsaareen, tulee luoda hyvin aktiivinen ja aggressiivinenkin tiedotus- ja toimintastrategia kohdistettuna lain toteutumisen kannalta keskeisiin sidosryhmiin: yrityksiin, ammattiliittoihin, kuntiin, yrittäjäjärjestöihin jne. Mielestäni myös resursointiin tulee ministeriössä kiinnittää riittävästi huomiota.

Olen sitä mieltä, että suuren murroksen sukupolvi, suuren ikäluokat, tarvitsee nyt koulutus- ja sapattivapaauudistusta. Sille on suuri tarve, etten sanoisi: sosiaalinen tilaus. Mielestäni työvuorottelun toteuttaminen on inhimillinen kädenojennus pitkään työelämässä olleille ihmisille, jotka voivat ehkä vuodeksi luovuttaa tärkeän työpaikkansa nuorille, jotka saavat työkokemusta, tai pitkäaikaistyöttömille.

Kysymyshän ei ole käytännössä siitä, että koulutus- ja sapattivapaalle lähtevän työtehtävät ottaisi esimerkiksi nuori työtön, vaan kysymys on siitä, että yrityksessä, kuten sanonta kuuluu, letka siirtyy ja varamiesjärjestelmän kautta täytetään joskus hyvinkin vaativaa ammattitaitoa edellyttävät lähtevän henkilön työtehtävät.

Arvoisa puhemies! Haluan ehkä reunamerkintänä todeta eduskunnan pöytäkirjoihin, että ollessani ehdokkaana eduskuntaan 1987 puhuin vaalikentillä paljon koulutus- ja sapattivapaasta. Tultuani valituksi eduskuntaan 1987 tein asiasta toivomusaloitteen, jonka allekirjoitti 41 sosialidemokraattista kansanedustajaa. Vuoden 1988 valtiopäivillä jätin raha-asia-aloitteen asiaan liittyvän tutkimus- ja kokeilutoiminnan käynnistämiseksi. Aloitteen allekirjoitti 93 kansanedustajaa. Noin vuosi sitten lakialoitteen allekirjoitti 115 kansanedustajaa. Nyt tämä tärkeä laki on astumassa voimaan.

Kun Tampereelta ollaan, lainaan lopuksi Lauri Viitaa, joka teoksessaan "Suutarikin, suuri viisas" toteaa näin:

"Työ ei touhuten totene,
tehdä täytyy ja levätä.
Katso maata, etsi muuta.
Älä emmi, kun älyät,
selvitä koko asia."

Ed. Perho merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K o m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koen erittäin myönteisenä, että vuorotteluvapaakokeilu on saatu kolmanteen käsittelyyn ja toivon, että se tulisi johtamaan myös käytännössä työn vuorotteluun ja kierrätykseen.

Kuitenkin näen asiassa yhden kielteisen seikan. Hallitus on antanut käytännössä päätösvallan eduskunnan ulkopuolelle, kuten muissakin kolmikanta-asioissa, jolloin eduskunnalla ei käytännössä ...

P u h e m i e s (koputtaa): Ed. Komi, vastauspuheenvuoro ed. Gustafssonin puheenvuoroon!

P u h u j a : Asia koskee juuri hänen esille ottamaansa 60 prosentin ...

P u h e m i e s : On aihetta tulla siihen asiaan sitten sukkelaan!

P u h u j a : Kyllä. — Käytännössä asia on johtanut siihen, että eduskunta ei voi päättää vuorotteluvapaassa olevaa korvaustasoa siten, kuin se itse olisi halunnut. Valiokunnassa tuli vahvasti esille, että vähintään 70 prosentin korvaustaso olisi johtanut selvästi parempaan lopputulokseen. Valitamme, että näin emme voineet tehdä. Tätä kautta työttömyyden korjaantuminen myös vuorotteluvapaan kautta on vähäisempää, kuin se olisi voinut olla.

Ed. M. Pietikäinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K a n k a a n n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Gustafssonia pitää kyllä onnitella siitä, että hänen merkittävä valtiomiesuransa on saanut tämän pisteen, kun hänen esillä ja lämpimänä pitämänsä asia on jo kolmannessa käsittelyssä.

Mutta ehkä iloon tulee vakava miinus siinä suhteessa, että on menty hallituksen esityksen mukaan ja 60 prosentin korvaustaso on niin alhainen, että se ei pieni- tai keskipalkkaiselle turvaa riittävää toimeentuloa vapaallaolon ajalta. Tämä, ed. Gustafsson, saattaa johtaa siihen ikävään lopputulokseen, että tällä lailla määräajaksi, pariksi vuodeksi, koko hyvä idea jäädytetään niin, että siihen ei tule käyttäjiä korvaustason alhaisuuden vuoksi. Tätä olisi pitänyt sosialidemokraattien valvoa paljon paremmin, kuin tapahtui. Toisessa käsittelyssä viime viikolla 70 prosentin esitys kumottiin, ja näin tältä osin laki jää todella laihaksi.

Tämä on todella murheellista, kun tiedämme, että Suomen kansan sisällä syvin ongelma on, että meillä on valtavan paljon työssä ylirasittuneita keski-ikäisiä ja kohtuupalkkaisia ihmisiä ja toisaalta niitä, jotka ovat kovasti rasittuneet ja masentuneet pitkästä työttömyydestä. Tämä olisi pitänyt korjata, ja sitten olisi ed. Gustafssonin ansiokas puheenvuoro saanut todellisen sisällön.

Ed. G u s t a f s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Politiikkaan tietysti kuuluu, että oppositio arvostelee epäkohtia, jotka eri lakeihin jäävät. Itse nyt kuitenkin haluan nähdä asian positiivisesti, koska 60 prosentin korvauksen lisäksi on mahdollisuus saada, jos lähtee koulutukseen, 1 000 markan veroton koulutuslisä.

Ajattelen näin, että meillä on kuitenkin sen kaltaisia keski-ikäisiä ihmisiä, jotka ovat maksaneet asuntolainansa ja muut velkansa pois ja jotka myöskin ovat valmiita jonkin verran ikään kuin uhraamaan sen puolesta, että voivat koulutus- tai sapattivapaalle lähteä. Mutta ymmärrän hyvin, että prosentti olisi mieluummin saanut olla 70; tältä osin kritiikki on ymmärrettävää.

Minusta on tärkeää, ettei liikaa nyt hehkuteta ja lannisteta niitä kansalaisia, jotka osaavat suhteuttaa tämän asian ikään kuin omaan taloustilanteeseensa. Mieluummin puhalletaan tähän asiaan niin paljon henkeä ja ilmaa kuin mahdollista. Kaikki asiathan ovat sen kaltaisia, että niitä voidaan myöhemmin tarkistaa ja arvioida uudelleen.

Ed. T a r k k a : Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen käsittelyssä saatiin konkreettinen esimerkki siitä, millaisia periaatteellisia ja perustuslaillisia ongelmia voi liittyä työelämän asioiden kolmikantaiseen sopimiseen.

Vuorotteluvapaakokeilua koskevan lakiesityksen käsittelyn yhteydessä työasiainvaliokunta sai terveisiä työministeriön virkamiehiltä. Viestissä todettiin ensinnäkin, että esityksen mukainen työvuorottelun prosenttiluku on sovittu tuponeuvotteluissa eikä siitä voi poiketa. Toiseksi siinä todettiin, että työmarkkinaosapuolet ovat sopineet koulutusrahasta ja että eduskunnalla ei siksi ole määräysvaltaa tässä asiassa. Ministeriön virkamies siis ilmoitti päällikkönsä nimissä eduskunnan valiokunnalle, mitä parlamentin rauhaan kuuluu.

Hallituksella on sivistynyt pyrkimys hoitaa työelämän asioita sopimalla. Käytännössä tämä

tarkoittaa kuitenkin sitä, että se mikä siinä porukassa sovitaan, sanellaan sitten muille. Sanellaan siis niille, joita tehdyt sopimukset sitovat, vaikka nämä eivät ole olleet mukana sopimassa eivätkä antaneet valtakirjaa sopijoille, ja sanellaan niille, joille päätösvalta kuuluu näissä asioissa, siis eduskunnalle. Kolmikanta uhkaa muuttaa normaaliparlamentarismin rappioparlamentarismiksi.

Hallituksen ja eduskunnan on pysähdyttävä vakavasti pohtimaan, ovatko asioiden suhteet ja painoarvot kohdallaan, jos kolmikannan kukoistus johtaa parlamentarismin rappioon. Jos on löydettävissä toimintamalli, jossa sekä kolmikanta että parlamentarismi voivat kukoistaa rinnakkain, kukoistakoot sitten rinnakkain. On vain vaikea nähdä, miten mikään muu instituutio kuin eduskunta voisi käyttää lainsäädäntövaltaa. Lainsäädäntöasioissa jommankumman on oltava rempallaan, kolmikannan tai parlamentarismin. Ainoa mahdollinen valinta näistä kahdesta vaihtoehdosta on se, että olkoon kolmikanta sitten rempallaan. Toinen valinta merkitsisi nimittäin joko täysremonttia hallitusmuodon kaikkein keskeisimpiin kohtiin taikka sitten vallankaappausta.

Ed. K a l l i s : Arvoisa rouva puhemies! Tästä hallituksen esityksestä käy ilmi, miten alhainen työttömyys on Suomessa joskus ollut, 80-luvulla 3—5 prosenttia, ja silloin tietenkään tämän tyyppisiä lakeja ei tarvittu. Mutta kun työttömyys 90-luvulla ja heti 90-luvun alkupuolella alkoi nousta, tietenkin edellisessä hallituksessa, aivan niin kuin tässäkin, on mietitty, millä keinoilla saataisiin työttömyys siedettäviin lukuihin.

Viime kaudella tätä ruvettiin valmistelemaan, kesäkuussa 93. Sitä ennen kristillisen liiton eduskuntaryhmä oli kyllä esittänyt oman sapattivapaalain, joka suurin piirtein on periaatteiltaan samanlainen kuin tämä vuorotteluvapaalaki, mutta sen vaikutukset olisivat olleet huomattavasti suuremmat. Kyllä viime kaudella elimme siinä uskossa, että kun tämä laki aikanaan annetaan ja säädetään, sen vaikutukset tulevat olemaan huomattavat ja lain vaikutus työllisyyteen olisi ihan kymmenissätuhansissa, ehkä peräti sadassatuhannessa.

Haluan myöskin muistuttaa eräästä toisesta muutoksesta, jota valmisteltiin ja joka saatiin myöskin aikaan viime kaudella. Se oli osa-aikatyön lisääminen. Kun sitä ruvettiin valmistelemaan, puhuttiin ja toivottiin, että sen vaikutukset tulevat olemaan noin 50 000 työpaikkaa. Kun asetus tuli ajankohtaiseksi — se annettiin 94 ja astui voimaan 1. maaliskuuta 94 — silloin oletettiin vielä, että sen vaikutukset tulevat olemaan noin 10 000—20 000 työpaikkaa.

Tiedätte tämän lain, joka mahdollistaa sen, että työntekijä siirtyy osa-aikatyöhön ja saa puolet ansionmenetyksestä korvauksena valtiolta edellyttäen, että työnantaja palkkaa tilalle työttömän. Asetus on ollut voimassa maaliskuusta 94 lähtien, ja sen vaikutus on ollut erittäin pieni. Sen vaikutus on ollut noin 1 000—2 000 työpaikkaa eli varsin vaatimaton. Suunnitelmat ovat ainakin sen asetuksen osalta pettäneet.

Toivon, että tämän työvuorottelulain kohdalla ei kävisi samalla lailla. Haluan viitata siihen, mitä hallituksen esityksessä todetaan Belgian ja Tanskan järjestelmistä. Belgiassa noin 50 000—60 000 työntekijää on tavallaan työvuorottelussa, sapattivapaalla. Tanskassa on 120 000 työntekijää sapattivapaalla, ja nämä esimerkit osoittavat, että jos ryhdytään voimakkaisiin, koviin toimenpiteisiin, niin silloin pystytään kyllä näihin asioihin vaikuttamaan.

Edellinen puhuja ed. Tarkka viittasi kolmikantaneuvotteluihin. Ilmeisesti on hyvässä sovussa sovittu tästä, ja lopputulos on nyt tämä. Minä oletan, että ehkä 10 000 siirtyy tähän järjestelmään. Mutta toivon, että tähän palattaisiin mahdollisimman pian, kun huomataan, että ne, jotka ovat siirtyneet, ovat erittäin tyytyväisiä tähän järjestelmään, ja ne, jotka ovat työpaikan saaneet, ovat vielä tyytyväisempiä, ja mahdollisimman pian säädettäisiin pysyvä pakollinen sapattivapaa.

Pysyvä pakollinen sapattivapaa sisältyy myös kristillisen liiton työllisyysohjelmaan. Me olemme väittäneet ja väitämme edelleenkin, että sellaisen lain vaikutus työllisyystilanteeseen olisi noin 200 000 työpaikkaa. Jos joku ei tuohon usko, väittäköön vastaan ja esittäköön, missä kohdin meidän laskelmamme ovat menneet väärään suuntaan.

Nimittäin jos jokainen työntekijä saisi 6 vuoden välein 6 kuukautta vapaata, se tarkoittaa sitä, että 78 kuukauden työrupeaman jälkeen hän luopuisi 6 kuukaudesta. Hän luopuisi vapaaehtoisesti 6 kuukaudesta eli jakaisi tämän työn jollekin toiselle. 6 kuukautta 78 kuukaudesta on 8 prosenttia. Se tarkoittaa siis sitä, että tarvittaisiin 8 prosenttia enemmän työntekijöitä tekemään se työ, mitä tämän päivän työntekijät tekevät, eikä se toisi kovin suuria ongelmiakaan työpaikoille. Tänä päivänä esimerkiksi pekkasvapaitten takia löytyy suurelta työpaikalta aina muutamia ylimääräisiä työntekijöitä.

Jos meillä on pysyvä sapattivapaalaki, joka olisi siis sen sisältöinen, että 6 vuoden välein pääsee 6 kuukauden vapaalle, niin jokaisessa työpaikassa, missä on enemmän kuin 15 työntekijää, olisi yksi työntekijä tämän sapattivapaan takia pysyvästi.

Kun sanoin, että korvaus voisi olla 50 prosenttia palkasta, niin sehän tarkoittaa silloin sitä, että palkasta pitäisi jokaisen palkanmaksun yhteydessä rahastoida 4 prosenttia. Jos tämä jaetaan tasan työntekijöitten, työnantajan ja yhteiskunnan kesken, se tarkoittaa 1,33 prosenttia osapuolta kohti.

Hyvät kollegat! Te tiedätte, että ensi vuonna me luovumme muun muassa kansaneläkevakuutusmaksusta. Me saamme verohelpotusta enemmän kuin 1,3 prosenttia. Olisi ollut paljon parempi, että olisimme luopuneet verohelpotuksista, olisimme luopuneet palkankorotuksesta ja se palkankorotusvara olisi mennyt pysyvän sapattivapaalain rahoittamiseen. On aivan sama, mihin ne rahat menevät työnantajan pussista, menevätkö ne tällaisen lain rahoittamiseen vai työntekijälle. Ainakin niiden gallupien mukaan, mitä on tehty, työntekijät ovat ilmoittaneet, että mieluummin parempi työllisyys kuin palkankorotuksia tai alempia veroja. Tällä tavalla me olisimme tämän voineet rahoittaa, ja se olisi myös johtanut siihen, että pitkässä juoksussa työllisyystilanne olisi parantunut lähes 200 000:lla. Ja vaikkei se 200 000:lla olisi parantunut, kunhan se olisi parantunut edes 120 000:lla, niin olisi paljon voitettu, eikä tämä uhraus olisi ollut mitenkään suuri.

Minä toivon, että työministeri on rekisteröinyt nämä tosiasiat ja ottaa nämä vakavasti. Nimittäin tällaisen 1,3 prosentin uhraus jokaiselta osapuolelta on varsin vaatimaton, jos sen vaikutus työllisyystilanteeseen — tai pikemminkin sanoisin: jos ja kun sen vaikutus työllisyystilanteeseen — on noin suuri.

Toivon, että tämä kokeilu lähtee nopeasti käyntiin. Toivon tietenkin, että mahdollisimman moni käyttäisi sitä hyväkseen. Mutta kaikkein eniten toivon sitä, että työministeriö toteaisi, että on pakko saada pysyvä ja pakollinen sapattivapaa.

Ed. A i t t o n i e m i : Arvoisa puhemies! Ed. Gustafsson käytti tavallaan isännän ääntä puhuessaan tämän sapattivapaakokeilun lainopillisesta ja lainsäädännöllisestä kehityksistä, eikä syyttä. Hän on tehnyt tavattoman suuren työn tämän asian vuoksi ja aikanaan keräsi suuren määrän nimiä lakialoitteensa alle, missä toivon omankin nimeni olevan. Silloin se on hyvässä paikassa, kun se on siellä. (Gustafsson: Kyllä on!) Vahinko vain, että sitten ed. Gustafssonin nimeä en yhtäkkiä löytänyt näistä asiakirjoista lainkaan muuten kuin asiantuntijana kuultavana, mikä on tässä talossa minun mielestäni väärin. Jos joku on tehnyt perusteellista työtä ja jokin asia hyväksytään lähes tai kokonaan sen suuntaisena, kuin tällainen esityöntekijä on tarkoittanut, kyllä sen pitäisi näkyä siellä. Saattaa olla, että se siellä on. Yleensä käy niin, että lakialoite, vaikka se on todella hyvä, täällä juhlallisesti yhdellä kopautuksella hylätään. Minun mielestäni se on väärä järjestelmä eikä millään tavalla motivoi asiassa eteenpäin myöskään kansanedustajia.

Arvoisa puhemies! Laissa, joka täällä hyväksytään, ei ole mitään negatiivista. Se on harmiton pikku laki, jossa se vähä, mitä tulee, on positiivista, ja positiivista on se, että lain kautta kenties muutama tuhat nuorta ihmistä, jotka ovat työttöminä, saa edes vuodeksi työpaikan. He pääsevät tietyllä tavalla kiinni elämän laitaan, niin kuin sanotaan, ja myös ylläpitämään omaa ammattitaitoaan. Se on kaikki positiivista, minkä kautta tulee nuorille yksikin työpaikka ja uskoa elämään sitä kautta ja tietysti myös ansiotuloja.

Työttömyyttä laki ei vähennä vähimmässäkään määrin. Toinen lähtee työttömyyskorvaukselle, näin voidaan sanoa, toinen ottaa vuodeksi työpaikan. Työpaikkoja tämä ei lisää vähimmässäkään määrin. Tämä ei ole työn jakamista, vaan työssäolon vuorottelua. Kun ed. Kallis mainitsi, että olisi jätetty veronalennukset ottamatta vastaan eri muodoissa ja annettu ne työn vuorotteluun, ilmeisesti tämän korvauksen korottamiseen, niin ei sekään olisi millään tavalla lisännyt työllisyyttä, vaan ehkä vähän useampi olisi ottanut sen vuoden työttömyyden, kun olisi saanut paremmin korvausta, ja toinen päässyt työhön hänen sijalleen.

Mielestäni ajattelut, joissa puhutaan kovin toivorikkaasti siitä, mitä laki tulevaisuudessa vaikuttaa, ovat tällaisia joulunalustunnelmia. Kyllä minäkin haluaisin niihin osallistua, mutta minä näen asiat näin mustavalkoisesti: hyvä harmiton pikku laki, josta on vain positiivista tulosta, mutta jolla ei ole mitään merkitystä myöskään tulevaisuudessa yhteiskunnan työttömyysongelmassa.

Jos ajatellaan asiaa työnantajan kannalta, niin haluan nähdä, kuinka paljon on sellaisia työnantajia, jotka haluavat lähteä muuttamaan työpai-

kan työrytmitystä, esimerkiksi erinomaisen työntekijän ollessa kysymyksessä laskemaan hänet sapattivapaalle, ottamaan ehkä jonkun kokemattoman tilalle. Tällaisia varmasti on ja saattaa olla eniten valtion ja kuntien palveluksessa, yksityisellä sektorilla näkemykseni mukaan vähemmän. Tätä ei työnantajien taholta oteta kovinkaan positiivisesti vastaan.

Toinen kysymys on työntekijöiden osalta, että työpaikan luovuttavat ja työttömyystyyppisen korvauksen ottavat vastaan sellaiset ihmiset, joiden talous on hyvässä kunnossa, mutta jotka ovat väsyneitä ja siitä tai jostakin muusta syystä haluavat saada itselleen vuoden vapaan. Yhteiskunnassa ei ole niin hirmuisesti sellaisia ihmisiä, jotka ovat työssä, ovat kovasti varoissaan ja halukkaasti jäävät pitämään pikku lepovuoden. Näitä saadaan etsiä. Minä olen joskus sanonut, että tämä on eliitin lomalaki. Sellaiset henkilöt, jotka ovat hyvävaraisia, voivat tällä tavalla viettää vuoden lomaa ja sillä siisti. Näin minä asian näen tältä puolelta. Tällainen järjestelmä nimenomaan ottaen huomioon alhaisen korvaussumman, jonka työstä luopuja saa, ei tuo elämää eikä elintasoa kuin sellaiselle, jolla on pankkitilillä niin paljon rahaa, että tuntee elämänsä turvatuksi, ja toivottavasti niitä on paljon, mutta epäilen.

Se, mikä olisi suomalaisessa yhteiskunnassa eteenpäin vietävä asia — vähän saman tyyppinen ja siitä on täällä monta kertaa puhuttu — on tietyn tyyppinen sukupolvenvaihdoseläkejärjestelmä myös työelämässä. Tuettaisiin sellaista ihmistä, joka haluaa jäädä työstään eläkkeelle sillä eläkekertymällä, jonka siihen saakka on itselleen saanut, mikä edellyttää monessa tapauksessa myös kohtuullisen hyvää varallisuustasoa, jotta pystyy pienemmällä eläkkeellä olemaan. Hänen sijaansa otettaisiin nuoria työntekijöitä, jotka saisivat pidempiaikaisen työpaikan ja voisivat sillä perusteella ajatella myös tulevaisuuttaan, oman asunnon tai vuokra-asunnon hankkimista, avioitumista, perheen ylläpitämistä jne. Vuoden sapattitarjonnalla ei tällaisia ajeta, sillä ei ole kovin suurta kantavuutta. Ongelma ratkeaa, jos ratkeaa, varhaiseläkkeiden, siis sukupolvenvaihdoseläkkeiden, kautta, jotka antavat pysyvästi nuorelle ihmiselle työtä. Ne siirtyvät syrjään, joilla on siihen varaa, ja näitä saattaa ilmaantua huomattavasti enemmänkin kuin nyt tulee sapattivapaatarjonnan osalta.

Mitä tulee Tanskaan, kun puhuttiin sadoistatuhansista, niin siellä tämän tyyppiselle sapattivapaalle käsitykseni mukaan on lähtenyt vain 9 000. Siellä on monimutkaisempi järjestelmä kuin tämä; siinä on erilaisia vaihtoehtoja paljon. Odotukset siitä, että tämä tuottaisi 200 000 vaihtopaikkaa, eivät pidä paikkaansa. Hyvä, jos liikutaan 5 000:ssa ja sillä ei Herran huonetta rakenneta. Toivoisin mielelläni, että vaikka 500 000 työpaikkaa vaihtaisi työntekijää. Totta kai tämä on positiivinen yritys tässä asiassa, mutta sen näkeminen tuloksiltaan liian positiivisena on mielestäni harhaa.

Ed. H u o t a r i : Arvoisa puhemies! En olisi ollenkaan niin pessimistinen kuin ed. Aittoniemi edellä. Päinvastoin olen iloinen monessakin suhteessa siitä, että laki on nyt lopultakin tulossa voimaan.

Ed. Aittoniemi kertoi, että tämä ei luo uusia työpaikkoja. Siinäkään asiassa en olisi niin pessimistinen, vaan uskon siihen, että mitä enemmän saadaan aktivoitua henkilöitä, jotka nyt ovat työttöminä, vuodeksi tai vaikka puoleksikin töihin, sitä suurempi mahdollisuus heillä on työllistyä yksityiselle sektorille tai muuten tai ryhtyä yrittäjäksi siihen verraten, että he olisivat tämänkin ajan olleet työttöminä, miksi nyt onnistuvat pääsemään vuorotteluvapaalla olevan henkilön työhön.

Lakiesitykseen liittyy muutamia ongelmia, vaikka tämä periaatteessa ihan positiivinen onkin. Korvausprosentin jääminen alhaiseksi on yksi ongelma, mutta en siitäkään loisi kovin pessimististä kuvaa. Nyt ne, joilla on mahdollisuus jäädä, jäävät, ja katsotaan myöhemmin, minkä verran tämä tuottaa tulosta.

Suurin ongelma mielestäni on se, mikä tuli esille, kun työasiainvaliokunnassa tätä asiaa käsiteltiin: Asiantuntijakuulemisissa työnantajien edustajat eivät olleet oikein innostuneita. He olivat kyllä kolmikannassa sopineet tästä, mutta eivät olleet kovin innostuneita levittämään tätä ilosanomaa omalle kentälleen. Minusta se on aikamoinen ongelma, koska muut työn jakamisen muodot, jotka tällä hetkellä ovat jo voimassa, muun muassa ed. Kalliksen esittämä osa-aikalisä, ovat nimenomaan jääneet sen vuoksi käyttämättä, että työnantajapuoli ei ole ollut innostunut antamaan kyseistä mahdollisuutta työntekijälle. Kysehän on mahdollisuudesta eikä niinkään oikeudesta jäädä vuorotteluvapaalle, eli on sovittava työnantajan kanssa ja saatava työnantaja myös suostumaan siihen sen jälkeen, kun työntekijä on ensin pystynyt omia asenteitaan muokkaamaan niin, että pystyy tämän toteuttamaan.

Työnantajilta toivon suosiollista näkemystä tähän asiaan ja jopa sitä, että voisivat suositella työntekijöilleen vapaalle jäämistä. Erityisesti toivon sitä valtiota lähellä olevilta yrityksiltä tai laitoksilta. Muun muassa Kela voisi olla yksi tällainen esimerkki, vaikka se saamieni tietojen mukaan ei ole kovin innostunut ollut osa-aikalisän käytöstä.

Tämä antaa työntekijöille mahdollisuuden kouluttaa itseään ja työnantajille mahdollisuuden kouluttaa uusia ikään kuin varahenkilöitä, mistä ed. Gustafssonkin puhui. Työnantajien suurin este vuorotteluvapaan antamiseen työntekijöille tuntui olevankin, että ei ole käytettävissä ammattitaitoisia sijaisia. Mutta mistä sijaisia tulee, jos työnantajat eivät koskaan anna uusille työntekijöille mahdollisuutta kouluttautua työpaikkoihin? Ymmärrän, että hyvin monissa työpaikoissa on sellaisia työtehtäviä, joihin ei muuten opi kuin tekemällä juuri kyseisenlaista työtä.

Uskoisin, että lailla voidaan myös parantaa luonnollisella tavalla ihmisen jaksamista työssään ja siirtää eläkkeellesiirtymisikää. Kun on mahdollisuus jäädä vuodeksi pois raskaasta työstä, mahdollisesti sitten jaksaakin olla pitempään, kuin tällä hetkellä työpaikoilla jaksetaan. Sitähän osoittaa alhainen eläkkeellejäämisikä.

Nuorille tämä antaa tietysti paljonkin mahdollisuuksia päästä kiinni työelämään edes väliaikaisesti. Toivon, että kun työnantaja huomaa nuoren innokkuuden, aktiivisuuden ja innovatiivisuuden, hän palkkaa tämän ns. kovalla rahalla töihin, kun näkee, että nuoret ihmiset todella haluavat tehdä työtä, ja ennakkoluulot poistuvat tältä osin.

Arvoisa puhemies! Lakiesitys yhdessä kuntien työnjakamishankkeiden kanssa on erittäin hyvä asia. Tämä antaa uskoa siihen, että myös uusilla ideoilla on mahdollisuus toteutua, kunhan niitä ensin mietitään, pohdiskellaan ja valmistellaan noin kymmenen vuotta.

Ed. U o t i l a : Rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron siinä vaiheessa, kun ed. Aittoniemi käytti puheenvuoron, ihan sen takia, etten halunnut niin pessimistisen puheenvuoron jäävän viimeiseksi ennen lopullista päätöksentekoa.

Ed. Aittoniemi totesi, että tämä ei ole työn jakamista, se on vain vuorottelua. Kyllä se on myös jakamista. Sitä voi verrata siihen, että sata ihmistä juo vuoron perään kuupalla isosta sahtisaavista. Se on kyllä vuoron perään sahdin juomista, mutta se on myös sen sahdin jakamista. Eli sapattivapaa on myös työn jakamista, samalla kun se on työn vuorottelua.

Edustajat Kallis ja Gustafsson puhuivat siitä, että jatkossa pitäisi päästä pitemmälle, pitäisi saada järjestelmä, jossa tulisi eräänlainen pakkosapattivapaa tai ainakin oikeus sapattivapaaseen. Minusta sen täytyisi pitää sisällään, kun ajatellaan työllisyyden näkökulmaa, se, että silloin kun työttömyysaste on määrätyllä tasolla, olisi oikeus sapattivapaaseen esimerkiksi joka viides vuosi. Jos työttömyys on huomattavasti alemmalla tasolla, oikeus voisi olla joka kymmenes vuosi. Tällä tavalla tasoitettaisiin työvoiman tarjontaa ja hoidettaisiin työttömyystilannetta työn vuorottelulla järkevästi.

Ed. K o m i : Arvoisa rouva puhemies! Uskon, että sapattivapaa olisi toisenlaisissa olosuhteissa ehkä toiminut paremmin kuin nyt, siitä syystä että muun muassa kunnissa, joiden odotetaan tätä paljon käyttävän, hyvin voimakkaat valtionosuusleikkaukset ovat pakottaneet irtisanomisiin. Siellä ei ole enää jäljellä kouluttajaa, joka sijaista tulisi kouluttamaan. Tehtävät kunnissakin ovat jo hyvin vaativia. Sama tilanne on monissa valtion laitoksissa. Muun muassa eilen juttelin erään Kelan työntekijän kanssa, joka ilmoittautui heti sapattivapaalle. Työnantaja oli todennut, että tehtävä on niin vaativa, että heillä ei ole varaa kouluttaa siihen uutta ihmistä tilalle eivätkä he tule suhtautumaan vapaaseen myönteisesti. Voimakas supistaminen kuntien ja valtion osalla taloudellisesti tulee vaikeuttamaan tämän toteuttamista.

Ed. V i r t a n e n : Arvoisa puhemies! Etteivät negatiiviset puheet jäisi viimeisiksi, minäkin vielä sanon, että tietysti työttömien tekeminen oli miellyttävää ilmeisesti ja siitä sai sellaisen vallantunnon todella. Ei sitä voi ihan valtiopetokseksi sanoa varmaan, jos jokin puolue käy pelottelemassa ihmisiä sillä, ettei kannata yrittää, ja sanoo, että tämäkin on päin mäntyä oleva kokeilu ja tästä ei ole mihinkään ja tämä on vain rikkaille tarkoitettu.

Minun mielestäni, kun on ehkä Suomen kaikkien aikojen surkein juttu eli ennätystyöttömyys erään puolueen johdolla aikaansaatu, voisi ajatella, niin kuin meillä terapiassa, että tulee syyllisyydentunto tai sairaudentunto ja haluaisi jotenkin sovittaa sen, mitä on tehnyt, jolloin pienetkin eleet auttaisivat, vaikkei itse ehkä pääse osalliseksi jutun hoitamisesta. Luulisi, että omassa sairauden- tai syyllisyydentunnossa heräisi semmoi-

nen halu, että minä tuenkin nyt noitten muitten työtä sen takia, että se helpottaa minun omaa syyllisyyden- ja sairaudentuntoani. Minä en tiedä, kuinka paatunutta politiikka oikeastaan on ja minkälaisen terapeutin se vaatii, koska minusta todella tuntuu järkyttävältä, että kun ehkä kaikkein kamalin asia, mikä voi olla, työttömyys, näin laajana on olemassa, sillä ikään kuin hekumoidaan ja iloitaan siitä, että mikään näistä jutuista ei ole onnistunut eikä vähennä työttömyyttä. Minä uskon, että tämäkin työttömyyttä vähentää, kun se markkinoidaan oikein ja pekkasmaisesti oikealla positiivisella hengellä.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Vuorotteluvapaa- eli sapattijärjestelmä on hyvä periaatteiltaan ja käytännössäkin, jos pykälät ovat vain kohdallaan, kuten Tanskan käytäntö osoittaa. Siellähän yli 100 000 ihmistä otti viime vuonna sapattivapaan eli saman verran pääsi vuorostaan joksikin aikaa työhön.

Nyt suomalaiseen sapattivapaajärjestelmään on jäämässä kaksi ongelmaa: Korvaustaso on selvästi liian matala sapatille lähtevän osalta. Toisaalta suuria kysymysmerkkejä tulee siitä, miten yksityinen työnantaja tulee suhtautumaan asiaan, päästääkö halukastakaan ihmistä sapattivapaalle. Minusta on tärkeätä, että seurataan hyvin tarkasti, miten tämä lähtee menemään. Jos ja kun, niin kuin arvaan, lähtijöitä on liian vähän, sapattivapaajärjestelmään puututaan uudelleen ja korjataan niitä puutteita, jotka nyt tulevat todennäköisimmin olemaan esteenä ainakin laajamittaisemmalle sapatillemenolle ja työn uudelleenjakamiselle tätä kautta. Kyse on niin tärkeästä asiasta, että tässä pitää olla varaa myös palata asiaan, kunhan kokemuksia on saatu.

Työministeri J a a k o n s a a r i : Arvoisa puhemies! Tämä on kahden vuoden kokeilu, johon on osoitettu suurta innostusta. Muun muassa Posti-Tele on sitoutunut jo heti vuoden alusta tuhat nuorta ihmistä ottamaan töihin vuorotteluvapaiden tuottamia töitä tekemään. Sen takia oli juuri tärkeää, että laki syntyi hyvässä yhteisymmärryksessä työnantajien ja työntekijöiden kanssa, että tässä yhdistyvät minusta aika mielenkiintoisella tavalla työllisen, työttömän ja työnantajan edut.

Nyt on hyvin tärkeää se, että informaatiota lisätään. Työministeriö tulee suuntaamaan erityisen tiedotuskampanjan työvuorottelun käyttöönoton laajentamiseksi. Kokemus osa-aikalisästä on ollut, että sitä mukaa, kuin tieto leviää, käyttäjien määrä kasvaa. Osa-aikalisää tulee ensi vuoden aikana käyttämään huomattava määrä kansalaisia.

Minusta tämä on hyvä esimerkki kolmikannasta ja siitä, kuinka tällaista lainsäädäntöä yhteistyössä synnyttämällä ja voimaansaattamalla jo lähtökohta on se, että sekä työnantajat että työntekijät suhtautuvat tähän myönteisesti.

Se, että korvaus olisi ollut korkeampi, olisi ollut ristiriidassa verokiilan kaventamispyrkimyksen kanssa. Sen takia ajatus, joka syntyi tässä, että korvaus on 60 prosenttia plus 1 000 markan veroton koulutustuki, on minusta hyvä ratkaisu ja kaiken kaikkiaan onnistunut.

Ed. O l i n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on joitakin puheenvuoroja käytetty ja arvosteltu tätä lakia. Minunkin mielestäni laki kuitenkin on hyvä. Se on kuitenkin eräällä tavalla kosmetiikkaa verrattuna siihen, mitä voitaisiin tehdä. Toisaalta kiinnittyy huomio siihen, että ns. sapattivapaajärjestelmä esiteltiin suomalaiselle yhteiskuntapolitiikalle jo 67 professori Seppäsen toimesta. Aika vuodesta 67 tähän aikaan — arvioiden myös sitä, mitä eduskunta ja maan hallitukset voisivat tehdä — on mielestäni liian pitkä. Mutta tämä avaus on hyvä. Se vaatii rinnalleen useampia kokeiluja, räväkämpiä kokeiluita, joita pitää myös seurata ja sitä kautta kehittää.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Työministeri otti esille puheenvuorossaan Posti-Telen. Satun tuntemaan aika hyvin tämän työnantajan lähtökohdat vuorotteluvapaan osalta ja varsinkin työntekijöiden mietteet. Posti-Telen puolella on tutkittu kahta asiaa: suhtautumista yleensä sapattiin ja sitten valmiutta lähteä sapatille tällä korvaustasolla, joka nyt on esityksessä, ja se ero on nyt pelottavan iso. Periaatteellinen kanta on hyvin myönteinen, mutta nyt korvaustaso koetaan ihan liian matalaksi.

Tämä menee nyt näin, ja minusta on tärkeätä, että asiaan palataan viimeistään ensi syksynä, kun kokemuksia on saatu, jotta se kahden vuoden kokeilu olisi todellinen kokeilu myös niin, että sitä kokeillaan korkeammalla korvaustasolla, koska tästä voi hyvin arvata, että tämä on muutaman tuhannen ihmisen kokeilu. Tämä ei anna oikeata kuvaa siitä, mitä sapattivapaa oikeassa toteutuksessa olisi. Minä olen käynyt Tanskassa tutustumassa siihen järjestelmään ihan paikan päällä. Siellä se toimii, mutta siellä

on kruunujakin tullut ihan riittävästi, joten mahdollisuus valita on todellinen.

Ed. Virtanen: Rouva puhemies! Kun puhutaan koko ajan sapattivapaasta, mielestäni aina tällaisen rankan laman tai järkytyksen jälkeen voisi puhua terapiavapaasta. Kyseessä on loppujen lopuksi aika uskomaton summa rahaa siitä, että saisi selkiinnytettyä päänsä, tunteensa, katkeruutensa ja kostonhalunsa. Markkinoinnissa — minä olen sitä mieltä, että tällaisia asioita ennen kaikkea pitää markkinoida — pitää pystyä ihmiselle selkeästi tuomaan esille mahdollisuus, että hän saa todella levätä tai huonoa itsetuntoaan parantaa opiskelemalla kunnolla. Pakettiinhan liittyy mahdollisuus parempaan ansioon sillä, että opiskelee. Kun opiskeluun kiinnitetään enemmän huomiota, siihen että se on myös korkeatasoisempaa, niin minä väitän, että tällä on hyvin terapeuttinen merkitys. En minä usko, että tänä aikana suomalaiset haluaisivat vain levätä ja olla television ääressä, vaan todellakin kehittää itseään ja oppia ottamaan rennommin ja tuntea kuitenkin olevansa yhteiskunnassa mukana, jopa arvokkaassa kokeilussa tulevaisuutta silmälläpitäen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 156/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 43/1995 vp

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Hallituksen esitys laeiksi ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta ja kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 76/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 45/1995 vp

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Esillä on ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeveroa, kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamista sekä eräitä muita lakeja koskeva muutosasia. Tiivistäen on kyse siitä, että ulkomailla työskentelevien suomalaisten verotus kiristyy ja toisaalta Suomessa työskentelevien ulkomaalaisten verotus lievenee.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että näistä lakiesityksistä ensimmäinen lakiehdotus hylättäisiin. Edelleen ehdotan, että perusteluissa lausuttaisiin seuraavaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkoin seuraa lain vaikutuksia rakennusalan vientiin ja työllisyyteen ja ryhtyy toimenpiteisiin, joilla voidaan verolakeihin tehtävin muutoksin parantaa rakennusalan elpymistä ja erityisesti työllisyyttä."

Lakikokonaisuudesta on paljon keskusteltu. Mielestäni se on osin puutteellisesti valmisteltu. Myös valiokunnassa tehtiin eräitä muutoksia, joiden valmistelutaso oli heikko. Lakiesitykseen sisältyy ulkomaalaisten palkansaajien lähdevero koskien korkeakouluissa ja yliopistoissa työskenteleviä ja eräitä huippuasiantuntijoita. Nimenomaan huippuasiantuntijoiden osalta valiokunnassa lain aluetta rajattiin edellyttäen heiltä erityisasiantuntemusta.

Keskusta esitti vastalauseessaan, että lähdeverokanta olisi 40, joka on tällä hetkellä muun muassa Pohjoismaiden Investointipankin palveluksessa olevien henkilöiden osalta. Tämä verokanta olisi ollut perusteltavissa paremmin. Toisaalta voidaan myöntää, että kun ulkomailta tulee henkilö Suomeen työskentelemään, siitä aiheutuu tiettyjä kustannuksia ja tällainen lähdeverokanta voisi väliaikaisena olla perusteltu, mutta hallituksen esityksessä verokanta on liian alhainen.

Kolmanteen lakiin sisältyy eräitä muita asioita, muun muassa urheilijoiden ja taiteilijoiden

verotus jne. Pidän lakiehdotusta periaatteellisesti varsin arveluttavana, mutta keskusta nyt ei ole esittämässä sen hylkäämistä.

Sen sijaan ehdotamme ensimmäisen lakiehdotuksen, joka koskee kuuden kuukauden säännön kumoamista, hylkäämistä. Mielestäni se on nykyisessä suhdanne- ja työllisyystilanteessa huonosti perusteltu. Asiantuntijalausunnoissa on käynyt ilmi, että tämä vaikeuttaa suomalaisten työllistymistä ulkomailla ja siinä mielessä sopii huonosti tähän talous- ja työllisyystilanteeseen. Voidaan katsoa myös, että tällä on kielteinen vaikutus suomalaisten yritysten kansainvälistymiseen ja kilpailukykyyn tässä tilanteessa.

Mutta se, mikä on erityinen ongelma, on nimenomaan rakennusala ja siihen liittyvä projektivienti. Rakennusalalle, joka muutenkin on erityisvaikeuksissa, tällä esityksellä on varsin haitalliset vaikutukset. On huomattava, että suomalaisyritysten projektivienti on perinteisesti poikinut tilauksia myös suomalaiselle rakennusmateriaaleja ja -laitteita valmistavalle teollisuudelle. Tilaukset jäisivät mahdollisesti esityksen toteutuessa saamatta. Hallituksen esitykseen sisältyy kahden vuoden siirtymäsäännös, mutta se koskee vain Venäjää ja Ukrainaa rakennusprojektien osalta, joten se on täysin riittämätön.

Nykyinen kuuden kuukauden sääntö ei käytännössä aiheuta mitään merkittäviä vääristymiä palkkaverotukseen Suomessa. Se ei myöskään merkittävästi pienennä Suomen verokertymää. Tällä esityksellä lopputulos saattaa olla päinvastainen: Suomalaisyritysten projektivienti voi tyrehtyä, suomalaiset työntekijät voivat jäädä työllistymättä, kaavaillut verotuotot voivat jäädä saamatta, ja työttömyysmenot voivat kasvaa.

Rakennusalan työttömyydestä on paljon puhuttu. Muun muassa vasemmistoliiton toimesta viimeksi, kun puolue piti kokoustaan runsas viikko sitten eduskunnassa, jälleen jämerä julkilausuma annettiin rakennusalan työllisyyden puolesta. Arvoisa puhemies! Tänä syksynä eduskunnassa ei ole mitään myönteistä tehty rakennusalan työllisyyden hyväksi.

Mitä tulee nimenomaan veropolitiikkaan, hallitus ei suostunut jatkamaan arvonlisäveron palautusta, joka oli laissa 400 markkaa neliöltä. Se jää nyt toteutumatta. Myös ylimääräistä korkovähennystä leikataan. Muuten alijäämähyvitys vähän nousee, mutta ensiasunnon hankkijain korkovähennystä ei ole esitetty korotettavaksi, mitä on sekä rakennusteollisuuden että rakennustyöntekijöiden ja myös muun muassa pankkien suunnalta esitetty. Kuitenkaan siinäkään ei ole kysymys suuresta rahasta, vaan enemmän myönteisestä insentiivistä, jolla voitaisiin ensiasunnon hankkijaa helpottaa ja tervettä rakennustoimintaa edistää.

Rakennusteollisuuden yhteenvedossa hallituksen työllisyysohjelmasta on todettu hyvin lyhyesti, että se ei lisää rakentamista. Siinä ei ole mitään erityistä myönteistä rakentamisen suuntaan. Kuitenkin me tiedämme, että nimenomaan yksi rakennustyöntekijä työllistää kolme uutta rakennustyöntekijää ja että työllisyystilanne tulee ensi talvena olemaan poikkeuksellisen hankala rakennusalalla. Nyt, kun meillä on vielä noususuhdanne ja kasvu vaikkakin hiipuva, olisi kultainen hetki toimia rakennusalan työllisyyden parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Tässä mielessä ponsi, jonka esitin, olisi vähin, mitä eduskunta ennen joululomaansa voisi tehdä asiassa, niin että selkeästi edellytettäisiin, että nyt seurataan lain vaikutuksia, joka kiristää suomalaisen projektirakentamisen verotusta, ja muuten ryhdytään esimerkiksi verotuksen alueella joko korkovähennyksin tai arvonlisäverotuksen puolella nopeasti sellaisiin toimiin, että voidaan edistää rakennusalan elpymistä ja erityisesti rakennusalan työllisyyttä.

Ed. S a a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Nissilä oli monilta kohdin puheenvuorossaan aivan oikeassa. Haluan kuitenkin oikaista ja muistuttaa häntä eräästä kohdasta. Hän ei maininnut puhuessaan kuuden kuukauden säännöstä sitä, että edelleen ulkomailla ansaittu tulo on Suomessa verotonta. Millä tavalla nykyinen kuuden kuukauden sääntö sitten muuttuu? Se muuttuu sillä tavalla, että ulkomailla ansaitusta tulosta vyörytetään 60 prosenttia laskennallisesti sinä vuonna Suomessa ansaitun tulon lisäykseksi. Tämän vuoksi se kiristää työntekijän verotusta. Ettei syntyisi väärinkäsitystä, halusin oikaista asian; siis ulkomailla ansaittu tulo on edelleen tuloverotuksesta vapaa Suomessa.

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suuresti arvostan ed. Ala-Nissilän luonteenlujuutta, että hän yhä jaksaa elää tällaisessa maassa, jossa asiat ovat näin hyvin. Täytyy sanoa, että jos tällaista uhrimieltä olisi, ei Suomesta koskaan minään aikoina kukaan olisi muuttanut pois.

Ed. Ala-Nissilä oli tietenkin oikeassa siinä, että rakennustoiminta on meidän kannaltamme tärkeää ja on erinomaisen ikävää, että sitä ei ole

saatu liikkeelle. Haluan kuitenkin korjata, että rakentamisen työllistämiskerroin on 1,9, mutta se ei tee tilannetta lainkaan vähäisemmäksi.

Mutta kun ed. Ala-Nissilä irrotti ikään kuin rakennustoiminnan kaikesta muusta taloudellisesta ympäristöstään, siinä te teitte totuudelle pienen konkelon. Tosiasia on tietysti se, että joka ainut toimi, joka tämän hallituksen toimesta ja pyrkimyksin muuttaa Suomen taloudellista tilannetta paremmaksi, lisää kansalaisten ostovoimaa, aktiivisuutta, yritysten toimintamahdollisuuksia muun muassa hissaamalla vähin erin korkokantaa alemmas, merkitsee selvää askeltamista myös rakentamisen kannalta parempaan suuntaan.

Kokonaan toinen kysymys on, että hulluina vuosina tapahtui rakentamisen alalla sellainen buumi, että Suomi rakennettiin varsin täyteen. Tietysti me tiedämme, että asuntojen poistuma on suuri. Mutta yhä edelleen meillä purkautuu muun muassa suurten yritysfuusioiden tai pankkifuusioiden kautta jatkuvasti rakennusalalle valtavia määriä sellaista tilaa, joka estää ikään kuin uusrakentamisen; nyt on kysymys saneeraavasta rakentamisesta. Mutta yhtä kaikki, rakentaminen on saatava vauhtiin.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saariselle totean, että kiristyy mikä kiristyy. Suomalaisten ulkomailla työskentelevien henkilöiden verotus kiristyy ja myös monimutkaistuu hyvin selvästi. Nykyinen kuuden kuukauden sääntö on ollut suhteellisen selkeä. Nyt se, mitä hallitus esittää, sekä se, mitä valiokunnassa on muutettu, tekee järjestelmästä varsin monimutkaisen.

Mitä ed. Saarion puheenvuoroon tulee, haluan todeta, että kyllähän tämä esitys vaikuttaa myös muiden ulkomailla toimivien suomalaisten yritysten kansainvälistymiseen ja kilpailukykyyn heikentävästi. Kun ed. Saario usein puhuu yritystoiminnan ja suomalaisen viennin ja puun puolesta, nyt olisi oikea aika toimia sen puolesta. Nyt ei ole oikea aika muuttaa lakia, tässä suhdannetilanteessa, kun vienti alkaa vähitellen yskiä ja rakennusvienti erityisesti on vaikeuksissa. Asia voitaisiin tehdä myöhemmin, ehkä vuoden parin päästä, ehkä erilaisessa suhdannetilanteessa ja vähän paremman valmistelun pohjalta.

Ed. U. A n t t i l a: Arvoisa puhemies! Kun laki oli ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä, pureuduin varsin tarkkaan neuvotteluihin, joita verojaoston hallitusryhmät kävivät ministeri Alhon kanssa lakipaketin parantamiseksi. Näissä neuvotteluissa saatiin aikaan hyvin suotuisa tulos. Puolen vuoden säännön poistaminen muutettiin siten, että 60 prosenttia työtulosta ulkomailta otetaan huomioon. Ulkomaalaisen palkansaajan lähdeverolakiin tuli mukaan lisäkaneetti, että palkansaajalta edellytetään erityisasiantuntemusta, mikäli hän kuuluu suurituloiseen ryhmään. Lisäksi muutettiin ulkomaalaisten taiteilijoiden ja urheilijoiden lähdeveroa yksinkertaisemmaksi. Neuvottelutulos oli selkeä parannus hallituksen esittämään. Mielestäni se vastaa paremmin yleistä oikeustajua kuin hallituksen esitys.

Valiokunta myös mietintötekstissä otti kantaa erilaisiin kysymyksiin. Esimerkiksi erikoisasiantuntemus rajataan varsin tiukasti. Eli siis lukuun ottamatta korkeakouluissa työskenteleviä ulkomaalaisia, muiden palkansaajien täytyy tietyt kriteerit täyttää hyvinkin tarkkaan.

Mitä tulee kritisoituun puolen vuoden säännön muuttamiseen, niin näen sille kyllä verotuksellisia perusteita, jotka ovat jääneet keskustelussa vähemmälle. Tällä esityksellähän laajennetaan veropohjaa. Epäilen, että se kritiikki, jota on esitetty projektiviennin kohtalosta, on suuresti liioiteltua.

Mitä tulee valiokunnan aktiivisuuteen tässä kysymyksessä, niin kiinnittäisin eduskunnan huomiota siihen, että mietintöön sisältyy ponsi, joka on paljon tiukempi kuin ed. Ala-Nissilän äskeisessä puheenvuorossaan esittämä. Muistutan, arvoisa puhemies, edustajien mieleen, että ponsi on seuraavan sisältöinen: "Valiokunta edellyttää, että hallitus antaa esitykset nyt hyväksyttävien säännösten muuttamiseksi välittömästi, mikäli hyväksytyt muutokset johtavat projektiviennin heikkenemiseen." Me olemme tietenkin luottavaisia sen suhteen, että hallitus toimii eduskunnan edellyttämällä tavalla. Tässä mielessä edustaja Ala-Nissilän ehdottama ponsi on vain lepsumpi versio tästä esityksestä.

Näin ollen, arvoisa puhemies, olen valmis hyväksymään tämän lakipaketin.

Ed. K i l j u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ulla Anttilan puheenvuorosta haluaisin arvioida sitä kohtaa, missä hän korosti ulkomailta tulevien palkansaajien 35 prosentin lähdeveroa.

Hän kertoo siitä, että valiokuntaryhmä oli käynyt hallituksen edustajien kanssa neuvotteluja. Oli saavutettu suotuisa tulos, kun valiokun-

nan esityksessä korostetaan sitä, että ulkomailta tulevan palkansaajan tulee työskennellä erityisasiantuntemusta edellyttävissä tehtävissä.

En ole ihan varma siitä, että tämä lisäkaneetti on niin selkeä parannus, kuin ed. U. Anttila halusi antaa ymmärtää, sillä kun ihminen ansaitsee yli 35 000 markkaa kuukaudessa, hän varmasti työskentelee sellaisessa tehtävässä, joka edellyttää erityisasiantuntemusta. Tässä suhteessa tämän tyyppinen attribuutti ei välttämättä paranna olennaisesti lakiesitystä, ja siitä syystä pidänkin tätä esitystä psykologisesti erinomaisen epäviisaana tässä tilanteessa.

Olemme helpottamassa selkeästi erään suurituloisen palkansaajaryhmän verotusta, ja en näe edes Suomen kansainvälistymiskehityksen kannalta välttämättömänä, että luodaan tämän kaltainen kiila, jolla murretaan progressiivista tuloverojärjestelmäämme.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U. Anttila puhui hallitusryhmien välisissä neuvotteluissa päästyn suotuisaan tulokseen. Kiinnitän kyllä myös huomiota siihen, että nämä muutokset varsinkin urheilijoiden ja taiteilijoiden osalta tapahtuivat sillä tavalla, että valiokuntaneuvoskin, sinä aamuna kun päätettiin, luki Helsingin Sanomista, mitä on päätetty muuttaa. Valmistelu on puutteellinen, ja tässä mennään Ruotsin-malliin, mutta hyvin oikotietä. Pahaa pelkään, että tulee käytännössä ongelmia.

Pitää paikkansa, että tässä valiokuntamietinnössä on hyvä ponsi, joka sinne yksimielisesti laitettiin. Minun ponteni on tavallaan kapeampi ja menee nimenomaan rakennusalan tilanteeseen niin, että sitä nyt erityisesti seurataan. Me voisimme veropolitiikan keinoin rakennusalaa auttaa muutenkin kuin vain ulkomaanverotuksen kautta. Tällä tarkoitan nimenomaan, ja viittasinkin siihen puheenvuorossani, esimerkiksi arvonlisäveron palautuksen jatkamista, mikä meillä oli tähän saakka. Viittasin myöskin ensiasunnon hankkijan alijäämähyvityksen korottamiseen ja tällaisiin järjestelyihin, ja tätä ponnessani myöskin edellytin.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lohdutan ed. Kiljusta sillä, että edellinen, Ahon hallitus antoi saman tyyppisen ulkomaalaisia palkansaajia koskevan esityksen, jossa ei ollut mitään erityiskaneetteja. Tuota esitystä eduskunta kylläkään ei hyväksynyt. Mutta jos verrataan näiden hallitusten linjoja, niissä ei ole suurtakaan eroa yritettäessä ajaa tämän tyyppistä esitystä eteenpäin.

Mitä tulee erityisasiantuntemuskysymykseen, kyllähän kuitenkin mietinnössä on aika selkeät määritelmät ja rajaukset siitä. En epäile sitä, etteikö tuossa tuloluokassa kieltämättä henkilöillä erityisasiantuntemusta ole, mutta mietinnössä on tarkemmin määritelty, mitä tuo merkitsee. Siinä mielessä uskon, että on paremmin ymmärrettävissä tämän hallituksen esityksen tarkoitusperä.

Mitä tulee ed. Ala-Nissilän ponsiesitykseen ja linjauksiin, en oikein tiedä. Sitten, kun valiokunnassa neuvotellaan ripeästi ja päästään johonkin johtopäätökseen, te olette tyytymättömiä siihen, ja jos me emme neuvottele, te olette tyytymättömiä siihenkin sanoen, että olettepa te lepsuja, kun ette edes neuvottele. Suo siellä, vetelä täällä. Toivoisin teidän nyt olevan edes tyytyväinen johonkin neuvottelutulokseen. Todellakin pidän kuitenkin valiokunnan ponsiesitystä tiukempana kuin ed. Ala-Nissilän laatimaa.

Ed. P e n t t i l ä : Arvoisa puhemies! Puutun hallituksen esityksessä kohtaan, jossa esitetään, että ulkomaalaisilta peritään alhaisempaa tulotai lähdeveroa kuin suomalaisilta. Hallituksen esitys tarkoittaa verotuksen apartheid-järjestelmään siirtymistä. Ihmisen passi tulee määräämään sen, millä prosentilla hän maksaa veroa. Tätä en pidä hyväksyttävänä. Hallituksen esitys on käsittämätön, mutta siinä on silti kaksi hyvää seikkaa:

Ensiksi: Se, että joudutaan keplottelemaan ulkomaalaisten erillisillä veroprosenteilla, osoittaa, kuinka pähkähullu nykyinen verojärjestelmä on. Jos ainoa tapa saada huippuasiantuntijoita on pudottaa veroja, niin pudotetaan sitten veroja kaikilta. Toinen myönteinen seikka tässä hallituksen esityksessä on se, että eräiden ulkomaalaisten avainhenkilöiden osalta siirrytään yksinkertaiseen ja kannustavaan verojärjestelmään. Nyt haasteena on ulottaa sama oiva verojärjestelmä suomalaisiin.

Hallituksen esitys kertoo selvästi siitä, että progressiivinen tulovero nykyisessä muodossaan vetää viimeisiään. Se on liian monimutkainen, liian korkea ja liian vaikeasti perittävissä. Progressiivinen tulovero luotiin teollisen yhteiskunnan tarpeisiin; se ei toimi jälkiteollisessa tietoyhteiskunnassa. Viimeistään siinä vaiheessa, kun palkanmaksu tietoverkoissa, Internetissä jne., mahdollistuu, tulee suuri kiire muuttaa nykyistä tuloverojärjestelmää. Näin siksi, että tuloveron

kierrosta tulee helppoa ja veron perimisestä vaikeaa. Ei ole kovinkaan kaukana se tilanne, että palkat voidaan halutessa maksaa Fidzhi-saarten veroparatiisin kautta. Tämä on kuitenkin vain yksi syy siihen, että veroremonttia pitää tehdä. Toinen syy on se, että tämä nykyinen järjestelmä on käsittämättömän epäkannustava ja monimutkainen.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on vanhan järjestelmän hiomista. Olen sitä mieltä, että meidän tulisi pyrkiä kahteen tavoitteeseen: siihen, että siirretään verotuksen painopiste kulutukseen, ja siihen, että tehdään tuloveron raju remontti. Oikeudenmukainen ja toimiva tuloverojärjestelmä koostuu kahdesta osasta: Kokonaan verottoman osan tulee olla suuruudeltaan noin 5 000 markkaa kuussa, jotta sillä on merkitystä ja jotta se kompensoi siirtymistä kulutuksen verottamiseen. Tämän jälkeen veroa peritään kaikilta saman prosentin mukaan.

Tällaiseen järjestelmään liikkuminen ja meneminen ei ole ollenkaan mahdotonta. Laskelmissa on osoitettu, että sellainen malli, jossa veroton osuus vuodessa on 42 000 markkaa ja jossa veroa sen jälkeen maksetaan 27 prosentin mukaan, on täysin mahdollinen, kun tähän lisätään vielä nykyjärjestelmässä mukana oleva kunnallisvero. (Ed. Ala-Nissilä: Koska tulee lakialoite?) — Tällainen lakialoite on tulossa. — Malli hyödyttää näissä laskelmissa 2,7 miljoonaa suomalaista ja maksaa valtiolle noin 7 miljardia, minkä rahoitukseen palaan myöhemmin.

Lopuksi totean, että en yhdy ed. Ala-Nissilän kantaan, jonka mukaan ulkomaalaisten lähdeveroprosentti pitäisi korottaa 35:stä 40:een. 35 on aivan hyvä prosentti, jos tavoitteena on, että tätä prosenttia myös suomalaisille toteutetaan.

Arvoisa puhemies! Koska tässä hallituksen esityksessä sentään pudotetaan jonkun, vaikkakin pienen ryhmän, verotusta, en esitä tämän esityksen hylkäämistä.

Ed. K u i s m a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Penttilä valaisi osuvasti nykyisen järjettömän tuloverotustason tilaa. Itse asiassa voisi sanoa hieman kärjistäen, että tämä hallituksen esitys 35 prosentin verosta on ihan erinomainen, jos kaikki suomalaisetkin, jopa pienituloisemmat kuin 35 000 markkaa kuukaudessa ansaitsevat, pääsisivät tämän piiriin.

Kyllä meillä näin ankaralla tuloverolla rangaistaan työntekoa kohtuuttomasti. Yhteiskunta tietysti tarvitsee veronsa. Mutta niin kuin ed. Penttiläkin puheenvuorossaan sanoi, olisi parempi verottaa kulutusta. Työnteko ei ole koskaan yhteiskunnan kannalta haitallista. Miksi sitä rangaista kohtuuttoman korkealla verotuksella? Sen sijaan kulutusta on myös turhaa, ja siinä mielessä kulutuksen verottaminen ja vielä niin, että sitä porrastetaan eli tasoerot otetaan huomioon, olisi paljon järkevämpi vaihtoehto. Siinä mielessä tämä järjestely, jossa ulkolaisille täytyy erikoisjärjestelyjä tehdä, jotta he tulisivat tänne töihin, osoittaa, miten mielettömään tilanteeseen meidän verojärjestelmämme on joutunut.

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Ed. Penttilä totesi, ettei hän kannata veropolitiikan apartheidia, mutta hän ei kumminkaan esittänyt tätä apartheid-lakia hylättäväksi.

Arvoisa puhemies! Minä ehdotan, että hylättäisiin hallituksen esityksessä oleva kolmas lakiehdotus, joka koskee juuri tätä suurituloisten ulkomaalaisten erityisverokohtelua.

Lisäksi ed. Kuisma vastauspuheenvuorossaan vaati kulutuksen verotuksen lisäämistä. Haluaisin muutaman sanan todeta tästä kulutuksen verotuksesta.

Ensinnäkin, kulutuksen verotus tietenkin suosii sellaisia ihmisiä, joilla on suuret tulot, joiden tuloista menee välttämättömiin kulutustarvikkeisiin mahdollisimman vähän. Sen sijaan ne häviävät, joilla on pienet tulot ja joiden tuloista valtaosa menee välttämättömään jokapäiväiseen kulutukseen. Tämä ed. Kuisman ja myös mielestäni ed. Penttilän esittämä veromalli suosii nimenomaan hyvätuloisia pienituloisten kustannuksella. Erityisesti joutuvat kärsimään tällaisessa kulutuksen verotusmallissa lapsiperheet, koska siellä tulonsaajia on suhteessa vähän ja kuluttajia runsaasti.

Tämä hallitus on jo lapsiperheille kyllä taakkaa lisää asettanut runsaasti. Mielestäni ole mitään perusteita siihen, että vaaditaan kulutusverojen korottamista ottaen huomioon, että peruselintarvikkeetkin ovat arvonlisäverojärjestelmän piirissä ja syömisestä joudutaan maksamaan veroa. Mitä useampi suu on syömässä, enemmän myös veroa maksetaan. Tämä on mielestäni epäkohta. Sen sijaan eräille kerskakulutushyödykkeille voitaisiin pistää vielä vaikka enemmän veroja. Kun valtiovarainministeri Viinanen ei suostu juppiveneille asettamaan sitä erikoista verotarraa, niin pistettäisiin sinne sitten kulutusveroja mieluummin enemmän kuin tavallisten elintarvikkeiden, leivän ja muun, hintaan.

Ulkomaalaisten verotus Suomessa kevenee. Sen sijaan ulkomailla työskentelevien suomalais-

ten verotus kiristyy. Tässä on todellinen nöyristelyn linja Suomen hallitukselta ulkomaille päin. Tällä halutaan antaa ulkomaisille yrityksille erityisetuja Suomessa, jotta ne voivat edullisemmin palkata johtajia Suomeen. Onhan selvää, että yli 35 000 markkaa kuukaudessa ansaitseva ei ole mikään matti meikäläinen, kokki tai keittäjä johonkin ravintolaan, vaan suurituloinen johtaja tai johtavassa asemassa oleva virkamies tai muu vastaava, joka tulee tänne.

Tämähän tosiaan hyödyttää mielestäni erityisesti ulkomaisia yrityksiä ja asettaa suomalaiset huonompaan asemaan. Minun mielestäni tässä ei ole minkäänlaista perustetta. Tänne perustetaan ulkomainen veroaatelisto. Kun erityisedut aatelistolta ovat loppuneet, niin tällainen ulkomainen veroaatelisto halutaan Suomeen perustaa.

On aika käsittämätöntä, että esimerkiksi vasemmistopuolueet, jotka edellisellä eduskuntakaudella jyrkästi vastustivat tätä lakia, nyt ovat ajamassa sen omilla voimillaan läpi. Äkkiä maailma muuttuu näköjään. Kun ministerinpaikat tulee kysymykseen, myös tällainen ratkaisu täytyy hyväksyä.

Näin ollen en näe mitään perusteita sille, että ulkomainen suurituloinen johtaja pääsee pienemmällä verolla kuin tavallinen haalaria kahdeksan tuntia päivässä pitävä suomalainen työläinen, joka tekee maan eteen tuottavaa työtä. Mielestäni tällainen verokohtelu ei voi olla oikein. Sitä ei voi millään järkevällä syyllä perustella. Jos ulkomainen yritys tai suomalainen suuryhtiö tarvitsee tänne jonkun huippuasiantuntijan, se varmasti myös pystyy siitä maksamaan. Näin ollen mielestäni, edelleenkin toistan, tätä koskeva kolmas lakiesitys hallituksen esityksessä n:o 76 tulisi hylätä.

Ed. S a a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kuopan puheenvuoron johdosta totean seuraavaa. Ensinnäkin totta on, että esitys on jossain määrin ristiriitainen, mutta meidän pitää ottaa huomioon myös se, että valiokunnassa on kuitenkin pystytty vaikuttamaan hallituksen esitykseen sillä tavalla, että mielestäni sitä esitystä on, kiitos pitkälti myös ministeri Alhon, pystytty pehmentämään ja parantamaan. Tällä kertaa vain ei pystytty parempaan. Esimerkiksi rajaus, että henkilöllä tulee olla erityistä asiantuntemusta eikä henkilöitä ole riittävästi saatavilla Suomessa, on jo niin ahdas tulkinta, että tänne ei varmaankaan synny mitään kansojenvaellusta. Vielä pitää ottaa huomioon, että tämä etu koskee määräaikaa, vain kahta vuotta.

Tanskassa tällainen käytäntö on voimassa, ja sinne — se maana on Suomea vetävämpi — tuli 800—900 työntekijää tällä perusteella. Vaihtoehtona ei ole se, että taakka siirtyy muille. Vaihtoehtona Suomen kannalta on ymmärtääkseni se, että tämän kaltaisia 35 prosentin lähdeverotuloja ei kerry sitten ollenkaan, koska meidän pitää tunnustaa, että ulkomaalainen johtaja, hyväpalkkainen asiantuntija, yleensä kokee joutuvansa Suomeen, ei pääsevänsä.

Ed. K u i s m a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kuoppa toistaa vanhoja uskomuksia. Itse en ehdottanut lainkaan tässä enkä muissakaan yhteyksissä, että sinänsä kulutusveroja tai mitään veroja nostetaan. Päinvastoin, meidän pitäisi verotusta alentaa. Totesin, että olisi järkevää verotuksen painopistettä siirtää kulutusverojen suuntaan jonkin verran eli vähentää tuloverotusta ja korvata sitä osittain kulutusverotuksella, vaikka verojen maksaminen sinänsä on ikävää. Nimenomaan kulutusverotuksessa voidaan oikeudenmukaisuus ottaa huomioon. Esimerkiksi on mahdollista elintarvikkeille säätää vaikka nollaverokanta ja muille välttämättömyystarvikkeille ja yhtä hyvin kertakäyttökulttuurin tuotteille vaikka useiden kymmenien prosenttien vero. EU:kaan ei tätä suoranaisesti estä. Siellä ei verotusta ole vielä harmonisoitu. Tietysti se rajoittaa meidän toimintamahdollisuuksiamme, mutta ei kuitenkaan estä meidän verorakenteemme muutosta.

Nykyinen verotus, jossa työtä verotetaan erittäin kovasti, suosii pääomavaltaista tuotantoa, jossa työpanokset on erittäin pienet. Meillä perinteisesti pääomavaltaisella metsäteollisuudella ollut taloudellinen ja poliittinen valta koko historian, ja sen takiahan meillä verorakenne on täysin järjetön ja rankaisee työntekoa ja on suurin syy massatyöttömyyteen.

Ed. K u o p p a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saariselle haluaisin todeta lyhyesti, että jos suomalaiset tai ulkomaiset yritykset tarvitsevat huippupätevää johtajaa, jonka palkka on vähintään 35 000 markkaa kuukaudessa, ne varmasti pystyvät maksamaan sen verran lisää, että johtaja tai erikoisasiantuntija tänne tulee, jos häntä täällä tarvitaan.

Ed. Kuismalle haluaisin todeta, kun hän vaatii verotuksen siirtämistä kulutusverojen suuntaan, että tätähän on Suomessa viime vuosina

harrastettu. Nimenomaan on siirretty verotusta kulutusverojen suuntaan. Se on lisännyt erityisesti elintarvikkeiden ja muiden välttämättömyyshyödykkeiden, mm. asumisen, verotusta. Jos tällainen suunnanmuutos jatkuu, pienituloisille tällaiset välttämättömyyshyödykkeet, kuten ruoka ja asunto, tulevat kohtuuttoman kalliiksi.

Nythän esityksessä lisäksi nimenomaan suomalaista työtä verotetaan enemmän kuin ulkomaalaisen tekemää Suomessa. Mielestäni sille ei ole mitään perustetta, että suurituloinen ulkomaalainen pääsee pienemmällä verolla Suomessa kuin tavallinen keskipalkkainen suomalainen työläinen.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Ala-Nissilän tekemää ehdotusta ensimmäisen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Se käytännössä merkitsee sitä, että esittäessämme hylkyyn lakiesitystä samalla emme hyväksy niitä toimia, mihin hallitus nyt ryhtyy, toimia, jotka merkitsevät ulkomailla, ennen kaikkea Länsi-Venäjällä ja muualla lähimaastossamme, erityisesti rakennusviennin piirissä työskentelevien ihmisten verotuksen kiristymistä; sitä merkitsee hallituksen esitys. Tässä tilanteessa ei mielestämme ole siihen mitään syytä. Tästä syystä me esitämme todella hylättäväksi hallituksen esitystä.

Mitä tulee muutoin lakien jaostokäsittelyyn, sanon siitä, kun sitä on täällä kehuttu. Varmaan siinä oli myönteisiäkin piirteitä. Ennen kaikkea jaoston johto oli mielestäni hyvin joustava käsittelyn johtamisessa, mutta kyllä huonoa lainsäädäntömenettelyä oli näiden esitysten jaostokäsittely. Viime vaiheessa tulee vielä sellaisia muutosesityksiä, joista jaoston jäsenetkään eivät oikein tiedä, mikä esitysten todellinen sisältö on, ja miten ne vaikuttavat verovelvollisiin, joihin ne kohdistuvat. Kyllä hieman perusteellisempi valmistelu pitäisi käydä läpi tällaisissa esityksissä, joista tässäkin on kysymys.

Voi olla, että hallituspuolueiden edustajat ovat saaneet jotakin salaista valaistusta, joka on kerralla aukaissut näiden esitysten vaikutukset. Mutta näin opposition edustajana voi sanoa, että ainakaan meille sellaista tietoa ei minkään asiantuntijan toimesta esitetty. Se menettely, että jossakin nurkan takana, jaoston tai valiokunnan ulkopuolella, jaetaan salattua viisautta, jonka pohjalta pitäisi koko valiokunnan kuitenkin esitykset käsitellä, ei ole oikeata ja normaalia lainsäädäntömenettelyä.

Ministeri Alho: Arvoisa puhemies! Kansainvälistä verotusta uudistettaessa taustalla on ollut työryhmätyöskentely, joka on koostunut paitsi verohallinnon myöskin yliopiston parhaasta asiantuntemuksesta. Työryhmä päätyi yksimieliseen ehdotukseen nk. kuuden kuukauden säännön kumoamisesta, kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen estämisestä. Tältä osin ehdotus perustuu työryhmän yksimieliseen ehdotukseen.

Eduskunnassa on muutettu nk. kuuden kuukauden sääntöä. Esimerkkitapauksessa, jossa henkilö työskentelee Suomessa neljä kuukautta ja ulkomailla verosopimusvaltiossa kahdeksan kuukautta, 40 prosenttia ulkomaan tulosta ei ole lainkaan veronalaista Suomessa eikä vaikuta millään muotoa palkansaajan verotukseen Suomessa. Loppu 60 prosenttia on teknisessä mielessä veronalaista tuloa Suomessa, mutta asiallisesti sitäkään ei progressioehtoisen vapautusmenettelyn mukaisesti Suomessa veroteta. Tämä on vaikea asia, mutta se on pakko opetella, jos haluaa ymmärtää tämän ehdotuksen logiikan, koska tällainen on kansainvälisen verotuksen säännöstö.

Mitä tulee rakennusalan vientiin ja ed. Pekkarisen huomautukseen siitä, että erityisesti itäprojekteja pitäisi edistää, niin hallitus on halunnut tehdäkin. Valiokunta on ystävällisesti myöskin nähnyt asian tärkeäksi. Ehdotuksessa on kahden vuoden siirtymäsäännös, joka merkitsee sitä, että rakennusvientiprojektit ovat edelleen verottomia. Venäjällä voi työskennellä kolme vuotta, ilman että tarvitsee maksaa veroa Suomeen tai työskentelymaahan, jos se on entisen Neuvostoliiton alueen maa.

Ed. Kallis: Arvoisa rouva puhemies! Luulen, että muutaman vuoden kuluttua tulemme huomaamaan, että lain vaikutukset olivat sittenkin aika pienet. Ei tämä laki houkuttele asiantuntijoita Suomeen. Näin ollen ei valtio kovin paljon verotuloja menetä. Tosiasiahan on se, että vaikka me puhumme 35 prosentin verokannasta, käytännössä nämä henkilöt maksavat kuitenkin veroa noin 25 prosenttia sen yleisvähennyksen jälkeen.

On tässä laissa epäkohtia. Minusta kaikkein suurin on se, mihin myöskin ed. Kokkonen puheenvuorossaan aikaisemmin viittasi: Suomen kansalaiset jäävät täysin lain ulkopuolelle. Jos esimerkiksi Cambridgen yliopistossa työskentelee Suomen kansalainen, on työskennellyt siellä vuosikymmeniä, ja Helsingin yliopiston pyyn-

nöstä tulee tänne vuodeksi, hänen kollegansa tulee myöskin, toinen pääsee 35 prosentin verokantaan ja toinen maksaa normaaliveron eli ei pääse 35 prosentin lähdeveron piiriin. Ei tämä voi olla oikein. Tässä syrjitään Suomen kansalaisia, vaikkakin he toimisivat täysin samanlaisessa asemassa kuin ulkomaalaiset.

Siltä varalta, että nämä lait tulevat hyväksytyiksi, ehdotan, että kolmannen lain yhteydessä lausuttaisiin perusteluissa seuraavaa:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annettavan lain täytäntöönpanoa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, jotta lakia täydennettäisiin siten, että se koskisi myös rajoitetusti verovelvollista Suomen kansalaista, joka muutoin täyttää ulkomailta tulevan palkansaajan määritelmän."

Ministeri A l h o : Arvoisa puhemies! Haluan täsmentää ed. Kalliksen puheenvuorossa esitettyä käsitystä siitä, että asiallisesti ottaen verokanta olisikin 25. Näin ei ole asianlaita, vaan asiallisesti ottaen verokanta nousee lähelle 40:tä, koska ulkomaalaisen, erityistehtävissä toimivan avainhenkilön lähdevero on 35 prosenttia ja sen päälle hän maksaa normaalit työntekijöiden sosiaalimaksut, mikä nostaa verot noin 40 prosenttiin. Jos hän on korkeakoulussa tutkijana tai opettajana, silloin tietysti ei tarvita tuota palkkarajaakaan.

Ed. T e n n i l ä : Rouva puhemies! Keskustapuolue saa nyt oppositiosta käsin läpi ensimmäisen suuren voittonsa ehkäpä moniin vuosiin, eli läpi menee hallituksen esittämänä keskustan viime kaudella ajama lakiesitys siitä, että tänne tulee uusi verorälssi eli ulkomaalainen porukka, joka maksaa pienempää veroa kuin suomalaiset. Porvarihallitushan yritti samaa lakia viime kaudella, mutta silloin se torjuttiin. Kyllä näköjään oppositiostakin käsin voi vaikuttaa, jos oikein hirvittävän sitkeä on. Keskusta saa nyt oman lakinsa täällä läpi.

Minä en hyväksynyt viime kaudellakaan sitä, että tulee eriarvoisuutta, enkä hyväksy sitä nytkään. Maassa maan tavalla tai maasta pois. Ei siinä sen kummempaa. Tällä laillahan pannaan ihmiset todella eriarvoiseen asemaan. Jos olet ulkomaalainen, maksat 100 000 markan tuloista 35 prosenttia veroa. Suomalainen siivooja maksaa enemmän. Eihän tällaista voi hyväksyä.

Vihreät koettivat keksiä perusteluiksi sitä, että täällä on valiokunnan mietinnön ponteen kirjoiteltu tarkkoja rajauksia. Vihreiden voitto on samanlainen kuin Vuotos-voitto. Vesioikeusprosessi jatkuu ihan niin, kuin ilman sitä "voittoa" olisi muutenkin jatkunut.

Ed. Penttilä esitteli nuorsuomalaisten näkemyksiä. Hän sanoi, että tämä on apartheid-järjestelmä, mutta hän kannattaa sitä. Kuinkahan laajasti nuorsuomalaiset yleensä kannattavat apartheidia, olisi ihan kiva kuulla.

Kannatan ed. Mikko Kuopan ehdotusta siitä, että kolmas lakiesitys hylätään. Tämä oli muuten, jos paikalla on vastatulleita vasemmistolaisia edustajia, kaikkien vasemmistolaisten kanta viime kaudella.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kalliksen tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Edustajat Kuoppa ja Tennilä ovat todenneet, että tätä lakia vastustettiin edellisessä eduskunnassa. En tiedä, ovatko edustajat Kuoppa ja Tennilä hakeneet esityksen n:o 1/94 vp ja verranneet sitä valiokunnassa nyt muotoutuneeseen esitykseen. Siinä on eroja, niin kuin vesissäkin, arvoisa puhemies. Erot ovat löydettävissä, jos luetaan asiakirjoista eikä puhuta propagandaa. En kuitenkaan näihin eroihin sen tarkemmin mene, koska ed. Ulla Anttila ja ed. Saarinen ainakin ovat hyvin tarkasti ne täällä esittäneet niille, jotka eivät ole katsoneet asiakseen asiakirjoja lukea.

Sinänsä ymmärrän kyllä ne argumentit, joita tätä esitystä vastaan on haluttu esittää. Tulee mieleen vanha säilyketehtaan koemaistaja, joka totesi tuotteesta, että se maistuu pahalta ja lisäksi siinä on jokin ikävä sivumaku. Verrattuna aikaisempaan esitykseen tämä on kuitenkin nieltävissä juuri niistä syistä, joita täällä on esitetty. Ulkomaalaisia erityisasiantuntijoita ilmeisesti ei tänne tulisi verotettavaksi ilman tällaista järjestelyä, joka on monissa muissa maissa ja suomalaisten vastavuoroisesti käytettävissä. En ole kuullut, että ketkään, edes ne edustajat, jotka äänestävät kolmannen lakiesityksen hylkäämisen puolesta, haluaisivat riistää yliopistojen ja korkeakoulujen opettajilta tämän edun, koska siinä, jos missä, vastavuoroisuus toimii.

Arvoisa puhemies! Se, mikä täällä on tietysti myönteistä, on, että verorakenteen muutoksesta vallitsee niinkin laaja yhteisymmärrys sekä opposition että hallituksenkin puolelta. Ne ongelmat, joita ed. Kuoppa ja ed. Tennilä ovat välillisten verojen osalta tuoneet esille, ovat sinänsä

kyllä huomionarvoisia. Verotus on aina ikävää. Sen perinteinen nimi on ryöstö, joka kertoo perimmiltään, mistä on kysymys. Oikeudenmukaisuutta siitä ei ilmeisesti koskaan löydy. (Ed. Ala-Nissilä: Laillistettua se on!) — Ryöstö on ryöstö silloinkin, jos sitä sanotaan laillistetuksi, ed. Ala-Nissilä. — Oikeudenmukaiseksi sitä ei varmaan koskaan saada. Siitä saadaan ehkä jossain määrin tarkoituksenmukainen kokonaisuus niin, että yhteiskunta pystyy vastaamaan velvoituksistaan kansalaisiaan kohtaan ja että kansalaisten maksurasitus on heidän maksukykynsä ja kantokykynsä mukainen niin pitkälle kuin mahdollista, ja tämä jo sinänsä on arvokas päämäärä.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Nikula toi suurena saavutuksena esille valiokunnan mietinnön perustelut. Tässähän todetaan kuitenkin, että rajauksella erityisasiantuntemuksesta tarkoitetaan niitä henkilöitä, joiden tietämys tai muut taidot ovat tärkeitä muun muassa maamme tuotannon, elinkeinoelämän, tutkimuksen jne. kannalta. Tähän sopivat kaikki ne, jotka siihen sopivat aikaisemminkin, myös firman johtajat. Ei tämä koske nyt tutkimusta, niin kuin te haluatte ymmärtää. Tässä ovat firman johtajat nyt mukana, ihan niin kuin olivat ennenkin. Ei tässä ole tapahtunut mitään!

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän lakitekstiin on tehty muutos. Sinänsä koko kolmas lakiesityshän on aikarajoitukseltaan lyhyempi. Se on kolmannesta lyhyempi kuin se edellisessä eduskunnassa voimakasta kritiikkiä saanut, jossa verovapaus olisi jatkunut kolmen vuoden ajan.

Ed. A i t t o n i e m i : Arvoisa puhemies! Ed. Kuopan puheessa oli vahva aatteen palo. En minä sitä ihmettele. Jos ed. Kuoppa näkemystensä vastaisesti olisi alkanut täällä puolustaa ulkomaalaisten saamia veroetuja, se olisi ollut aivan uskomatonta.

Minä en toisaalta tietenkään suhtaudu näihin ulkomaalaisten saamiin veroetuihin positiivisesti, mutta on ajateltava asiaa realistisesti, on sitten kysymys opetuksesta, tieteestä tai taiteesta taikka sellaisista firmojen johtajista, jotka halutaan Suomeen hoitamaan niitä tehtäviä, jotka yritys katsoo tarpeellisiksi. Kyllä asia on sillä tavalla, että kun keskustapuolue on aikanaan tätä asiaa ollut viemässä eteenpäin edellisen eduskunnan aikana, pohja on ollut siinä, että tällaisia ihmisiä tarvitaan Suomessa ja heidän kansantaloudellinen vaikutuksensa verotuksellisesti on meille vähämerkityksellinen, mutta koulutuksen kannalta ja toisaalta yrityselämään ja Suomeen tehtävien sijoitusten kannalta se saattaa olla merkittävä. Näin ollen pelkkä kateus ja pelkkä aatteellinen palo eivät ole välttämättä oikea tapa suhtautua asiaan. Olen tässä tapauksessa hyväksymässä tämän asian samalla perusteella, kuin edellisen eduskunnan aikana esitin näkemyksenäni.

Ed. Tennilän kanssa olen samaa mieltä siitä, että maassa maan tavalla, mutta se koskee täällä olevia ulkomaalaisia, erityisesti pakolaisia, eli maassa maan tavalla.

Ed. Juhantalo merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoroon haluan todeta vielä sen, että jos nyt tämä koskisikin vaikkapa vain tutkijoita, mitä se ei nyt tee, kun se koskee myös firman johtajia, niin eihän sekään tilanne ole oikein, että suomalainen tutkija maksaa isompaa veroa kuin ulkomaalainen tutkija täsmälleen samassa työtehtävässä. Tästähän voi seurata ns. aivovuoto eli meidän omat tutkijamme lähtevätkin ulkomaille, jos hyväksytään tämmöinen ajattelu. Jos tämmöinen ajattelu, että tänne pitää saada pienillä veroprosenteilla ulkomaisia tutkijoita, niin onhan se samalla kannanotto omia suomalaisia tutkijoitamme vastaan, jotka maksavat enemmän veroa samassa tehtävässä. Eihän tämmöisessä ole päätä eikä häntää!

Ed. K a l l i s : Arvoisa puhemies! Kun vallitsee epätietoisuutta siitä, kannattiko ed. Pekkarinen ed. Ala-Nissilän ehdotuksia, siltä varalta kannatan ed. Ala-Nissilän tekemiä kaikkia ehdotuksia, myös perustelulausumaa.

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että tämä hallituksen esitys n:o 76 näille valtiopäiville ei anna kyllä kovin hyvää kuvaa hallituksen veropolitiikasta, vaan mielestäni esittää ja osoittaa varsin nurinkurista veropoliittista linjaa.

Tässä Suomen kansalaisten verotusta olennaisesti kiristetään. Silloin kun he ovat ulkomailla töissä, he joutuvat kansainvälisestikin katsottuna varsin kireän verotuksen piiriin, ja tällä on hyvin kielteisiä vaikutuksia tietysti näitten ihmis-

ten kannalta, mutta myös suomalaisen vientitoiminnan kannalta.

Mitä tulee ulkomaiden kansalaisiin, jotka ovat tulossa Suomeen, heille avataan tässä veroporsaanreikä, joka mahdollistaa heille tulojen saamisen varsin alhaisella veroprosentilla. Tämä koskee erityisesti henkilöitä, jotka ovat huomattavan korkean tulon piirissä. Tietysti voidaan todeta, että kun meillä on periaatteessa hyväksytty se ajatus, että meillä sovelletaan progressiivista verotusta, niin nyt progressiivisesta verotuksesta luovutaan ulkomaalaisten osalta, mutta ei kuitenkaan kotimaan kansalaisten osalta. Lähtökohdaltaan tällainen esitys on toki aivan väärän suuntainen.

On totta, että valtiovarainvaliokunnassa ja verojaostossa on tehty melko merkittäviä muutoksia tähän hallituksen esitykseen. Ensinnäkin mitä tulee ulkomaisiin johtajiin, heiltä jatkossa edellytetään sitä, että heillä pitää olla sellaista erityisosaamista, mitä välttämättä Suomesta ei voida saada. Valiokunnan mietinnön perustelut on pyritty kirjaamaan siten, että tämä olisi hyvin rajoittava, mutta kun hakemuksia käsitellään, niin tietysti tältä osin on mielenkiintoista nähdä, mikä suhtautuminen valtiovarainministeriössä ja verohallinnossa, kun asioita käsitellään, tulee näihin hakemuksiin olemaan. Mutta lähtökohtana toki pitäisi olla sen, että vain sellaiset henkilöt, joita vastaavia Suomesta ei ole löydettävissä, voisivat tämän erityisen veroetuuden saada.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee tutkijoihin, joista täällä on kovasti keskusteltu, niin täytyy todeta, että tutkijoiden palkka yleensä ei ole kovin suuri ongelma korkeakouluissa, koska tutkijoiden palkat harvoin ovat yli 30 000 markan luokkaa kuukaudessa joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta, joten tästä 35 prosentin verokannasta hyvin harvoille tutkijoille on hyötyä, varsinkin kun ottaa vielä huomioon, että usein ulkomaiset tutkijat tulevat tänne stipendin turvin, joka merkittävältä osin on verovapaa. Tällä tavalla voidaan pyrkiä turvaamaan heidän etuutensa kohtuullisen verotuksen kautta.

Arvoisa puhemies! Täytyy myös todeta, että suhdannepoliittisesti esitys on varsin huonosti perusteltu. Kun pyritään muuttamaan viennin verokohtelua, tämä kohdistuu nimenomaan rakennus- ja projektivientiin ja tältä osin, ja kuten tiedetään, suunnittelutoimistojen työllisyystilanne on yksi kaikkein heikoimpia Suomessa ja rakennusalan lama on yksi kaikkein vaikeimpia pitkien aikojen kuluessa. Tältä osin täytyy todeta, että jos näitä muutoksia olisi haluttu tehdä, niitä olisi pitänyt tehdä vasta muutaman vuoden kuluttua, kun tilanne näillä aloilla olisi ollut huomattavasti terveempi ja tasaisempi.

Mitä tulee yhdenvertaisuusperiaatteeseen, jota kaikessa pitäisi noudattaa, niin itsekin tunnen eräitä Suomen kansalaisia, joilla on huomattavan korkea palkkataso ja joilla on erityisosaamista tässä maassa. Nämä ihmiset valitettavasti jatkuvasti miettivät, kannattaako heidän tehdä nykyisellä tuloverolla Suomessa ylipäätänsä työtä. Eräät näistä henkilöistä ovat siirtymässä pois Suomesta muihin maihin osittain verotuksellisista syistä, mutta tosin myös siitä syystä, että palkkataso Suomen ulkopuolella useissa tapauksissa on selvästi parempi kuin Suomessa.

Mutta sanon, että tulemme menettämään lähivuosien aikana verotuksen johdosta ja ehkä myös tämän säännöksen johdosta osittain kaikkein parhaimpia suomalaisia työntekijöitä, erityisosaamista omaavia henkilöitä ja myös tutkijoita, muualle maailmaan. Tietysti voidaan kysyä, mitä järkeä tällaisessa politiikassa kaiken kaikkiaan on. Sanonkin, että silloin jos meillä on erityisen suuri ongelma se, että meillä on korkea tuloverotus, niin kai sitä verotusta tulisi pyrkiä kaikilta osin ratkaisemaan eikä niin, että tehdään tällaisia poikkeussäännöksiä, joilla tosiasiassa vain hankaloitetaan tilannetta, mutta ei kyetä mitään ongelmia ratkaisemaan.

Täytyy mielenkiinnolla todeta myös, että silloin kun meillä oli porvarihallitus tässä maassa, eduskunta kykeni vielä tällaisen ulkomaalaisten verohelpotuksen torjumaan eduskunnassa, mutta nyt kun vihreät, vasemmistoliitto ja sosialidemokraatit ovat tulleet hallitukseen, niin tällaisen hallituksen aikana tällaisia verohelpotuksia eduskunnassa ollaan valmiita antamaan. Tietysti siitä voidaan tehdä joitakin johtopäätöksiä ja myös mielenkiintoisia kysymyksiä esittää täällä salissa.

Ministeri A l h o : Arvoisa puhemies! Minusta verojaoston puheenjohtaja ed. Sasi nyt voisi hiukan kuitenkin, kun hän tuntee ehdotukset, pysyä myös siinä, mitä ehdotukset sisällään pitävät. Ensinnäkin väite siitä, että tämä merkitsisi aina ulkomailla työskentelyn verotuksen kiristymistä, on perätön. Kiristys tulee tapahtumaan siinä tapauksessa, että työskentely sattuu olemaan puoli vuotta. Jos se on yli 183 päivää, ei tapahdu mitään muutosta nykytilanteeseen. Tälläkin hetkellä ihmiset tulevat verotetuiksi ulkomailla työskentelymaan verotuksen mukaan, ja kun he palaavat Suomeen, kaksinkertaisen vero-

tuksen estämisen säännökset, jotka ovat tässä paketissa, estävät joutumasta maksamaan veroa sekä ulkomaille että Suomeen.

On totta, että siinä teoreettisessa tilanteessa, joka saattaa olla tietysti joidenkin kohdalla myös suunniteltu, että ollaan juuri täsmälleen puoli vuotta poissa maasta, tietysti tapahtuu nollaverotuksen sijaan nyt sellainen muutos, että 60 prosenttia teknisessä mielessä otetaan mukaan Suomessa laskettavaan tuloverotukseen. Mutta siinäkin on omat lievennyssäädöksensä.

Sitten vielä huomautus siihen, onko tämä sama ehdotus kuin edellisellä kaudella. Tämä ei ole. Tämä on osa kansainvälisen verotuksen kokonaisuutta, jossa on myös muita osia kuin avainhenkilöiden ja tutkijoiden alemmat verokannat. Ne ovat määräaikaisia, koska Suomessa progressiivisella tuloverotuksella rahoitetaan suomalaisia yhteisiä palveluita, sosiaaliturvaa. Ulkomaalaisen kohdalla, joka tulee tänne lyhyeksi ajaksi — tämähän edellyttää nimittäin sitä, että ulkomaalainen on täällä vain alle kaksi vuotta — tietysti on tilanne toisenlainen. Hän ei voi kaikista niistä hyvistä palveluista, joita me verovaroillamme maksamme, päästä nauttimaan, ja tässä tapauksessa hän saa pienen veroporkkanan.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasi on valinnut mielenkiintoisen linjan jaostotyöskentelyn ja sali- ja valiokuntatyöskentelyn välillä. En todennut jaostotyöskentelyssä näin vahvaa 35 000 markkaa palkkaa saavien ulkomaalaisten verotuksen muutoksen vastustusta kuin nyt täällä salissa. Sen sijaan ed. Sasi oli huolissaan siitä, miten voidaan alentaa työnantajien sosiaaliturvamaksua ulkomailla työskentelevien työntekijöiden osalta. Ymmärsin, että tämä oli päällimmäisin asia. Juuri puhuttaessa ed. Sasin esiin tuomista ongelmista, jotka liittyvät koko tähän lainsäädäntöön ja erityisesti ulkomailla työskenteleviin, en väheksyisi valtiovarainministeri Arja Alhon vastaantuloa ja neuvottelukykyä tämän lain valmistelussa. Ihmettelen verojaoston puheenjohtajan aggressiivista käyttäytymistä tämän lain osalta.

Ed. K o k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Sasin puheenvuoron jälkeen, kun hän sanoi tuntevansa useita henkilöitä, jotka harkitsevat muuttoa ulkomaille tämän tyyppisen lainsäädännön johdosta. Minä taas tunnen useita henkilöitä, tiedeyhteisön jäseniä, jotka ovat jo muuttaneet ulkomaille suomalaisen kohtuuttoman verotuksen johdosta.

Toistamatta sitä, mitä aikaisemmin olen sanonut, totean kuitenkin, että tämä on väärä signaali suomalaiselle veronmaksajalle tässä historiallisessa tilanteessa. Toivottavasti hallitus tekee tästä nyt johtopäätökset ja linjaa muutenkin tuloverotuksen tämän esityksen suuntaisesti.

Ed. K i l j u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En voi voimakkaammin yhtyä kaimani ed. Kimmo Sasin puheenvuoroon, kuin tällä kertaa voin sen tehdä.

Ed. Nikula, joka poistui juuri, totesi, että lakiesitys maistuu pahalta, mutta siinä näyttää olevan, kuten hän totesi, pieni hyvä sivumaku. Minusta tässä ei ole hyvää sivumakua.

Täällä on pitkälti moitittu verotuksen korkeaa tasoa Suomessa, mikä pitää paikkaansa. Tällaisella uudistuksella, jolla nyt ollaan etenemässä, emme ole veroprogressioon puuttumassa. Se on aivan erilliskysymys. Nyt ollaan luomassa erityiskategoriaa, ulkomaalaiset työntekijät ja erityisasiantuntijat Suomessa, jotka nauttisivat erityisverokohtelusta.

Valtiovarainministeri Alho viittasi siihen, että asia on osa kansainvälisen verotuksen kokonaisuutta. Saattaa olla näin, että se on osa suomalaisen verotuskäytännön kokonaisuutta, kun luomme kansainvälisyyteen suuntautuneita perusteita täällä, mutta kansainvälisesti ottaen vertailuryhmämaissa ei tämän kaltainen ulkomaalaisten verotuskohtelu ole mitenkään erityisen tyypillistä. Meillä on eräitä maita, kuten Tanska, jossa tämäntapainen järjestelmä on, mutta mitenkään tyypillisesti ei vertailuryhmämaissa näin ole.

Pyysin puheenvuoron aikaisemmin, jolloin ed. Kallis käytti puheenvuoron. Hän totesi, että lain vaikutukset tulisivat olemaan suhteellisen pienet eikä se houkuttele suurta määrää ulkomaalaisia tänne. Uskon, että tämä toteamus on totta. Sitä suuremmassa määrin lakiesityksen symbolinen vaikutus on kohtuuton tässä tilanteessa.

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että aivan erityisen vastenmielistä on tajuta sellainen nöyristely, joka ulkomaalaisten erityisverokohtelun kautta paljastuu suomalaisista, suomalaisista, jotka sallivat itselleen sietämättömän korkean verotason asettuen ikään kuin kehitysmaa-asemaan, jossa luodaan edellytykset ulkomaalaisen superrälssin mahdollisuuksille tulla aivan erilaisilla pelisäännöillä tänne.

Hallituksen esityksiä pitää tukea silloin, kun ne vievät kansantaloutta eteenpäin, vaikka ne välillä tekisivät kipeätäkin, mutta tällainen esitys, joka on sekä moraalisesti että sosiaalisesti niin arveluttava, että minua säälittää, kun ministeri Alho joutuu sitä perustelemaan, täytyy eduskunnassa kaataa, jos eduskunnalla on minkäänlaista ryhtiä. Tämä ei auta pätkääkään suomalaista yhteiskuntaa eteenpäin.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee ministeri Alhon puheenvuoroon, täytyy vain yksi täsmennys todeta. Se tarkoittaa, että verotus kiristyy suomalaisella ulkomailla työtä tekevällä palkansaajalla, ei vain niissä tilanteissa, joissa hän on täsmälleen 180 päivää ulkomailla töissä, vaan kaikissa tilanteissa, joissa hän kesken vuoden palaa ulkomailta Suomeen. Mutta valiokunnassa tehdyn muutoksen mukaisesti progression kiristys on 60 prosenttia eikä täysimääräinen 100, mitä hallitus alun perin esitti.

Ed. Puistolle haluan todeta, että tuskin kenelläkään voi olla epäselvyyttä siitä, mikä kantani tähän esitykseen on ollut sekä nykyisen että myös edellisen eduskunnan aikana. Edellisen eduskunnan aikana voimakkaasti vastustin esitystä. Myös tässä eduskunnassa olen hyvin voimaperäisesti vastustanut erityisesti ulkomaalaisten johtajien verokevennystä, myös koska tavallaan sen vastapainona on ollut suomalaisten työntekijöiden kohtuuton ulkomaan työtulon verottaminen. Lisäksi vastustukseni johtuu varsinkin talouspoliittista syistä.

Haluan korostaa, että mielestäni tämä on lähinnä moraalinen kysymys. Valtiontaloudellista merkitystähän tällä ei ole. Tietysti ne, jotka haluavat pitää tiukasta valtiontaloudesta kiinni eivätkä lepsuilla siinä suhteessa, olisivat valmiit hylkäämään hallituksen esityksen, koska hylkäys edustaisi tiukkaa talouspolitiikkaa.

Haluan myös korostaa sitä, kun todettiin, että tämä on osa kokonaisprojektia, jossa kansainvälistä verotusta uudistetaan, että on totta, ettei tätä esitystä ulkomaisten johtajien veroalesta yksin ja sellaisenaan uskallettu tuoda eduskuntaan, vaan se täytyi leipoa pakettiin, jotta se voitaisiin saada paketin osasena salissa lävitse.

Ed. A l a - N i s s i l ä : Arvoisa puhemies! Mitä tulee keskustan linjaan, haluan vielä todeta nimenomaan ulkomaisten palkansaajien lähdeveron osalta, että me esitimme, että lähdeverokanta olisi ollut 40 prosenttia. Kun siihen tulee, kuten ministeri Alho totesi, eräitä suhteellisia veroja päälle, verokanta nousee silloin lähelle 45:tä prosenttia. Kun tiedämme, että ulkomaalaisilla on Suomeen tullessaan erityiskustannuksia perheen asunnon jne. osalta, voitaisiin ajatella, että tällainen koeluontoisena tulisi.

Toisaalta valiokunnan tekemien muutosten jälkeen ulkomaalaisten taiteilijoiden osalta voi tulla aikamoisia neutraliteettiongelmia, varsinkin kun ajattelemme ravintolamuusikkoja, kun nyt ulkomaalaisten verokanta näin alenee. Keskusta ei ole esittänyt kolmannen lakiesityksen hylkäämistä; siinä on puolensa.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan ensimmäinen lakiesitys, joka tässä tilanteessa kiristää suomalaisten verotusta ulkomailla, vaikka sillä voi olla veroteoreettiset perusteet, ei sovi tähän suhdannetilanteeseen. Kun kotimaassa ei rakenneta, niin edes ulkomailla meidän pitäisi edistää rakentamista, omaa projektivientiämme Kaukoitään ja kehitysmaihin, jonne ei tahdo löytää työvoimaa. Toisaalta myös rakennusalan työllisyyteen pitäisi yleensä veropolitiikallakin kiinnittää huomiota, ja siinä mielessä olemme ponnen saliin jakaneet ja toivottavasti se hyväksytään.

Ed. R y h ä n e n : Arvoisa puhemies! Kyllä merkillisiin aikoihin on eletty, kun kokoomuksen arvostettu verojaoston puheenjohtaja ja ryhmän varapuheenjohtaja vastustaa kallispalkkaisten ulkomaalaisten johtajien veroalea, mutta vasemmisto sitä taas kannattaa.

Toivottavasti edustajat Sasi ja Kiljunen äänestävät puheittensa mukaan. Jään erityisesti odottamaan äänestystä, koska puheilla ei ole mitään arvoa, jos ei tee sitten varsinaisesti, kun teon aika on, puheittensa suuntaisesti.

Tämä tuntuu erittäin pahalta, ja uskoisin suomalaisten veronmaksajien maistavan sekä perusmaun että sivumaun todellakin huonona. Minä muuten veikkaan, arvoisa puhemies, että tällainen veroale synnyttää erilaista sukkulointia ja suhmurointia Suomen rajoilla.

Ed. A i t t o n i e m i : Arvoisa puhemies! Täällä on nyt pirullinen mahdollisuus populismiin, ja täällä sitä harrastetaan, vaikka vaaleihin on vielä yli kolme vuotta aikaa.

Esitys sellaisena, että siinä on keskustan taholta esitetty muutos, on minun mielestäni hyväksyttävä. Täällä puhuttiin esimerkiksi siitä, että tämä kohtelee eri lailla kotimaisia tieteen ihmisiä, korkeatasoisia tieteen harjoittajia, verrattuna ulkomailta tuleviin. Kyllä kysymys on

siitä, että jotta me menestyisimme, se vaati kansainvälistyvänä aikana myöskin tutkijanvaihtoa. Kun me haluamme tänne ulkomaalaisia tieteentekijöitä, opettajia jne., heidän on oltava mahdollisimman korkeatasoisia, sellaisia, jotka saavat paikan miltä puolelta maailmaa tahansa. Tällainen houkutin, vaikka sitä käytetään populistisiin tarkoituksiin, on minun mielestäni perusteltu ja yhteiskunnan edun mukainen, vaikka sitä helposti voidaan moittia ideologisin perustein.

Samoin myöskin jos tänne tulee ulkomaalaisia sijoituksia, teollisuutta ja muuta sellaista, niin jos he haluavat saada tänne sellaisen johtajan, joka vastaa heidän tarkoitusperiään, näkemyksiään ja tavoitteitaan, annetaan siihen mahdollisuus, koska me olemme kerran siitä puhuneet, että tänne täytyy saada investointeja, tänne täytyy saada uutta verta tieteen, taiteen ja tuotannon alalle. Tässä on sellainen mahdollisuus. Tämä voidaan aina purkaa, mutta minua ällöttää tässä tämä mahdottoman suuri populismi. Minua on sanottu aina populistiksi, mutta nyt täällä oikein populismin mestarit ed. Sasi ja muut puhuvat vastaan, koska haluavat saada pinnoja tästä. Mutta kolmen vuoden kuluttua ne pinnat ovat ohi. Ei niitä kannata nyt ruveta keräilemään. Tehdään yhteiskunnan kannalta hyviä ratkaisuja. Populisoidaan oikein mahdottomasti vuoden 98 syksyllä, silloin pannaan vauhti päälle.

Puhetta ryhtyy johtamaan ensimmäinen varapuhemies S-L. Anttila.

Ed. Virtanen: Arvoisa puhemies! Edellisellekin arvoisalle puhemiehelle vielä arvoisuus, koska taisi jäädä äsken sanomatta.

Kun aikoinaan esitys lähti, niin minun mielestäni näin psykologisesti ajatellen oli harvinaisen törkeää, että edellisen hallituksen aikana esitettiin tällaista. Taisi olla niitä säälittävämpiä mokia: Kun suomalaisilla menee todella huonosti, niin silloin ulkomaalaisille esitetään tällaista lakia.

Ed. Aittoniemelle sanoisin, että kyllä keskustalle riittäisi opettajia varmaan kotimaastakin, jos viitsisi kuunnella. On kaiken näköistä sitoutumatontakin opettajaa ettei tarvitse luulla, että elämä on pelkästään täällä eduskunnassa.

Jotta pysyisin asiassa: Miltä tämä lakiesitys näyttää? Meillähän on yksi hassu tapa. Jos lukee lehtiä, näitä keltaisiakin ehtoopuolen lehtiä, niin helposti tulee sellainen kuva, että aina kun suomalainen pääsee pitkälle ja rupeaa tienaamaan rahaa, niin tärkein saavutus on, kun hän menee ulkomaille ja maksaa veronsa sinne. On mitä tahansa urheilusankareita, mitä tahansa taiteilijoita, niin suomalainen logiikka laman aikanakin on siinä mielessä jotenkin järjetön, että kukaan ei kyseenalaista sitä esimerkkiä — tai juuri niin kuin sanoin, sitä miltä se näyttää — kun tiettyjä urheilu- ja taidetähtiä ihastellaan. Me kyllä käännämme sen täällä toistepäin, että sitten me saamme arvokkaita ihmisiä tänne, jotka voivat keskustaakin opettaa. Mutta se jotenkin haiskahtaa sellaiselta, että siinä kokonaan, ehkä se on eräänlainen kansainvälinen kosinta...

Minä voin kyllä tulla puhumaan korokkeelle, koska minulla on vielä vähän asiaa ja valo välkkyy, eikä puhemiehen tarvitse sanoa siitä.

(Puhujakorokkeelta) Kyseenalaistin juuri sen, miltä tämmöisessä tilanteessa näyttää se, että me teemme tällaisia verolakeja.

Minä kuuntelin saunassa juuri rouva ministerin, valtiovarainministeri kakkosen, juttua, ja minusta se oli ihan okei-peruste sille, miksi tällaisia tehdään. Mutta kun ollaan tällaisessa julkisessa, voisiko sanoa, laman jälkitilanteessa ja joka paikassa muualla hoetaan, että suosi suomalaista, niin ristiriita on erittäin kummallinen.

En ole vielä päässyt sisälle siihen, minkä takia edellisen hallituksen aikana tämä esitys tehtiin. Jos on kysymys erityisosaamisesta ... En ole vielä kuullut kenenkään puhuvan urheilijoista, tulevatko NHL:stä tulevat kiekkoilijatkin tämän lain piiriin siinä mielessä, että he ovat erityisosaavia kiekkoilijoita? (Välihuutoja) — Eivät tule vai? Okei, okei! Eli kuulostaa vielä kummallisemmalta.

Haluaisinkin kysyä keskustalta, kun en tiedä, tuleeko sieltä ulkomailta jotain ihmeellisiä agronomeja, minkä takia te rupesitte ajamaan tätä aikoinaan. Vai oliko tämä teidän äärioikeistosiipenne toimintaa niin kuin aika moni muukin juttu edellisessä hallituksessa?

Eli minkä takia annetaan sorretulle, petetylle, luottonsa menettäneelle kansalle sellaista kuvaa, että joitakin suositaan verotuksessa? Siinä mielessä olen kerrankin kristillisten stalinistien kanssa samoilla linjoilla, että tämä on järjetön asetelma.

Kun Pekkanen on vaatinut selkeitä veronalennuksia — vaikka viime kerralla puhuinkin selkeistä veronkorotuksista, mutta se oli ironiaa sitä varjobudjettia kohtaan, jossa olisi tietysti ker-

rankin voitu järjestää selkeitä veronkorotuksia, koska viime hallituksen aikana suosittiin ns. hämäriä veronkorotuksia, jotka sitten olivat erinimisiä ja kun kansa vaatii ja työllistämiseen tarvittaisiin selkeitä veronalennuksia, niin mikä teitä riivaa, että te tätä haluatte? Onko tämä nyt sitä, että kun ei uskalla omia palkkojaan täällä korottaa, niin jollain täytyy koko ajan näyttää ihmisille, kansalaisille, paikkaa? Siis kaksinkertainen moka: Kunnioitetaan kaikkien juttujen kautta niitä veropakolaisia, menestyneitä suomalaisia, jotka eivät maksa verojaan tähän maahan, ja sitten vielä näytetään, että kun tänne tulee ansioitunutta väkeä, siltä ei otetakaan niin paljon veroa, joten me olemme kaksinkertaisen tolloa kansaa.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Olisi aika erikoinen tilanne, jos ed. Virtanen opettaisi keskustalaisia. Nyt hän ilmeisesti jo opetti, mutta aika kevyesti. Mutta se siitä.

Kun keskusta aikanaan oli hallituksessa ja tämä ehdotus tehtiin, minä en ole ollut millään tavalla sisäpiireissä siinä mukana, mutta aivan ilmeisesti kysymys on ollut siitä, että meidän maatamme haluttiin silloin saada nousuun. Meille haluttiin silloin saada investointeja, joista puhuttiin paljon, mutta joita ei tullut. Aivan selvästi tähän asiaan on liittynyt tämä keskustan kanta silloin hallituksessa oltaessa, jotta voitaisiin luoda mahdollisuus tänne investoiville yrityksille saada myös sellaista johtajatasoa, jota he itse katsovat tarvitsevansa. Tähän houkuttimeksi asetettiin tietynlainen veroale, joka ei yhteiskunnan varoissa sellaisenaan oikeastaan merkitse mitään. Sama on myös nimenomaan tieteen, koulutuksen ja näiden osalta. Tässä on käsitykseni mukaan selkeät perusteet. Ei tarvitse keskustalaisilta kysellä, mitä he silloin ajattelivat tässä asiassa.

Samat systeemit ovat nytkin, mutta täällä ääripopulistit tekevät juuri tämän tyyppistä huutoa ja heittoa. Luulevat, että joku on kuulemassa. Jos meillä on tässä miljoonan, kahden tai kolmen tappio valtiolle, niin sillä ei ole mitään merkitystä. Mutta hyötyä tästä saatetaan saada. Ei kai tässä valtion taholta, nykyisenkään hallituksen taholta, haluta kenellekään rahoja lahjoittaa, suomalaisen yhteiskunnan rahoja. Kysymys on positiivisesta suuntauksesta siihen suuntaan, että tämä kääntyisi yhteiskunnalle hyödyksi ja myös niille ihmisille, jotka ovat tänä päivänä työttömiä. Tällainen ulkomailta saatava investointitoiminta ja siihen liittyvä johto saattaisivat antaa työpaikkoja myös nykyisille työttömille.

Tämä minun näkemykseni mukaan on tässä kysymyksessä. Minun mielestäni populistiset höpinät saisi lopettaa. Tämä on ihan lapsellista.

Ed. Tennilä: Rouva puhemies! Ed. Aittoniemelle totean ensinnäkin, että viime eduskuntakaudella te vastustitte tämän laatuista lakia. Mikä teidän mielenne on muuttanut, en tiedä. Keskusta sen sijaan on ollut kaiken aikaa tässä johdonmukainen. Teitä täytyy onnitella, että nyt oppositiosta käsin saatte läpi tämän uuden verorälssin tähän maahan eli ulkomaalaisten veroalen. Tehän yrititte viime kaudella sitä rajusti, mutta silloin hallituksesta käsin ette saaneet sitä läpi. Nyt oppositiosta pystytte sen painamaan läpi. Oppositiopolitiikkakin siis puree joskus.

Minä en tietenkään voi tätä kannattaa myöskään nyt, koska en voi hyväksyä sitä, että isotuloinen ulkomaalainen, esimerkiksi 100 000 markkaa saava, maksaa 35 prosenttia veroa, kun sen sijaan siivooja maksaa 40 prosenttia paljon paljon pienemmästä tulosta. Eli tämä siitä.

Aivan lopullisen varmaksi tämän asian pitäisi kaikille tulla sen jälkeen, kun valtiovarainvaliokunnan verojaoston puheenjohtaja ed. Kimmo Sasi käytti täällä erittäin asiantuntevan puheenvuoron. Kyllä nyt hänen luulisi kaikki nämä asiat todella hyvin tietävän. Täällä eduskunnassa pitäisi ylipäätään minusta kunnioittaa enemmän niitä tahoja, jotka todella perehtyvät asiaan, niin kuin tässä tapauksessa verojaosto. Siellähän tiedetään kaikki.

Minä näen, että nämä valiokunnan mietintönsä perusteluihin kirjoittamat lausumat ovat vain sellaista kiertotietä, jolla vähän koetetaan pehmentää tätä viime kaudella erittäin ison keskustelun aikaansaanutta eriarvoisuuslakia, tätä verotuksen apartheid-lakia, niin kuin nuorsuomalaisten johtaja täällä sanoi.

Ed. M. Markkula: Arvoisa puhemies! Oikea johtopäätös tästä keskustelusta olisi tietenkin todeta se, että suomalaisten verotusta on alennettava. Meidän on lisättävä edellytyksiä innostuneeseen työntekoon myös suomalaisten osalta. Toivottavasti tämä keskustelu tältä osin menee hyvin perille terveisinä maan hallitukselle.

Oikea johtopäätös olisi tietenkin myös se, että meidän pitää kaikin keinoin edistää kansainvälistymistä ja tämänkin lakiesityksen mukaisella

tavalla voimme tuoda Suomeen sitä uutta osaamista ja tarpeellista erityisasiantuntemusta, jolla niin korkeakoulumme, tutkimuslaitoksemme kuin elinkeinoelämämmekin voivat kehittyä. Tämä lakiesitys on ehdottomasti tänään täällä hyväksyttävä. Niitä muita asioita, joita keskustelussa tuli esille, on korjattava seuraavalla kerralla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Ala-Nissilä ed. Pekkarisen kannattamana ehdottanut, että toisessa käsittelyssä päätetty ensimmäinen lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Kuoppa on ed. Tennilän kannattamana ehdottanut, että toisessa käsittelyssä päätetty kolmas lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Ala-Nissilä on ed. Kalliksen kannattamana ehdottanut, siltä varalta että ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään, perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkoin seuraa lain vaikutuksia rakennusalan vientiin ja työllisyyteen ja ryhtyy toimenpiteisiin, joilla voidaan verolakeihin tehtävin muutoksin parantaa rakennusalan elpymistä ja erityisesti työllisyyttä."

Ed. Kallis on ed. Kankaanniemen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta annettavan lain täytäntöönpanoa ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, jotta lakia täydennettäisiin siten, että se koskisi myös rajoitetusti verovelvollista Suomen kansalaista, joka muutoin täyttää ulkomailta tulevan palkansaajan määritelmän."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Ensimmäinen varapuhemies: Nyt päätetään ensimmäisen lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy ensimmäisen lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ala-Harja, Alho, Andersson C., Andersson J., Anttila U., Aura, Backman, Biaudet, Brax, Bremer, Bryggare, Dromberg, Elo, Filatov, Gustafsson, Halonen, Hassi, Heinonen, Hellberg, Helle, Huotari, Hurskainen, Huttu-Juntunen, Häkämies, Hämäläinen, Immonen, Jansson, Juurola, Kallio, Kanerva, Kantalainen, Karjalainen, Karpio, Kautto, Kekkonen, Kokkonen, Korhonen M., Koskinen H., Koskinen J., Koskinen M., Krohn, Kuisma, Kukkonen J., Kukkonen U-M., Kuosmanen, Kurola, Lahtela, Lax, Leppänen P., Lindén, Louekoski, Luhtanen, Löv, Malm, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Mikkola, Mähönen, Mönkäre, Nikula, Nurmi, Nyby, Ojala A., Ojala O., Ojala R., Olin, Paasilinna, Partanen, Peltomo, Perho, Pietikäinen M., Piha, Pohjola M., Pohjola T., Prusti, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Rantanen, Rauramo, Rimmi, Rosendahl, Saarinen, Salolainen, Savela, Seppänen, Skinnari, Soininvaara, Tahvanainen, Tiilikainen, Tiusanen, Tulonen, Törnqvist, Uotila, Vehkaoja, Viitamies, Viljamaa, Vokkolainen, Vähänäkki, Wahlström ja Zyskowicz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Nissilä, Alaranta, Aula, Huuhtanen, Hyssälä, Isohookana-Asunmaa, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Kemppainen, Kiviniemi, Koistinen, Komi, Korteniemi, Kuoppa, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Lämsä, Manninen, Myllyniemi, Mölsä, Pehkonen, Pekkarinen, Penttilä, Pesälä, Puhjo, Ranta-Muotio, Rehn, Ryhänen, Räsänen, Saapunki, Saari, Smeds, Suhola, Takkula, Tarkka, Tennilä, Vanhanen, Vehviläinen, Veteläinen, Vihriälä, Vistbacka, Vuorensola ja Väistö.

"Tyhjää" äänestää ed. Virtanen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho, Anttila S-L., Apukka, Enestam, Ihamäki, Itälä, Jaakonsaari, Joenpalo, Juhantalo, Kaarilahti, Kalliomäki, Karhunen, Karjula, Kiljunen, Knaapi, Korhonen R., Korkeaoja, Koski M., Koski V., Kääriäinen, Laakso, Laaksonen, Laitinen, Lamminen, Lapintie, Lehtosaari, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen,

Niinistö, Norrback, Paasio, Pietikäinen S., Polvi, Rask, Rinne, Roos, Saario, Salo, Sasi, Taina, Tiuri, Tuomioja, Tykkyläinen, Viinanen ja Viitanen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 48 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 46. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt ensimmäisen lakiehdotuksen.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ministeri Norrback: Värderade talman! Jag röstade av misstag med rdm. Henrik Lax knapp.

Ensimmäinen varapuhemies: Merkitään pöytäkirjaan.

Toinen lakiehdotus hyväksytään.

Ensimmäinen varapuhemies: Seuraavaksi päätetään kolmannen lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy kolmannen lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alho, Andersson C., Andersson J., Anttila U., Aula, Aura, Backman, Biaudet, Brax, Bremer, Bryggare, Dromberg, Elo, Filatov, Gustafsson, Halonen, Hassi, Heinonen, Hellberg, Helle, Huotari, Hurskainen, Huttu-Juntunen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Immonen, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Juurola, Kalli, Kallio, Kanerva, Kantalainen, Karjalainen, Karpio, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kiviniemi, Koistinen, Kokkonen, Komi, Korhonen M., Koskinen H., Koskinen J., Koskinen M., Krohn, Kuisma, Kukkonen J., Kukkonen U-M., Kuosmanen, Kurola, Lahtela, Leppänen P., Liikkanen, Lindén, Louekoski, Luhtanen, Lämsä, Löv, Malm, Manninen, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Mikkola, Myllyniemi, Mähönen, Mönkäre, Nikula, Norrback, Nurmi, Nyby, Ojala A., Ojala O., Ojala R., Olin, Paasilinna, Partanen, Pekkarinen, Peltomo, Perho, Pesälä, Pietikäinen M., Piha, Pohjola M., Pohjola T., Prusti, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta-Muotio, Rantanen, Rauramo, Rehn, Rimmi, Rosendahl, Saapunki, Saari, Saarinen, Salolainen, Savela, Seppänen, Skinnari, Soininvaara, Suhola, Tahvanainen, Tarkka, Tiilikainen, Tiusanen, Tulonen, Törnqvist, Uotila, Vanhanen, Vehkaoja, Vehviläinen, Veteläinen, Vihriälä, Viitamies, Viljamaa, Vokkolainen, Vähänäkki, Väistö, Wahlström ja Zyskowicz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Alaranta, Hyssälä, Jääskeläinen, Kallis, Kankaanniemi, Korteniemi, Kuoppa, Leppänen J., Lindqvist, Mölsä, Pehkonen, Puhjo, Ryhänen, Räsänen, Smeds, Takkula, Tennilä, Virtanen, Vistbacka ja Vuorensola.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Penttilä, Saario ja Sasi.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho, Anttila S-L., Apukka, Enestam, Ihamäki, Itälä, Jaakonsaari, Joenpalo, Juhantalo, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalliomäki, Karhunen, Karjula, Kiljunen, Knaapi, Korhonen R., Korkeaoja, Koski M., Koski V., Kääriäinen, Laakso, Laaksonen, Laitinen, Lamminen, Lapintie, Lax, Lehtosaari, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Niinistö, Paasio, Pietikäinen S., Polvi, Rask, Rinne, Roos, Salo, Taina, Tiuri, Tuomioja, Tykkyläinen, Viinanen ja Viitanen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 131 jaa- ja 20 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 45. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt kolmannen lakiehdotuksen.

Neljäs, viides ja kuudes lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestys ed. Ala-Nissilän ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Ala-Nissilän ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 42 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 49. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kalliksen ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Kalliksen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 43 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 48. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Hallituksen esitys Pohjoismaiden välillä tehdyn yhteistyösopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 142/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 13/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Hallituksen esitys Argentiinan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 144/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 14/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Hallituksen esitys Chilen kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 145/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 15/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Hallituksen esitys Korean tasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 146/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 16/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Hallituksen esitys Thaimaan kuningaskunnan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 147/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 17/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Hallituksen esitys Vietnamin kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys 148/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 18/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Käytin jo asian ollessa keväällä esillä puheenvuoron ja haluan sen nyt toistaa. Mielestäni on hyvä muistaa ja edelleen tänään painottaa sitä, että kysymyksessä on valtio, maa ja kansa, joka käytännössä koko toisen maailmansodan jälkeisen ajan on ollut sodassa ulkopuolista hyökkääjää vastaan ja tämän sotatilan jälkeen on ollut taloussaarron kohteena rangaistuksena siitä, että vastustaja, tässä tapauksessa Yhdysvallat, menetti

sotilaallisen otteensa Vietnamista. Mielestäni tämä edelleenkin velvoittaa myös meitä suomalaisia huomioimaan kaupassa, yhteydenpidossa ja yhteistoiminnassamme tämän maan historian.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Hallituksen esitys laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 151/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 41/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Hallituksen esitys laiksi polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 152/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 42/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta ja laiksi alkoholilain 17 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 186/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 44/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 115/1995 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 10/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Arvoisa puhemies! Olemme muuttamassa seurakuntien kappalaisen vaalia. Muutos tapahtuu lakiteknisesti niin, että maininta kappalaisen valitsemisesta poistetaan kirkkolaista ja se siirtyy kirkkojärjestykseen eli kirkon oman päätöksenteon varaan.

Tämä on historiallinen ja monella tavalla periaatteellinenkin muutos, koska se tietysti tavallaan kaventaa seurakunnallista demokratiaa, koska välittömästä vaalista luovutaan. Hallintovaliokunnankin kuulemat asiantuntijat samoin kuin kirkon käyttämät asiantuntijat ovat olleet sitä mieltä, että tämä on nyt tähän aikaan sopiva muutos. Kappalaisen vaaleissa äänestysprosentit jäävät yleensä hyvin alhaisiksi, ja senkin takia tätä voidaan puolustella. Toisaalta monissa seurakunnissa on useita kappalaisen virkoja, ja kos-

ka välittömässä vaalissa ei ole voitu ottaa huomioon esimerkiksi hakijoiden erityisosaamista, välillisessä kirkkovaltuuston suorittamassa vaalissa tähänkin on paremmat edellytykset. Aikaa myöten varmaan nähdään, miten kansalaiset, seurakuntien jäsenet, muutokseen suhtautuvat. Hallintovaliokunta on kuitenkin yksimielisesti ilman mitään huomautuksia päätynyt kannattamaan muutosta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Hallituksen esitys laiksi terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 43/1995 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 1/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Hallituksen esitys laiksi henkilöstörahastolain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 173/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 5/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Hallituksen esitys laeiksi palkkaturvalain 2 ja 5 §:n sekä merimiesten palkkaturvalain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 174/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 6/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

18) Hallituksen esitys maastoliikennelaiksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 163/1995 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 8/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

19) Hallituksen esitys vaaleja ja kansanäänestyksiä koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 175/1995 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 4/1995 vp
Toivomusaloite 4—7/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Hallituksen esitys laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 190/1995 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö 5/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 5.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

21) Hallituksen esitys laiksi kiinteistövaihdosta Helsingin kaupungin kanssa

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 179/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 46/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

22) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 192/1995 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 11/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

23) Hallituksen esitys laiksi tekijänoikeuslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 8/1995 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 13/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelu:

Ed. Ala-Harja: Arvoisa puhemies! Käsiteltävänä on hallituksen esitys, jossa ehdotetaan tekijänoikeuden ja tiettyjen lähioikeuksien suoja-ajan pidentämistä. Lähtökohtana on näiden oikeuksien voimassaolon yhdenmukaistamisesta annettu neuvoston direktiivi, siis EU-direktiivi. Sen mukaisesti suoja-aika ehdotetaan pidennettäväksi 70 vuoteen tekijän kuolinvuodesta. Tällä hetkellä aika on Suomessa 50 vuotta. Suoja-aika koskisi myös valokuvateoksia, joiden suoja viime eduskuntakaudella siirrettiin erillisestä laista tekijänoikeuslakiin. Elokuvateosten suoja-ajan laskemisesta lakiin ehdotetaan otettavaksi oma erityissäännöksensä. Se, joka julkistaa aikaisemmin julkaisemattoman tai julkistamattoman teoksen, saisi teoksen taloudelliset oikeudet 25 vuodeksi. Esittävien taiteilijoiden sekä äänitteiden ja elokuvien tuottajien oikeuksien suoja-ajan laskemisesta lakiin otetaan uusia tarkempia säännöksiä.

Suoja-ajat pitenisivät myös siten, että suojan piiriin tulee uudelleen sellaista aineistoa, joka jo kerran on tullut vapaaksi, siis Suomessa 20 vuoden ajalta. Tämän vuoksi lakiin ehdotetaan otettavaksi myös siirtymäsäännökset, joiden mukaan vapaaksi tulleen aineiston käyttö voisi tietyissä tapauksissa ja tietyin edellytyksin jatkua vuoteen 2000. Tämän kohdan valiokunta sitten muuttikin, ja siihen palaan myöhemmin.

Valiokunta käsitteli lakiesitystä pitkään. Tiedämme, että Suomen virkamiehet ovat EU:ssa vastustaneet tämän direktiivin hyväksymistä valmisteluvaiheessa, juuri suoja-aikojen pidentämistä, ja suhtautuneet asiaan hyvin kriittisesti. Tämä oli myös valiokunnan kanta. Me keväällä jätimme asian lepäämään sen takia, että asian käsittely oli muun muassa Ruotsin parlamentissa vielä kesken. Halusimme nähdä, mikä tulee ole-

maan kilpailijamaamme Ruotsin käytäntö. Myös Norjassa oli käsittely kesken. Tämähän siis koskee Eta-maita, joten Norjakin tulee kysymykseen.

Valiokunta kuitenkin hyväksyi hallituksen esityksen ja ehdottaa, että Suomessakin siirrytään yhtenäiseen 70 vuoden suoja-aikaan, joka lasketaan tekijän kuolemasta. Valiokunta päätyi suoja-ajan pidentämiseen yleisesti täyteen direktiivin mukaiseen suoja-aikojen pituuteen asti muun muassa sillä perusteella, ettei olisi kohtuullista, jos Suomessa annettaisiin erilainen suoja omille kuin muiden EU- tai Eta-maiden tekijöille. Paljon oli tällaista henkeä valiokunnassa, että annettaisiin suomalaisille lyhyempi, vain 51 vuoden, suoja-aika.

Jos tähän tulokseen olisimme tulleet, Suomi olisi rikkonut syrjintäkieltoa eikä olisi ollut yhdenmukainen kohtelu suomalaisille ja ulkomaalaisille. Suomi kuitenkin joutuu antamaan ulkomaalaisille 70 vuoden suoja-ajan, muun muassa saksalaisille, ja varmaan myös suomalaisille, vaikka meidän lainsäädäntömme olisikin tehty toisenlaiseksi, koska nyt näyttää siltä, että Saksassa tehdyn Phil Collins -päätöksen mukaisesti suoja-aika, kun se EU-maasta peräisin oleville teoksille annetaan yhdessä maassa, myös tulisi voimaan muissakin maissa.

Meitähän nyt koskisi Norjan ratkaisu. Näyttää siltä, että joku nyt, kun Norjassa on päätetty jo 70 vuoden suoja, vetää asian oikeuteen ja selvittää sitä kautta. 70 vuoden suoja koskee kaikkia Eta-maita, siis myös Suomea, joten tätä kautta olisi asia tullut meidänkin osaltamme ratkaistua. Sen takia valiokunta päätti, että mennään 70 vuoden suoja-aikaan.

Valiokunta teki muutamia muutoksia, lähinnä voimaantulosäännökseen, jonka suhteen me perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten otimme mietintöömmekin maininnan siitä, kenelle kuuluvat ne tekijänoikeudet, jotka ovat jo rauenneet 50 vuoden suoja-ajan puitteissa ja nyt siirtyvät 70 vuoden suoja-ajan puitteisiin. On 20 vuoden aukko siinä, kenelle nämä tekijänoikeudet ja niistä hyöty kuuluvat. Nythän on hyvin paljon pitkiä sopimuksia tekijänoikeuksista, ja tällaiset sopimukset sitovatkin sopijaosapuolia, joten hyöty ja tekijänoikeus siirtyvät sopimuksen tehneille tekijänoikeuksien omistajille. Jos sopimuksia ei ole, tekijänoikeuden hyöty tulee perillisille, ja ellei ole perillisiä, hyöty tulee valtiolle. Tähän perustuslakivaliokunnan periaatteelliseen kantaan sivistysvaliokuntakin yhtyi.

Valiokunta ehdotti siirtymäsäännöksessä lain voimaantuloon pidennystä. Osa asiantuntijoista oli sitä mieltä, että siirtymäkausi on liian pitkä, kun se on viisi vuotta. Osa oli sitä mieltä, että se on liian lyhyt. Hallituksen esityksessä siirtymäkausi loppuu vuoteen 2000, mutta valiokunnan enemmistö äänestyksellä siirsi pidennyksen vuoden 2002 loppuun. Itse olin tätä vastaan, mutta valiokunnan kannaksi tuli enemmistön kanta.

Kaiken kaikkiaan lakiesitys lähinnä 20 vuoden ajalta koskee Suomessa vain, niin kuin asiantuntijat sanoivat, kahden käden sormilla laskettuja tekijänoikeuksia, joten siinä mielessä kysymyksessä ei ole kovin mittava asia. Kuitenkin suomalaiset olisivat halunneet pitää entisen 50 vuoden suoja-ajan, mutta EU:n jäsenenä me nyt hyväksyimme valiokunnassa yhtenäisen 70 vuoden suoja-ajan, niin kuin hallitus on esittänyt.

Ed. T a k k u l a: Arvoisa puhemies! Asiat valiokunnassa etenivät hyvin pitkälle, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja ed. Ala-Harja antoi puheenvuorossaan ymmärtää.

Ehkä on syytä tässä lyhyesti tarkentaa, että tämähän on sellainen laki, minkä me saimme EU-ihanuuden myötä, elikkä käytännössä me olimme selkä seinää vasten koko ajan. Valiokunnassa tämä piti hyväksyä tällä tavalla. Sen vuoksi valiokunnalle ei oikeastaan jäänyt mitään muuta mahdollisuutta kuin päätyä hallituksen esityksen taakse. Me haluamme edelleenkin olla kilttejä priimusoppilaita EU:n luokalla, jotteivät minkäänlaiset sanktiotoimenpiteet koskettaisi meitä.

Toisessa käsittelyssä tulen vähän yksityiskohtaisemmin käymään lakiesitykseen kiinni, mutta näin pääpiirteissään voisi sanoa, että lakiesitys on siirto eläviltä taiteilijoilta kuolleille. Jostakin kumpujen kätköstä mullasta maan taiteilijat katsovat riiteleviä lapsenlapsenlapsiaan. Tällä tavalla tämä valitettavasti tulee menemään.

Taiteen kannalta olisi tärkeää, että taide voisi levitä ja sitä kautta rikastuttaa henkistä ilmapiiriä mahdollisimman laajasti. Mutta tällä tavalla, kun siitä tehdään valtava rahastuksen väline, sen leviämistä vaikeutetaan, kun 70 vuotta laitetaan suoja-aikaa ja vielä taantuvasti. Semmoisetkin, mitkä meillä ovat jo vapautuneet ja vapautumassa, Leinot ja kumppanit, tulevat uudestaan näiden oikeuksien piiriin. Se ei ainakaan taiteen ja sen leviämisen kannalta ole hyväksi. Mutta niin kuin tässä on tullut sanottua: Tähän oli mentävä. Sitä kuusta kuuleminen, minkä juuressa ... Näin ollen Euroopan unionin kiltteinä kansalaisina

toteutamme tämänkin viimeisen tapin takaa. Valitettavasti!

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

24) Hallituksen esitys laeiksi kaupparekisterilain, elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain, kirjanpitolain 33 §:n ja tilintarkastuslain 1 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 162/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 23/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 23.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

25) Hallituksen esitys laeiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain ja muiden luottolaitostoimintaan liittyvien lakien muuttamisesta sekä väliaikaisesta poikkeuksesta luottolaitostoiminnasta annettuun lakiin

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 176/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 24.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

26) Hallituksen esitys laeiksi tavaramerkkilain 6 a luvun kumoamisesta ja tullilain 25 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 181/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 25/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 25.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

27) Hallituksen esitys laiksi ylikuormamaksusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 198/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti liikennevaliokuntaan.

28) Hallituksen esitys laeiksi merimieslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 199/1995 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työasiainvaliokuntaan.

29) Lakialoite laiksi hiilivoiman rakentamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 60/1995 vp (Markkula-Kivisilta ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Myllyniemi: Arvoisa puhemies! Kirjoitin pyhän ahkerasti puhetta luullen, että saan tänään kello 14 tästä asiasta täällä eduskunnan edessä puhua, mutta se näyttää olevan harhaluulo.

Arvoisa puhemies! Aloite hiilivoimasta on ainakin siinä mielessä hyvä, että se sallii keskustelun Suomen energiataloudesta. Siitähän ei koskaan puhuta liikaa. Olen todella aivan eri mieltä kuin täällä yleensä ollaan, että nykyinen eduskunta ei saisi keskustella energiasta eikä missään tapauksessa ydinenergiasta.

Ed. Ryhänen totesi aivan oikein, että edellinen eduskunta ei ole millään tavalla sitonut nykyisen eduskunnan päätäntävaltaa. Olenkin jo vähän suorastaan tuskastunut siihen, kun tuon tuosta saan kuulla, mitä nämä asiat oikeastaan kuuluvat ensimmäisen kauden kansanedustajille. Mei-

tä taitanee olla täällä peräti 83, joten me olemme selvästi suurin ryhmittymä. Tarvitsisi saada enää 17 viimeisen kauden kansanedustajaa samalle puolelle, niin meitä olisi todennäköisesti suuri enemmistö koko eduskunnassa.

Taisi lipsahtaa tuo "viimeisen kauden edustajat". Edustajiahan on ilmeisesti kahta lajia: Koska meikäläistä puhutellaan ensimmäisen kauden edustajaksi, niin eikö ole luontevaa, että muut ovat sitten "viimeisen kauden edustajia"? Ehkä kaikkein sopivinta olisi sanoa "edellisen kauden edustaja", koska täällä puhutaan niin hirvittävästi edellisistä kausista, enemmän kuin nykyajasta.

Kohta minulta kysytään tietenkin, mitä tekemistä tällä asialla on kivihiilivoimalan rakentamisen kanssa, mutta kyllä on. Minä en edes vielä tiennyt, miten kansanedustajaksi olisi mahdollista ilmoittautua, tuommoinen ruma sana tuossa, kun edellinen eduskunta oli jo tehnyt energiapäätöksensä. Se päätös ei sido millään tavalla meikäläisten harkintavaltaa.

En voi ymmärtää sitä, että kivihiili on edelleenkin niin vaarallista polttaa, kuin se todellisuudessa on. Jopa minäkin tiedän suunnilleen, mitkä aineosat siinä ympäristöä saastuttavat. Missä ovat ne tiedemiehet, joiden tällainen yksinkertainen asia olisi pitänyt ratkaista jo vuosia sitten? Eräästä toisesta asiasta otan esimerkin. Vielä muutama vuosi sitten pidettiin mahdottomana, että kaikki autot käyttäisivät saman laatuista polttoainetta. Jätän tässä vaiheessa pois dieselautot. Polttoaineletkutkin olivat erilaisia suukappaleen osalta, ettei vahingossakaan mennyt väärää ainetta polttoainesäiliöön. Kukaan ei uskonut, että lyijyä voitaisiin jollain tavalla korvata. Tästä syystä kymmeniä vuosia syydettiin huolettomasti lyijyä luontoon. Kun saatiin maailman laajuisesti aikaan päätökset, että lyijyn on kerta kaikkiaan polttoaineesta kadottava, niin kas kummaa, muutamassa vuodessa asia oli hoidettu, eikä polttoaine sen vuoksi ole kalliimpaa kuin ennenkään. Sama tulisi tapahtumaan hiilen kanssa, jos niin haluttaisiin. En tiedä, kuka tätä ei halua. Olisiko syynä se, että hiiltä on valtavasti ympäri maailmaa? Se taitaisi olla halvin energiaratkaisu tällä erää. Olisivatkohan ns. markkinavoimat kivihiiltä vastaan?

Sitten kaasuvoimasta. Suomi rakentaa parastaikaa neljää kaasulaivaa, joissa lienee jokaisessa eduskuntatalon kokoisia säiliöitä jopa useampia. Alustavasti väitetään ja sanotaan, että yhden tuollaisen laivan lasti vastaa Olkiluodon ydinvoimalan tehoa, kunhan laiva tuo lastinsa Suomeen kerran kuukaudessa. Laivoja pitäisi olla kaksi, koska toinen olisi kaasua hakemassa ja toinen purkamassa. Väitetään, että tällä tavoin energian hinnaksi tulisi suurin piirtein sama kuin ydinvoimallakin tuotettuna. Tämä kaikki on toisen käden tietoa, mutta lienee tutkimisen arvoista. Eihän olisi kuitenkaan missään tapauksessa mahdollista, että Ruotsi sallisi rakentaa kaasuputken maansa kautta. Silloin kun on kysymys bisneksestä, Ruotsi ei valitettavasti ole Suomen ystävä.

Aina on tietenkin muistettava meidän kotimainen energiamme. Jos Ruotsi käyttää haketta 20 kertaa enemmän kuin Suomi, olisi meillä itsetutkiskelun paikka. Tässä kotimaisuuden vähäisyydessä emme me keskustalaisetkaan ole aivan puhtaita. Mitä järkeä on jossain Suomussalmen perukalla vetää sähkökaapelia sähkökiukaaseen, kun saunan polulla on ristiin rastiin kaatuneita puita haitaksi saakka? Kotimaisella energialla on vielä paljon sanottavaa. Esimerkiksi Vuotoksen altaan rakentaminen olisi aivan välttämätöntä.

Ydinvoima olisi tietenkin varma ja edullinen ratkaisu. Ydinvoiman osalta on vielä tällä erää ongelmia ydinjätteen kanssa, mutta sekin ongelma tullaan ratkaisemaan. Ydinvoimaa on käytetty vasta viimeiset 50 vuotta, niin hyvässä kuin pahassakin. Niin tämä maailma ei ole voinut pysähtyä kehityksessä, etteikö se keksisi ratkaisua jäteongelmaan. Saattaa olla, että jo 50 vuoden kuluessa silloin kun ed. Tahvanainen, joka ei ole täällä paikalla, on aloittanut 73-vuotiaana 13. edustajakautensa, asia on ratkaistu. En usko, että silloinkaan ydinjätettä eduskunnan kahvilassa tarjoillaan karjalanpiirakoiden päällä, mutta ydinjäte saattaa muuten olla haluttu tuote jatkojalostukseen. Vastustajat ovat jämähtäneet siihen uskoon, että ydinjätteen suhteen ei osattaisi aikanaan mitään uusia ratkaisuja tehdä. Näin ei tietenkään voi asia olla.

Tästä johtuen meidän pitäisi ennakkoluulottomasti ryhtyä keskustelemaan uuden ydinvoimalan rakentamisesta. Se toisi uskoa teollisuudelle ja sijoittajille. Sillä olisi todellinen vaikutus meidän työttömyytemme ratkaisevaan vähentämiseen. Erityisesti toivon, että meitä, jotka uskomme ydinvoimaan, ei tästä mielipiteestämme tuomita eikä tyhmiksi todeta. En minäkään moiti teitä, jotka tässä asiassa olette eri mieltä ja uskotte varmasti oikeassa olevanne. Te saatatte ollakin, mutta ydinvoimakeskustelu on pikaisesti aloitettava.

Ministeri Norrback: Arvoisa puhemies! Kansainvälinen yhteistyö energiapolitiikassa kasvaa koko ajan, ja se on Suomenkin intressissä. Me olemme kauan puhuneet pohjoismaisesta yhteistyöstä, ja nyt siihen näyttää olevan joitakin mahdollisuuksia. Minusta olisi eduksi, jos meillä olisi esimerkiksi yhteinen sähköpörssi ja sähköä voitaisiin myydä Pohjoismaissa niin kuin muutakin tavaraa ja olisi kilpailua. Sen lisäksi on puhuttu yhteisestä kaasuputkesta Norjasta ja myöskin Venäjältä Barentsinmeren alueelta. Ruotsissa valmistellaan parastaikaa mietintöä tulevasta energiapolitiikasta. Se valmistuu tämän kuun aikana, ja sen jälkeen on helpompi ottaa kantaa siihen, mikä on Ruotsin tavoite ja sopivatko Ruotsin tavoitteet yhteen suomalaisten tavoitteiden kanssa.

Minusta olisi hyvä, jos meillä olisi yhteinen kaasuputki, joka voidaan ulottaa myöskin Baltian maihin. Baltian maissa taas energia on myös omiaan lisäämään itsenäisyyttä. Mutta ainakin hintaneuvotteluissa on asema vahvempi sekä Baltian maille että Suomelle, jos kaasua tuodaan useammalta taholta. Kukaan ei anna kaasua ilmaiseksi, ja jokainen katsoo omia intressejään, kun tehdään energiainvestointeja. Emme lähde investoimaan myöskään kovin paljon muita maita varten, vaan katsomme omia intressejämme. Näin pitääkin tehdä.

Eli minusta on hyvä, että nyt tulee lisävaihtoehtoja keskusteluun. Katsotaan sitten, mihin tämä keskustelu vie.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Aluksi haluaisin onnitella aloitteen tekijöitä parlamentaaristen keinojen luovasta käytöstä.

Tähän energiapoliittiseen keskusteluun, jota tässä tällä tavalla aloitetaan, on yritetty tuoda tällaista hyvin yksinkertaista mallia, että meidän työllisyytemme riippuu taloudellisesta kasvusta, ja siitä voidaan esittää hienoja graafeja, että näin käy. Sitten toisaalta voidaan osoittaa, että taloudellinen kasvu ja energian kulutus kulkevat käsi kädessä, ja tästä voi sitten loogisesti vetää sen päätelmän, että työllisyys edellyttää energian kulutuksen kasvua.

Näin yksinkertainen asia ei kuitenkaan ole, sillä meillä Suomessa tällä hetkellä, kun katsoo tuotannon kehitystä, se näyttää jakautuvan hyvin kahdenlaiseen tuotantoon. On toisaalta hyvin energia- ja pääomavaltaista tuotantoa, joka viime aikoina onkin kasvanut aivan ilahduttavassa määrin, mutta joka ei juurikaan työllistä ihmisiä. Sitten on työvaltaista tuotantoa, joka taas viime aikoina ei ole erityisemmin menestynyt, mutta joka ei ole mikään energiasyöppö ja jonka menestys ei ole lainkaan kiinni energian halpuudesta. Tietysti se jonkun tuikun tarvitsee, mutta ei mitään kovin suuria määriä. Sen vuoksi sellainen tie, jossa ajatellaan, että me nostamme kansantaloutemme suosta tarjoamalla muita maita halvempaa energiaa, ei tule kyllä johtamaan ainakaan mitenkään hyvään työllisyyteen. En tiedä tuleeko se muutenkaan johtamaan hyvään talouteen. Eli työllisyys ei itse asiassa hirveästi vaadi energiaparatiisia, jotkut muut näkökohdat saattavat vaatia.

Vaikka halpa energia ei työllistäisi ihmisiä, niin tekisikö se tästä kansantaloudesta rikkaan? Eikö kuitenkin energia- ja pääomavaltainen tuotanto, vaikka se ei työllistäkään juuri ketään, kuitenkin kasvata bruttokansantuotettamme ja kansantuloamme? Bruttokansantuotetta kyllä, mutta kansantuloa ei. On itse asiassa sääli, että Suomessa on taloudellisen menestyksen mittariksi otettu bruttokansantuote eikä kansantuloa, missä erona on se, että kansantulo on bruttokansantuote vähennettynä niillä tuotannontekijätuloilla, jotka maksetaan ulkomaille.

Kun hyvin pääomavaltaisilla menetelmillä tuotetaan energiaa, jota käytetään hyvin pääomavaltaisessa teollisuudessa, joka työllistää hyvin vähän, niin tällaisesta kokonaisuudesta, kombinaatista, melkein kaikki tuotannontekijätulot maksetaan ulkomaille. Sen vuoksi se lisää Suomessa tapahtuvaa tuotantoa, se lisää meidän EU-maksujamme esimerkiksi, mutta ei lisää kansantuloamme.

Ydinvoimalan tärkein tuotannontekijä on korko. Se on ydinvoiman tuotantokustannuksista ehdottomasti suurin. Maan, joka on 250 miljardia tai jotain sinnepäin ulkomaille velkaa, jokainen investointeihin käytetty markka nettomääräisesti on ulkomailta lainattu. Vaikka juuri se markka periaatteessa olisikin ikään kuin kotimaista perua, niin jonkun toisen pitää lainata vastaavasti ulkomailta. Sen vuoksi kansantaloudellisessa tarkastelussa voimme laskea, että ydinvoimala on rahoitettu ulkomailta otetulla velalla ja siitä maksetaan silloin korkoja ulkomaille. Se on siis tältä osin selvää tuontikamaa.

Jos sitä energiaa johdetaan tehtaaseen, jossa ulkomaisella pääomalla rakennetaan robotti, joka valmistaa ulkomaisesta materiaalista tuotantoa, joka viedään ulkomaille, niin tämä tuotanto ainoastaan käy Suomessa, mutta ei tuota tänne itse asiassa mitään muuta kuin ehkä vähän saasteita.

Tämän kaltainen tie on hyvin huonosti työllistävä eikä ole kansantaloudellisesti myöskään kovin menestyksekäs. Täytyy muistaa, että resurssien käyttäminen tähän strategiaan vie resursseja pois muista strategioista sen vuoksi, ettei meillä tässä kansantaloudessa rajattomasti resursseja ole. Sen vuoksi pidän sen kaltaista talousstrategiaa, joka perustuu pääomavaltaiseen, huonosti työllistävään ja hyvin energiavaltaiseen tuotantoon, jonka energiakin vielä tuotetaan ulkomaisella pääomalla, hyvin epäviisaana.

Jotta en lainaa ainoastaan omia ajatuksiani, voin todeta, että presidentti Koivisto on moneen otteeseen sanonut jotakin saman kaltaista ja todennut, että tämä maa on sen verran suuressa pulassa, että kun ydinvoimalasta ensimmäinen kilowatti tulee joskun pitkälti ensi vuosituhannella, niin jotakin pitäisi ehkä tehdä jo ennen sitäkin. (Ed. Elo: Oliko Koivistokin vihreä, ed. Soininvaara?) — Sokea kanakin, ja sillä tavalla.

Tarvitsemmeko maassamme lisää sähköntuotantokapasiteettia? Kyllä aivan varmasti tarvitsemme ensinnäkin vanhan kapasiteetin korvaamiseksi ja myös sen vuoksi, että vaikka energian kulutus ei kasvaisikaan ja pääsisimme niiden sivistysmaiden joukkoon, joissa energian kulutuksen kasvu on pysähtynyt, energian kulutus kuitenkin sähkövaltaistuu. Sen vuoksi kyllä jonkinlaista kapasiteettia pitää vielä lisätä.

Silloin pitää katsoa, mikä on se sähköntuotantomuoto, joka olisi Suomelle luontaisin, jossa Suomella olisi ns. suhteellinen etu. Silloin täytyy ymmärtää, että asumme kylmässä maassa, jossa sähkön lisäksi aina tarvitaan myös lämpöä. Lisäksi elämme maassa, jossa 80 prosenttia väestöstä asuu taajamissa, mutta taajamat ovat hyvin pieniä ja hyvin hajanaisia.

Suurten kaupunkien energiahuolto on meillä voitu hoitaa erittäin menestyksellisesti suurilla kivihiililaitoksilla, jotka suoltavat samanaikaisesti myös lämpöä. Helsinki on siirtymässä tältä osin myös maakaasuun, samoin kuin Tampere on tehnyt. Joka tapauksessa energiahuolto tapahtuu sähkön ja lämmön yhteistuotannolla.

Pieniä taajamia ja kirkonkyliä ei missään tapauksessa voi ajatellakaan lämmitettävän tällaisella kivihiilikonseptilla, koska kivihiililaitoksen optimaalinen koko on noin 250 megawattia ja siinä on ainakin yksi nolla, ellei kahta, liikaa. Sen sijaan maakaasuvoimaloita voidaan hyvin taloudellisesti rakentaa paljon pienemmässä mittakaavassa. Silloin erilaisten kirkonkylien kaukolämpöratkaisuun sopii erittäin hyvin maakaasulla toimiva sähkön ja lämmön yhteistuotanto. Ennen kuin se pontentiaali on käytetty, meillä ei tässä maassa pitäisi lauhdevoimaa rakentaa lainkaan. Se on suuri kansallinen investointi, mutta jos ollaan esimerkiksi kasvihuonepäästöistä huolestuneita, tähän suureen investointiin tulisi ryhtyä, sillä joka tapauksessa, jos me sitten öljyä polttamalla lämmitämme talot, hiilidioksidia siitä tulee kuitenkin.

Maakaasun osalta olen samaa mieltä, että on epärealistinen, myös taloudellisesti, tavoite vetää kaasuputki Norjasta Suomeen sen vuoksi, että meillä on kaasua lähempänäkin tai otollisemmalla suunnalla. Minusta meidän tulisi ottaa kansalliseksi energiastrategiaksemme se, että Venäjältä vedettäisiin aika tuhti putki Suomen kautta Länsi-Eurooppaan. Sieltähän menee nyt putki Ukrainan ja Valko-Venäjän kautta Länsi-Eurooppaan. Ehkä ne poliittisesti vielä epävakaampina maina kuin Suomi eivät ole kovin hyviä putken sijaintipaikaksi. Venäjä etsii sille uutta reittiä. Jos hyvin suuri putki tulisi Suomen kautta ja jatkuisi täältä Länsi-Eurooppaan, se sekä takaisi riittävän kaasun saannin että olisi myös huoltovarma sen vuoksi, että kaasu kulkee kyllä molempiin suuntiin, joten hätätilassa voi myös käyttää norjalaista kaasua.

Tähän voi vastata, että tällainen perusinvestointi vie useita vuosia eikä ihan tuota pikaa ole käytössä, mutta ei ydinvoimalakaan ihan välittömästi valmistu. Tämä tietysti tulee valmiiksi sitä myöhemmin, mitä myöhemmin sen tekemiseen ryhdytään. Tämä on joka tapauksessa mielestäni se kansallinen strategia, johon meidän pitäisi mennä.

Meidän tulisi pystyä myös jonkin verran keskustelemaan energiaveroista, siitä että ne tuottavat meille kunnolla verotuloja ja toisaalta kannustavat käyttämään energiaa vähemmän. Tässä meillä on tietty ulkomaankauppaongelma, mutta pragmaattisella ja isänmaallisella lähestymisellä se on ehdottomasti hoidettavissa.

Ed. Myllyniemelle haluaisin sanoa, että Suomessahan ei koskaan ole kielletty lyijyn käyttämistä bensiinissä. Se tapettiin verodifferoinnilla, sillä että lyijyllinen polttoaine oli kalliimpaa kuin lyijytön, ja kas, lyijyllisen käyttö loppui heti. Sitä ennen oli täysin mahdotonta korvata lyijyä millään muulla tavalla.

Olen ilahtunut siitä, että tässä salissa on käytetty niin paljon hyviä puheenvuoroja siitä, kuinka tärkeätä on torjua kasvihuoneilmiötä ja pitää kiinni Rion sopimuksesta ja kaikesta muusta. Pidän itse kasvihuoneilmiötä oikein pahana asia-

na ja toivon lisää tämän kaltaisia puheenvuoroja. Ihmettelen vain, että ne, jotka tämän ovat niin kovasti ottaneet esille, eivät ota esille niitä helpoimpia tapoja torjua kasvihuoneilmiötä.

Erilaisissa selvityksissä on havaittu, että kaupunkiliikenteessä tapahtuvat säästöt vähentävät nopeiten, helpoiten ja halvimmalla hiilidioksidipäästöjä. Minusta on kummallista, että samanaikaisesti, kun niin kovasti pelätään energian tuotannon kasvihuonepäästöjä, ei lainkaan olla kiinnostuneita liikenteen kasvihuonepäästöistä.

Täällä on samanaikaisesti käsittelyssä kysymys liikenneinvestoinneista. Otetaan siitä yksi esimerkki. Vastakkain on Kehä II:n rakentaminen Espooseen tai sitten raideyhteyden rakentaminen Leppävaaraan. Ne suosivat aivan erilaisia liikenneratkaisuja, ja niissä on kovin erilainen lopputulos liikenteen aiheuttamien hiilidioksidipäästöjen osalta. Ihmettelen, että samat ihmiset, jotka kovasti pelkäävät voimalaitosten hiilidioksidipäästöjä, ovat tässä liput heiluen edistämässä sellaista liikennepolitiikkaa, joka lisää hiilidioksidipäästöjä toisaalla. Jos tällaista ei olisi, voisimme ehkä enemmän luottaa siihen, että tämä huoli hiilidioksidista on aivan aitoa eikä sillä ajeta mitään muita päämääriä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan sanoa, että varapuhemies Louekosken ehdotus siitä, että pitäisi asettaa suuri laajapohjainen komitea pohtimaan Suomen energiaratkaisua, on sinänsä hyvä, mutta minusta tämä pitäisi pystyä ratkaisemaan poliittisella tasolla. En ymmärrä, mihin ammattijärjestöjä tässäkin asiassa tarvitaan. Pidän myös aikamoisena liioitteluna sitä, että meillä olisi jokin kansallinen hätätila energian hinnan ja saatavuuden suhteen. Edelleen jatkossakin suomalainen teollisuus tulee saamaan sähköenergiaa huomattavasti halvemmalla kuin kilpailijansa Japanissa tai vaikkapa Saksassa.

Ed. E l o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin ed. Soininvaaran puheenvuoroa, jäin ihmettelemään sitä hänen perusteluaan, että ydinvoimassa olisi kovasti tuontipanoksia. Todellisuudessa ydinvoiman hintaan sisältyy noin 5 prosenttia tuontipanosta, ja se tulee raaka-aineesta. Sen sijaan kivihiilen osalta tämä prosentti on 60. Eli jos nyt ollaan — näyttää siltä, että esimerkiksi vihreät ovat — hyväksymässä hallituksessa kivihiilen lisäkäytön ja kivihiilivoimalan lisärakentamisen, olemme aivan varmasti rasittamassa paljon enemmän valtiontaloutta kuin käyttämällä ydinvoimaa, jonka polttoaine, kuten totesin, edustaa noin 5:tä prosenttia ydinvoiman loppuhinnasta, joka kuitenkin on huomattavasti edullisempi kuin kivihiilivoima.

Mitä tulee esimerkiksi ydinvoimalaitoksen vaikutuksiin työllisyyteen ja muuten maan talouteen, voidaan todeta, että yhteneväisten arvioiden mukaan uusi ydinvoimalaitos antaisi noin 35 000 mies- tai naistyövuotta. Sen maksaisi teollisuus. Siihen ei pyydettäisi valtiolta minkäänlaisia apuja. Päinvastoin tulisi verotuloja, syntyisi uusia työpaikkoja merkittävässä määrin erityisesti rakennusaikana.

Teollisuudessa muutenkin sen oman ilmoituksen mukaan energiakysymys on toiseksi tärkein, kun teollisuus nyt suunnittelee pitkän tähtäimen investointeja. Olenkin peräänkuuluttamassa pitkäjänteistä energiapolitiikkaa. Totesin jo perjantaina, että ei Suomen energiapolitiikkaa voi rakentaa sen varaan, että eduskunta joka toinen tai kolmas vuosi käsittelee energiapoliittista linjausta ja sen mukaan, minkälainen eduskunnan koostumus on, me päätämme siitä. Siinä mielessä olen tukemassa kovasti varapuhemies Matti Louekosken ajatusta siitä, että me asettaisimme laajapohjaisen komitean miettimään asiaa, mutta toivon, että sitä ennen eduskunta voisi antaa ...

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on täynnä, ed. Elo!

P u h u j a : ... signaalin kuitenkin asetettavalle komitealle.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ihmettelen, mihin perustuu ed. Elon näkemys, jonka mukaan vihreät ovat hyväksymässä hiilivoiman lisärakentamista. Ilmoitan nyt, että minä en ainakaan kuulu siihen rintamaan, eikä hiilivoiman lisärakentaminen missään vaiheessa ole kuulunut vihreiden energiapoliittisiin linjauksiin, jotka esitettiin hyvin seikkaperäisesti siinä yhteydessä, kun eduskunta teki viime kaudella päätöksensä ydinvoimasta.

Toiseksi toteaisin, että ihmettelen myös tiettyjen edustajien ja myös tiettyjen ammattiliittojen uskoa siihen, että vain ydinvoiman lisärakentaminen tuo työpaikkoja. Kyllä jokaisen järkevän ihmisen pitäisi ymmärtää, että kaiken tyyppisten voimalaitosten rakentaminen tuo työpaikkoja, myös kaasukombivoimalaitosten ja esimerkiksi kotimaisella bioenergialla toimivien dieselvoimalaitosten. Kaikkien voimalaitostyyppien rakentaminen tuo työpaikkoja.

Ed. S o i n i n v a a r a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Elo vastauspuheenvuorossaan kysyi minulta, mihin perustuu se käsitys, että ydinvoima olisi tuontienergiaa. Jos hän olisi kuunnellut puheenvuoroni alusta, niin sanoin, että ydinvoiman hinnasta suurin osa on korkoa ja maa, joka on ulkomaille velkaa, joutuu kaiken tosiasiassa nettomääräisesti investoimaan ulkomailta otetulla lainalla. Olkoon juuri tuo markka tullutkin kotimaasta, niin joku toinen markka joutuu tulemaan vastaavasti ulkomailta. Kun hinnasta pääosa on korkoa ja sen tuotannontekijätuloista melkein kaikki maksetaan ulkomaille korkoina, niin sen takia se on tosiasiassa tuontienergiaa.

Edelleen ihmettelen, että teollisuus on sanonut niin ja niin. Tarkoittaako se koko teollisuutta yhtenäisesti ja kaikkia? (Ed. Elo: Vientiteollisuus! — Ed. S. Pietikäinen: Eivät sielläkään kaikki!) Uskoisin, että jos teollisuudelta kysyttäisiin jokaiselta laitokselta erikseen ja painotettaisiin vastauksia työpaikkojen määrän mukaan, saattaisi tulla toisenlaisia vastauksia.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Suomessa, missä on Euroopan halvin energian hinta, ollaan nyt yhtäkkiä ydinvoimakeskustelussa, ja se avattiin täällä eduskunnassa ed. Markkula-Kivisillan viime perjantaina esitellyllä lakialoitteella.

Mielestäni kuitenkaan tämä keskustelu ei ole kovin relevanttia niiden näkökulmasta, jotka ovat maahan ydinenergiaa haluamassa. Edellinen eduskunta otti ponnessa selkeästi kielteisen kannan tähän asiaan, ja sitä toki oli edeltänyt varsin pitkä keskustelu, valiokuntatyöskentely ja hallituksen energiapoliittinen selonteko, eli se oli hyvin harkittu kannanotto. Nyt ikään kuin — en tiedä maksetaanko tässä vaalilaskuja vai mitä — joka tapauksessa halutaan tavalla tai toisella tuoda ydinenergia-asia lobbareiden käytäviltä tänne isoon saliin. Mielestäni se on aika epärelevanttia ja huonosti perusteltua. Myös suunnitelmat, joita on talossa liikkunut, että esimerkiksi budjettikäsittelyn yhteydessä pyrittäisiin tarjoamaan pontta, jota kautta eduskunta tai osa siitä voisi sitoutua ydinenergiavaihtoehtoon tai sitä osaltaan vauhdittaa, ovat myös jopa ydinenergiaa puoltavien kannalta huonoa taktiikkaa. Se on ikään kuin taktista, lyhytnäköistä, ja kikkailun makua siinä on.

Mielestäni on hyvä se ajatus, että olisi pitkäjänteinen energiapolitiikkaa luotaava työryhmätyö, jossa voitaisiin käydä läpi erilaisia energiavaihtoehtoja, myös niitä, mitä ed. Soininvaara, ed. Hassi ja ministeri Norrback puheenvuoroissaan ovat todenneet. Muiden muassa maakaasu nesteytettynä tai muuten, idästä tai lännestä, energian säästäminen, puunjalostusteollisuuden prosessien muuttaminen niin, että mekaaninen kuidun erottelu, paljon energiaa vaativa prosessi, voitaisiin muuttaa jne. olisivat tässä tarkastelussa mukana. Myös kansainvälinen näkökulma eri sähköpörsseineen, Ruotsin, Pohjoismaiden, Euroopan näkökulma. Tällainen nopea takaovesta sisään laskettu ydinvoimakeskustelun herättäminen varsin keinotekoisella tavalla ei palvele kansakunnan etua.

Perjantaina keskustelimme myös siitä, mitä hiilivoima sinänsä merkitsee. Ed. Markkula-Kivisillan lakialoitteessa todetaan sen luonne sellaiseksi, että se tarvitsisi myös mietittyä päätöksentekoa. Tästä olen samaa mieltä.

Luonnollisesti hiilivoiman terveysriskit ovat olemassa, ja todellakin viime vuosina pieniläpimittaisten hiukkasten terveysvaikutukset ovat yhä enemmän tulleet ammattikirjallisuudessa esille. Mehän hengitämme todella laajalla alalla koko ajan, ja pienet hiukkaset saavuttavat keuhkorakkuloiden pinnan, jossa ne aiheuttavat tulehduksen, ja tulehdukset monesti, kuten tiedämme, muuttuvat syöväksi; krooninen tulehdus muuttuu pikkuhiljaa karsinoomaksi ja tässä tapauksessa keuhkosyöpätyyppiseksi. Muita vastaavia tulehdusilmiöitä muualla kehossa syntyy tämän kautta, koska nämä hyvin pienet hiukkaset läpäisevät keuhkorakkulat ja kulkeutuvat verenkierron mukana lähes kaikkiin elimiin. Eli tällainen ongelma on. Mitä yleensä syöpäriskiin tulee, sopii vielä painottaa, että se on tietysti monen tekijän summa ja vähänkään jonkin lisääminen ei ole perusteltua terveyden näkökulmasta, vaan näitä riskejä pitäisi kaiken kaikkiaan vähentää.

Tässä yhdyn niihin kollegoihin, jotka ihmettelevät, miten kivihiilen polttamista ja hiilivoimalaa vastustavat vastaavasti ovat valmiit lisäämään polttomoottoriliikennettä, rakentamaan lisää moottoriteitä, koska nimenomaan hiiltä polttamalla ja polttomoottoreiden kautta — etenkin dieselmoottoreiden, mutta kaikkienkin kautta — lisäämme tietysti kasvihuoneilmiötä, mutta myös terveysriskejä ja päästämme yhä enemmän ympäristöön pienijakoisia hiukkasia.

Näin ollen ei hiili eikä ydinvoima, kumpikaan niistä, ole Suomen ainut ratkaisu eivätkä ne yhdessä ole ainut ratkaisu, vaan on valtavasti muita. Me voimme aivan hyvin tällä hetkellä torjua

jättihiilivoimalat, tuokoon niitä Vattenfall tai kuka tahansa ilmoittautuu rakentajaksi. Vattenfallhan on tehnyt seitsemässä kaupungissa Suomessa selvityksen, muun muassa Kotkassa, josta vielä toteaisin, että pari vuotta sitten kotkalaiset keräsivät 23 500 allekirjoitusta Etelä-Kymenlaaksosta jättihiilivoimalaa varten. Kotka ei toivota tervetulleeksi tällaista. (Ed. Elo: Mikä on ed. Tiusasen vaihtoehto?) Tämä hiilivoimala ei siis ole millään tavalla kilpailukykyinen terveyden kannalta ydinvoiman kanssa eikä ydinvoima myöskään hiilivoimalan kanssa. Tässä ei voida elää kahden ratkaisun välillä.

Ed. Hassi: Arvoisa puhemies! Kuten jo edellisen kerran asiaa käsiteltäessä eduskunnan perjantaisessa täysistunnossa vastauspuheenvuorossani totesin, olen valmis kannattamaan tätä lakialoitetta.

Itse asiassa jo silloin, kun eduskunta teki viime kaudella kielteisen päätöksen seuraavasta ydinvoimalasta, kaipasin sitä, että vastaavanlainen päätöksentekomenettely koskisi hiilivoiman lisärakentamista. Mielestäni Suomen energiapolitiikan suurin ongelma on, että ne tahot, jotka valmistelevat Suomen energiapolitiikkaa, esimerkiksi kauppa- ja teollisuusministeriön energiaosasto, eivät ole halunneet uskoa sitä tahdonilmausta, mikä eduskunnan ydinvoimapäätökseen sisältyi, tahtoa energiapoliittisen linjan aika syvällekäyvästä muutoksesta.

Näkemys, että ydinvoima ja hiilivoima olisivat toistensa ainoita vaihtoehtoja, on nimenomaan vanhan energia-ajattelun mukainen näkemys, joka esimerkiksi kauppa- ja teollisuusministeriössä elää varsin voimakkaana, samoin energiavaltaisen teollisuuden piirissä. Ne vaihtoehdot, joita eduskunnassa tuotiin esiin niiden taholta, jotka ydinvoimaäänestyksen voittivat, olivat kyllä muita. (Ed. Elo: Saisinko lyhyesti kuulla ne!) — Eduskunnan pöytäkirjat on julkaistu kirjoina. Sieltä löytyy varmaankin aika monta sataa sivua näitä vaihtoehtoja. Aion kerrata tässä puheenvuorossa muutaman perusasian, joita myös ed. Soininvaara totesi puheenvuorossaan, jota ed. Elo ei kokonaan kuullut, koska käveli saliin kesken ed. Soininvaaran puheenvuoron.

Yksi pääargumenteista, mikä tässä keskustelussa on esitetty, on huoli ilmastomuutoksesta, ja tähän on erikoistunut erityisesti ed. Tiuri. Kaikki, mitä esimerkiksi ed. Tiuri ilmastomuutokseen liittyvistä uhkista sanoo, on totta. Mutta mielestäni on lapsellista uskoa, että Suomen viides ydinvoimala riittäisi ilmastomuutoksen torjumiseen eli että muutoin voisimme kaikessa muussa jatkaa entisiä menettelytapoja ja ilmastomuutos olisi sillä selvä, kunhan rakennetaan lisää ydinvoimaa Suomessa ja muutamissa muissa maissa. Tämä kuvitelma on illuusio. Ilmastomuutoksen torjuminen vaatii huomattavasti syvällekäyvempiä muutoksia.

Ilmastomuutoksen kannalta oleellisinta on se energiapolitiikka, mitä maapallon ihmisten enemmistö harjoittaa. Oleellista on erityisesti se, mitä tapahtuu niissä kehitysmaissa, joissa talous kasvaa voimakkaasti, kuten Indonesiassa ja Kiinassa. Todellinen kestävä energiapolitiikka voi perustua vain sellaisiin teknisiin ratkaisuihin ja sellaisiin energiavaroihin, joita maapallon ihmisten enemmistö, myös nykyisin köyhät kehitysmaat, voi käyttää ilman, että heidän sinänsä oikeutettu pyrkimyksensä omien elinolosuhteidensa kohentamiseen vaarantaisi maapallon luontoa.

Itse asiassa koko tässä energiapoliittisessa debatissa, mitä Suomessakin on käyty varmaan suurin piirtein parikymmentä vuotta, tulee aika tuskallisella tavalla esille, miten sidoksissa koko teollinen maailma on energiaan. Itse asiassa koko teollista kulttuuria, teollista elämäntapaa, ei olisi olemassa ilman teknistä energian käyttöä. Teolliset yhteiskunnat ja teollistunut elämäntapa syntyivät nimenomaan energiatekniikan myötä, ja kehitys lähti vauhtiin höyrykoneen kehittämisestä.

Ei se vielä mitään, mutta ehkä havainnollistan meidän riippuvuutemme suuruusluokkaa. Verrataan meidän teknistä energian käyttöämme ihmistyöhön. Ihmistyön, jossa nostetaan 20 kilon säkki kolme kertaa minuutissa metrin korkuiselle lavalle ja joka on siis aika rankkaa työtä, fysikaalinen teho on 20 wattia. Jos tällaista työtä tehdään 50 tuntia viikossa, aikaansaatu fysikaalinen työ on yksi kilowattitunti. Jos verrataan Suomen viimevuotista sähkön kulutusta tähän, pelkkä Suomen sähkön kulutus vastaisi yli 250:tä palvelijaa jokaista suomalaista kohti.

Se, mikä tässä on tuskallista, on se, että höyrykoneen kehittämisestä alkaen teknisten energiamuotojen kehittämisessä suurin piirtein 70-luvulle asti ei lainkaan ajateltu ympäristöä. Ympäristö ei ollut mikään kysymys. Jo vuosisadan vaihteen tienoilla Nobel-palkittu ruotsalainen kemisti Svante Arrhenius esitti tieteellisenä hypoteesina, että kivihiilen ja muiden hiilipitoisten polttoaineiden polton lisääntyminen voi johtaa maapallon ilmastomuutokseen. Silloin tämä oli

pelkkää akateemista keskustelua ja sellaisenakin sitä käytiin todella pienissä porukoissa. Vasta 70-luvulla oikeastaan on alkanut sellainen energiatekninen kehitystyö, jossa ympäristö on ollut jokin kysymys, jokin argumentti. On alettu kehittää uuden tyyppisiä energiaratkaisuja.

Mielestäni kuitenkin yksinkertainen realiteetti on se, että jos halutaan estää ilmastomuutos, on kehitettävä sellaista energiatekniikkaa, johon maapallon ihmisten enemmistökin voi turvautua, ja emme kai voi vaatia, että sen tekniikan kehittämisvastuu olisi ensisijaisesti jossain Indonesiassa ja Kiinassa. Sen tekniikan kehittämisvastuu on ennen muuta kehittyneissä teollisuusmaissa. Silloin mielestäni kehittyneiden teollisuusmaiden energiapolitiikan ydinkysymys on se, minkälaisin menetelmin luomme kannusteita uusiutuvien energiavarojen käyttöön ja siihen liittyvän tekniikan käyttöönottoon, koska pitkällä aikavälillä ainoastaan uusiutuvat energiavarat voivat olla kestävä ratkaisu. Mikään muu ei voi olla kestävä ratkaisu. Vaikka esimerkiksi kaikista ydinvoimaan tällä hetkellä liittyvistä ongelmista päästäisiin eroon, sittenkään se ei voi olla kestävä ratkaisu, koska myös uraanivarat ovat rajalliset.

Suomen koko energiataloudesta muutama näkökohta, jotka ydinvoimalobbyn argumentoinnissa tuntuvat unohtuvan. Ensinnäkin Suomen energian kulutus henkeä kohti on Oecd-maiden korkeimpia, samoin energian kulutus bruttokansantuoteyksikköä kohti. Tämä ei suinkaan johdu ensisijaisesti Suomen kylmästä ilmastosta. Hämmästyttävää kylläkin, meidän rakennustemme lämpöeristykset ja lämmitysjärjestelmät ovat sen verran hyviä, että rakennuskuutiometriä kohti lämmitysenergian kulutus on samaa luokkaa kuin Keski-Euroopassa. Kylmä ilmasto ei siis ole selitys Suomen kansantalouden suureen energian kulutukseen.

Selitys löytyy ennen kaikkea siitä, että teollisuutemme on erittäin energiavaltaista. Vanha energia-ajattelu pitää itsestäänselvyytenä, että Suomen kansantalouden kehittymisen ainoa mahdollisuus on säilyttää rakenne nykyisellään eli säilyttää se yhtä energiaintensiivisenä, kuin se nyt on. Esimerkiksi kauppa- ja teollisuusministeriössä vähän aikaa sitten julkistetussa energiansäästötoimikunnan mietinnössäkin oli perusoletuksena, että kansantalous kasvaa ja rakenne pysyy nykyisellään eli myös energiaintensiivinen osa kasvaa. Tämä on yksi yhteiskuntakehitykseen liittyvä perusvalinta, josta itse olen eri mieltä. Kuten ed. Soininvaara puheenvuorossaan totesi, ja olen samaa mieltä hänen kanssaan, kansantaloutemme kehittämisen linjan pitäisi olla pikemminkin työvaltaisten alojen, työvaltaisten elinkeinomuotojen, kehittäminen. (Ed. Elo: Mitä ne olisivat?) — Jospa minä taas puhun suulla suuremmalla ja siteeraan Sirkka Hämäläistä, joka hallitusneuvottelujen yhteydessä totesi, että Suomessa tarvittaisiin parisataatuhatta työpaikkaa yksityisille palvelualoille. (Ed. Elo: Me kaikki tiedämme sen!)

Ei ole esitetty yhtään sellaista mallia, jolla pystyttäisiin yhtä aikaa luomaan edellytykset työvaltaisten alojen kasvulle ja kehitykselle ja samanaikaisesti säilyttämään Suomi energiaparatiisina, koska työvaltaisten alojen kehittyminen edellyttää ns. työn verokiilan alentamista eli työhön kohdistuvien verojen alentamista. Tällä hetkellähän meillä työn hinta on suurin piirtein kaksinkertaistettu verotuksella. Jotta sitä voitaisiin alentaa, on löydettävä muita veromuotoja. Yksi varteenotettavimpia ovat energiaverot. (Ed. Louekoski: Vieläkö lisää?) — Kyllä, olen sitä mieltä, että energiaveroja pitää nostaa. Tämä lausuma sisältyy myös hallitusohjelmaan. — Toisin sanoen mielestäni tämän keskustelun yksi ydinkysymys on se, minkälaisen kansantalouden rakenteen me haluamme. Minä haluan sellaista talouspolitiikkaa, joka kannustaa työvaltaisten alojen kehittymistä. Verotuksella aikaansaatu kustannusrakenne pitää tehdä sellaiseksi, että se mahdollistaa niiden kehityksen.

Sähköntuotantomuotojen lisäämisestä ed. Soininvaara jo totesi ne perusasiat, jotka itsekin ajattelin todeta. Hän totesi Venäjän maakaasuvaihtoehdon. Lisäisin kuitenkin muutaman sanan bioenergiasta.

Siinä yhteydessä kun edellinen eduskunta teki ydinvoimapäätöstä, hyvin painokkaasti ja useissa puheenvuoroissa tuotiin esille se metsäasiantuntijoilta saatu tieto, että puun energiakäyttöä on Suomessa mahdollista lisätä noin 10—20 miljoonan kuutiometrin verran, mikä tarkoittaa yhden kahden suuren ydinvoimalaitoksen tehoa. Tästä puolestaan esimerkiksi iltapäivälehdistössä on irvailtu, että siitä tulisi todella pitkä, oliko se 10 metrin korkuinen, metrin levyinen ja Suomen pituinen halkopino — en nyt muista tarkkaan näitä lukuja. Kuitenkin tosiasia on, että puun energiakäyttö on Suomessa jo nyt varsin laajaa, mutta näitä massiivisia halkopinoja Utsjoelta Hankoon ei ole näkynyt. Puun energiakäyttö tapahtuu ennen muuta puunjalostusteollisuudessa.

Joensuulainen metsäalan professori Veli Poh-

jonen on esitellyt sellaista vaihtoehtoa, että käyttäisimme olemassa olevaa kuljetusketjua metsästä puunjalostustehtaisiin. Samaa kuljetusketjua käyttäen voitaisiin myös paikan päällä haketettu energiapuu kuljettaa tehtaisiin. Tällä hetkellä sellutehtaat jo myyvät sähköä ulkopuolelle. Esimerkiksi Enocellin tehdas Uimaharjulla myy sähköä suurin piirtein sen verran kuin Joensuun kaupunki kuluttaa, ja se on puusta tehtyä sähköä. Kuitenkin sähköä tuotetaan vain sen verran, mitä prosessin vaatiman lämmöntuotannon siivellä syntyy. Näihin jo olemassa oleviin voimalaitoksiin olisi mahdollista rakentaa ns. laudeperä, jolloin ulos myytävää sähkömäärää pystyttäisiin lisäämään. Tämä on yksi megaluokan vaihtoehto. Mielestäni johtuu lähinnä ideologisista syistä, että tähän vaihtoehtoon ei ole haluttu tarttua.

Taloudellisuudesta haluan vielä todeta, että energiapuun hinta on lähes pelkkää työn hintaa, josta noin puolet on veroa. Tavallaan yhteiskunta kohdistaa energiapuuhun haittaveron, joka on paljon suurempi kuin ne energiaverot, joita Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto itkee.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä todeta, että tämä lakialoite aivan ilmeisesti on ydinvoimakampanjan julkinen lähtölaukaus. Pidän sitä sinänsä epärehellisenä, että viime eduskuntavaalien alla kovasti toppuuteltiin keskustelua ydinvoimasta, koska ei haluttu, että ihmiset äänestäisivät mielessään se, ketkä ehdokkaista kannattavat ja ketkä vastustavat ydinvoimaa. Mielestäni on kuitenkin hieman liian ilmeistä, että ydinvoimakampanjan julkinen lähtölaukaus tehdään välittömästi sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt ensi vuoden budjettiin liittyvät säästölait. Vihreä eduskuntaryhmä osaa kyllä tehdä tästä johtopäätöksensä.

Peräänkuuluttaisin demokraattisten päätösten kunnioittamista. Jos edellinen eduskunta olisi tehnyt ydinvoimasta toisenlaisen päätöksen, samat ihmiset, jotka nyt haluavat mitätöidä tehdyn päätöksen, vetoaisivat syvällä rintaäänellä siihen, että tämä on demokraattisessa järjestyksessä tehty demokraattinen päätös. Minä pidän viime eduskunnan tekemän ydinvoimapäätöksen kyseenalaistamista yhtä mauttomana kuin sitä, että jotkut haluavat kyseenalaistaa viime eduskunnan tekemän päätöksen Suomen liittymisestä Euroopan unioniin. Mielestäni nämä ovat kaksi täysin rinnasteista asiaa siinäkin mielessä, että edellinen eduskunta ei mistään muista asioista keskustellut yhtä perusteellisesti kuin liittymisestä Euroopan unioniin ja ydinvoimapäätöksestä. Mitään muita asioita ei päätetty yhtä perusteellisen keskustelun jälkeen kuin nämä kaksi.

Ihan vihon viimeiseksi haluaisin todeta sen, että energiaparatiiseja on maailmalla kokeiltu. Yksi kokeilu löytyy itäisestä naapuristamme.

Ed. M. Pohjola (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hassi heitti kysymyksen, minkälaisen kansantalouden rakenteen me haluamme. Kunpa olisikin näin, että meillä olisi täällä, niin kuin USA:ssa esimerkiksi, valinnanvaraa energian suhteen. Näin vain ei ole, vaan kysymys on asettava siten, mikä on se energiamuoto, jolla kansantalous tulee selviämään, mikä on se energiamuoto, jolla voimme taata, että työllisyys voidaan puolittaa. Tällöin me olemme nähneet, että hiilivoima ei tule kysymykseen ilmansaasteiden takia. Tänne johdettu kaasu ei tule tässä tarkoituksessa riittämään, ja puu on poltettavaksi aivan liian kallista. Kysymys kuuluukin: Miten ed. Hassi aikoo tämän kysymyksen vastuullisesti ratkaista? Nämä keinot, jotka tässä esitettiin, ovat täysin riittämättömiä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tyhmiä päätöksiä joudutaan aina pyörtämään, jos yhteiskunnassa meinataan elää ja toimia. Esimerkki on Ruotsista, missä aikanaan suurella innolla päätettiin luopua ydinvoimasta. Olen ja varmasti monet muutkin ovat sataprosenttisesti sitä mieltä, että Ruotsi joutuu tekemään joko osin tai kokonaan vastakkaisen päätöksen aivan lähiaikoina.

Minä odottelin mielenkiinnolla ed. Hassin näkemystä siitä, millä Suomen energiahuolto tullaan tulevaisuudessa toteuttamaan. Minä en löytänyt sieltä, ainakaan salissa ollessani, muuta ratkaisua kuin puun. Tämä on täysin kestämätön ajatus. On selvää, että puuta täytyy käyttää niin paljon kuin mahdollista, ja se on mahdollista myös metsäteollisuuden yhteydessä tietynlaisena sivutuotteena siltä osin, kuin se kiinteästi liittyy siihen tuotantoon, mikä kyseisellä puunjalostusteollisuudella on. Se on ihan itsestäänselvä asia.

Mutta puu ei tule koskaan täyttämään Suomen tarvetta perusenergiasta. Olen sanonut joskus ja sanon taas kerran, että vasta siinä vaiheessa, kun puut oppivat kävelemään kotikannoiltaan itsenäisesti energialaitoksen pesään, voidaan ajatella, että se on ratkaisu, muuten se ei ole. Se on aika tavalla kansalaisten mieliä nostattavaa, kun joku puhuu ja erityisesti meillä keskustassa, puun ainutkertaisesta vaihtoehdosta. Vai-

kea on kansanihmisille maaseudulla kertoa, että näin ei ole. He katsovat, että minäkin olen heitä vastaan. Mutta totuudessa pitäisi pysyä ja lähteä siitä, että mahdottomat asiat pitäisi heittää sivuun.

Puu on välttämätön lisäenergia eräissä muodoissa ja niin paljon kuin mahdollista, sitä pitää käyttää, mutta se ei ratkaise perusenergian tarvetta, joka on ehdottomasti, olen sitä mieltä ollut aina, ydinenergia enemmin tai myöhemmin.

Ed. E l o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelin ed. Hassin puheenvuoroa, mieleeni tuli tällainen kaunis vihreä ajattelu, jolla ei kyllä valitettavasti ole paljon kosketuspintaa käytännön realismin kanssa. Ihmettelen kyllä, että tekniikan lisensiaatti ed. Hassi ei tahdo arvostaa asiantuntijoiden ja erityisesti kauppa- ja teollisuusministeriön asiantuntijoiden näkemyksiä. Heillä on aivan erilaiset käsitykset siitä, miten Suomen energiapolitiikka pitäisi hoitaa.

Mitä tulee hänen puheenvuoronsa viimeiseen lauseeseen, jossa hän totesi, että meillä on energiaparatiisi itäisessä naapurissa, niin mehän tuomme, ed. Hassi, jatkuvasti sieltä ydinenergiaa, joka vastaa noin 900 megawatin tehoa, niin kuin hyvin ed. Hassi energiapolitiikan neuvoston jäsenenä tietää. Se kunnia on varsin kyseenalaista, että me tuomme turvallisuudeltaan erittäin heikoista laitoksista tällaisen määrän energiaa, mutta täällä sitten lyömme rintoihimme ja sanomme, että meillä on hienosti asiat.

Mitä tulee demokraattisen päätöksenteon kunnioittamiseen, kun en ollut itse viime eduskunnassa, haluan vain todeta sen, että kyllä Suomen kansa tällä kertaa valitessaan edustajia myös kiinnitti hyvin suurta huomiota siihen, minkälainen on edustajien energiakanta. Olen aivan varma siitä, että kun sosialidemokraattiseen ryhmään meitä palasi 14 edustajaa, jotka olimme aikaisemmin eduskunnassa, niin ihmiset ajattelivat myös näitä näkemyksiä. Ihmiset pettyivät viime eduskuntakauteen monesta eri syystä, myös energiapolitiikasta johtuen.

Mitä tulee todellisiin vaihtoehtoihin, ne ovat kivihiili ja ydinvoima. Siitä ei mihinkään päästä. Bioenergia ei ole käytännön mahdollisuus, niin kuin ed. Aittoniemikin aivan oikein totesi. Kysymys kuuluukin, miksi sitä ei käytetä, jos se kerran olisi niin erinomainen vaihtoehto, kuin ed. Hassi totesi.

Lopuksi voin vain ihmetellä, mihin ed. Hassin ja muiden vihreiden ääretön ydinvoiman vastustus perustuu. Mikä on se todellinen syy, minkä takia sitä vastustetaan? Minulle se ei ole käynyt vielä ilmi, mutta toivottavasti tämä keskustelu avaa nyt silmäni.

Ed. S o i n i n v a a r a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oli kai puhe siitä, miten haluamme suunnata kansantalouden rakennetta, eikä siitä, miten energiatuotannon rakennetta. Kansantalouden rakenteeseen me pystymme hyvin paljon vaikuttamaan sillä, minne me asetamme haittaverot, asetammeko ne työlle, niin kuin tällä hetkellä on tehty, vai energialle, niin kuin eräissä muissa maissa on tehty.

Teollisuuden energialiitto ilahdutti talousvaliokuntaa selvityksellä siitä, miten energiaa verotetaan eri maissa. Sieltä nousi pari maata, joissa on huomattavan korkeat energiaverot ja erityisesti teollisuuden maksamat sähköverot. Ne ovat Saksa ja Japani, jotka kumpikaan eivät viimeisten 20 vuoden aikana kuitenkaan mitään aivan surkeita taloudellisesti ole olleet. Siinä on tietysti se, että kun verottaa yhtä tuotannontekijää paljon, niin sitten verottaa toista vähän, ja näiden väliset suhteet vaikuttavat siihen, mitä käytetään.

Sitten olen samaa mieltä siitä, ettei varmaankaan hake mitenkään ratkaisua meidän energiaongelmiimme tuo, mutta lisänä rikka rokassa. Jos vaikka aloittaisimme siitä, että hakkeeseen sisältyvä vero laskettaisiin samalle tasolle kuin muiden energialähteiden. Hakkeen hinnassa on tällä hetkellä yli 50 prosenttia veroa, kun muissa veroaste on 10 tai 20 prosenttia.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Soininvaara jo vastasikin ed. M. Pohjolan ihmettelyyn kansantalouden rakenteesta. Minä totean myös, että valtiovalta voi valita, minkä tuotannontekijöiden käyttöä se haluaa verotuksella kannustaa ja hillitä.

Ed. Aittoniemi peräsi vaihtoehtoja. Käsittelin todella laajemmin lähinnä bioenergiavaihtoehtoa, koska ed. Soininvaaran puheenvuorossa tulivat muut vaihtoehdot esille. Kehotan ed. Aittoniemeä, jos ei hän kuullut ed. Soininvaaran varsinaista puheenvuoroa, hakemaan sen pöytäkirjasta ja katsomaan sieltä muun muassa Venäjän maakaasukohdan.

Ed. Elolle toteaisin, että satun ammatiltani olemaan nimenomaan energiatekniikan asiantuntija. Veikkaanpa, että tunnen enemmän energia-alan asiantuntijoita kuin hän ja hieman monipuolisemman mielipidekirjon tältä alalta.

Totean myös, että Japani, johon ed. Soininvaara viittasi, tuottaa bruttokansantuoteyksikön noin puolta pienemmällä energian kulutuksella kuin Suomi. Mielestäni tämä on sellainen esikuva, mitä kohti meidän tulisi pyrkiä.

Itänaapurin energiaparatiisista toteaisin, että mielestäni yksi erittäin oleellinen tekijä sosialistisen talouden romahduksessa oli se, että energia oli käytännössä ilmaista, mikä lannisti kaikkea teknistä innovatiivisuutta ja kehitystä.

Yhdysvaltalainen taloustieteen professori Michael Porter on tutkimuksissaan tullut siihen tulokseen, että kansantaloudet ovat kilpailukykyisimpiä juuri niillä aloilla, joilla niiden ympäristöpolitiikka on tiukinta. Veikkaisinpa, että energian säästöä edistävä politiikka loppujen lopuksi koituisi Suomen kansantaloudelle eduksi.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Louekoski.

Ed. S. Pietikäinen: Arvoisa puhemies! Koen todella suurta aitoa iloa tämän lakialoitteen tulemisesta ja siitä keskustelusta, kun halusin uskoa siihen, että tämä heijastaa parlamentin hyvin vakavaa ja yli puoluerajojen ulottuvaa huolta ympäristökysymyksistä, kestävästä kehityksestä ja ennen kaikkea ilmastomuutoksen torjunnasta. Ilo tässä keskustelun aikana on paikoitellen ehtinyt hiukan rapistua sen vuoksi, että siihen tuttuun juupas — eipäs-ydinenergiakinaan tässäkin keskustelussa näkyy takerrutun.

Ilmastomuutos ympäristökysymyksenä on tärkeä siksi, että paitsi vakava muutosuhka se on tärkein oire, indikaattori, siitä, että oma taloudellinen, teollinen toimintamme ja luonnonvarojen käyttömme ei ole kestävällä pohjalla, vaan on jo aikaa sitten ylittänyt luonnon oman uusiutumis- ja elinvoimaisuuskyvyn. Ei ole kyse siis yhdestä irrallisesta ympäristöongelmasta, sen kummemmin kuin biodiversiteetin muutoksessakaan on siitä kyse tai vaikkapa vesien ja ilman pilaantumisessa. On kyse siitä, että nykyisellä massiivisella määrällä, jolla ihminen muuttaa elinympäristöään ja sen luonnonvaroja, on ylletty sellaiseen vaiheeseen, jossa luonto itse ei enää kykene siihen sopeutumaan ja jossa ihmisen muutoskyky ylittää luonnon oman muutoskyvyn. Siinä ajassa, missä luonto itse tuottaa 1 kilon fossiilisia polttoaineita, ihminen kuluttaa 5 miljoonaa kiloa.

Ilmastonmuutoksessa on kyse varsin luonnollisesta ja luonnon kiertokulkuun kuuluvasta ainesosasta eli hiilidioksidista. Siksi melko reipas ajatus, joka aloitteeseen sisältyy siitä, että hiilivoiman rakentamisesta pitäisi eduskuntatasolla päättää, on perusteltu ajatuksena, että kaikista merkittävistä talous- ja energiaratkaisuista, jotka vaikuttavat ympäristöön, pitäisi nykyistä kokonaistaloudellisemmin, laajemmin ja analyyttisemmin keskustella ja päättää ja myös eduskunnan tulisi tällöin kantaa vastuunsa.

Mutta kuten yhdellä sormella, varsinkin pikkusormella, on aika vaikea soittaa pianoa, varsinkaan Chopinin konserttoja, yhtä vaikea on tällä aloitteella ja sen toimenpiteillä puuttua ilmastomuutokseen tai torjua sen uhkia. Olennaista on, että ottaessamme kysymyksen vakavasti katsomme koko toimintaamme ja siinä aivan ensimmäisenä energian kulutuksemme tasoa ja määrää koko inhimillisessä toiminnassamme, luonnollisesti globaalisti, mutta Suomen ollessa kyseessä ennen kaikkea omassa kansantaloudessamme.

Yksi uusi ydinvoimala, toinen tai kolmaskaan ei kykene muuttamaan kehityssuuntaa eikä kykene saavuttamaan ilmastosopimuksen lopullisia päämääriä, sitä että vähentäisimme hiilidioksidipäästömme puoleen, jos koko muu energiapolitiikka ja toiminta tähtää siihen, että energia on ikään kuin loppumattomana resurssina jatkuvasti lisääntyvässä käytössä ja me perustamme koko hyvinvointiodotuksemme, toiveemme ja taloutemme rakennemuutoksen jatkuvasti lisääntyvän energian kulutuksen pohjalle.

Olennaista on siis tehdä sellainen energiapoliittinen linjaus ja ratkaisu, jossa yhteisillä päätöksillä tuetaan energian käytön tehostamista, sellaisia tuotanto-, kuljetus- ja käyttöjärjestelmiä, jotka käyttävät energiaa nykyistä tehokkaammin, jotka ovat vähemmän energiaintensiivisiä, jotka säästävät energiaa, jotka pohjautuvat jatkuvasti kasvavassa määrin uusiutuvien energialähteiden, kuten bioenergian, käyttöön ja jotka pohjautuvat mahdollisimman pitkälle pienimuotoiseen ja hajautettuun energiatuotantoon. (Ed. Elo: Joko saisi kuulla, mitä ne ovat?) — Arvoisa ed. Elo, voin antaa yksityisoppitunnin siitä, mitkä ovat bioenergian lähteitä, jos termi on teille näin kokonaan vieras.

Jos tällaiseen energiapolitiikkaan tosissaan pyritään, pyritään myös luomaan sellaiset taloudelliset insentiivit, jotka varovasti ja pitkällä aikajänteellä kannustavat energian tehokkaampaan käyttöön ja säästöön ja tekevät bioenergian, johon muun muassa kuuluu Suomessa mer-

kittävänä osana puu, käytön jatkossa kannattavammaksi.

Täällä on käyty jo keskustelua muun muassa veron rakenteesta. Uskon, että ne aloitteentekijät ja keskustelijat, jotka ovat täällä voimakkaasti kantaneet huolta ilmastomuutoksesta, vähintään yhtä voimakkaasti taistelevat sen puolesta, että yhteistä pohjoismaista energiaverotasoa pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti korotetaan, että Suomi omalta osaltaan on valmis siihen linjaan ja tarvittaessa miettimään kilpailukykyämme laajempana settinä ja katsomaan esimerkiksi tarvittavia kompensaatioratkaisuja. (Ed. Elo: Miksei koko EU:n piirissä?) — Luonnollisesti myös koko EU:n piirissä, mutta tuskinpa on perusteltua jättää tarvittavia toimenpiteitä sillä perusteella tekemättä, että joku jossakin muualla ei ole vielä niitä sattunut tekemään. EU:n energiaveropolitiikkaa edistetään parhaimmalla mahdollisella tavalla niin, että EU:n sisällä aktiiviset maat itse toimivat määrätietoisesti omassa energiaveropolitiikassaan tällä tavalla.

Palatakseni aloitteeseen ja ympäristöpolitiikkaan ja tietäen ydinvoimaverkoston, joka eduskunnassa toimii ja keskenään kokoontuen on erilaisia strategioita ja aloitteita pohtinut siitä, miten ydinvoimaratkaisu uudelleen eduskuntaan tulisi ja eduskunnasta myös nuppi nupilta laskettuna myönteinen ratkaisu löytyisi, toivon, että tämä vakava ympäristökeskustelu ei nyt sekoittuisi ydinvoimalobbareiden puuhasteluun. Kun yhä edelleen jaksan olla vilpittömällä mielellä aloitteen tekijöiden tarkoitusperistä, uskon ja toivon, että tämä joukko lähtee laajamittaisesti sellaiseen aloitteeseen mukaan, jossa todella ryhdytään muuttamaan Suomen politiikkaa kestävämmäksi ja torjumaan ilmastomuutosta. Se tarkoittaa jo mainitsemaani pitkäjänteistä määrätietoista veropolitiikan muutosta, energiaverojen tasokorotuksia, mikä tarkoittaa sitä, että ympäristökysymykset ovat Suomen ykköspriorititeetteina muun muassa kehitettäessä kansainvälistä kauppapolitiikkaamme ja siinä, miten esimerkiksi ympäristövaatimukset sinne tulee jatkossa sisällyttää, kun keskustellaan kehitysyhteistyövarojen tasosta ja siitä, miten niitä jatkossa suunnataan niin että, esimerkiksi nykyistä onnistuneemmat ja laajemmat biodiversiteettiä turvaavat metsitys- tai metsäluonnon suojelemishankkeet kehitysmaissa ovat mahdollisia.

Uskonpa, että sama joukko myös lähtee hyvin vakavasti osana tätä aloitetta uudenlaiseen suomalaiseen metsäpolitiikkaan, joka pitää huolen paitsi kiintokuutioiden kestävästä käytöstä, jossa toimimme aika hyvin tällä hetkellä, myös riittävän laajasta metsiensuojelusta ja on valmis tarkistamaan esimerkiksi vanhojen metsien suojeluohjelmaa ylöspäin, jotta voimme tältäkin osin vastata tarpeisiin.

Täällä jo paljon puhutun liikennepolitiikan osalta varmaankin ollaan valmiita uudelleen harkitsemaan tehtyjä ratkaisuja, joilla suositaan yksityisautoilun kasvua. Ollaan ehkä valmiita radikaalimpiin ehdotuksiin, kuin itse olen ollut rajoittamisen puolella, esimerkiksi niin, että kuten hiilivoiman rakentamisesta, että myös liikennepolitiikan isoista linjauksista pitäisi päättää jatkossa eduskunnassa, ja myös ollaan valmiita panostamaan joukkoliikenteen kehittämisen puolelle.

Tämä on tärkeää ympäristöpolitiikan ja ilmastomuutoksen torjumisen osalta, mutta se on tärkeää myös, että varmaankin edustajien vilpitöntä tavoitetta ympäristöpolitiikan tehostamiseksi ei sekoitettaisi tai käsitettäisi väärin, nähtäisi sitä pelkkänä retoriikkana, jolla nyt kuorrutetaan ydinvoimalahanketta, ja ennen kaikkea siksi, että myös uskottavuus kansalaisten silmissä tällä parlamentilla ja sen poliittisella toiminnalla ja vilpittömyydellä säilyy.

Sitä linjaahan tukee erittäin hyvin myös ajatus pitkäjänteisestä energiapolitiikasta, jonka muun muassa ed. Elo on useampaan otteeseen ottanut esille. On vain aika yllättävää, että henkilöt, jotka puhuvat pitkäjänteisestä energiapolitiikasta, ovat valmiita muuttamaan sen perusteita esimerkiksi ydinvoimaratkaisun osalta.

Eiköhön pitkäjänteistä energiapolitiikkaa voitaisi nyt yhdessä rakentaa siltä pohjalta, että sen sijaan, että yritämme muuttaa jo tehtyä linjavalintaa, katsomme yhdessä sen keinovalikoiman, jolla Suomi voi tulevaisuudessa, 10—20 vuoden aikajänteellä, lisätä energian käyttönsä painotusta 1 000—3 000 megawatilla uusiutuviin energialähteisiin, ennen kaikkea puuhun, jonka yhteydessä myös suomalaisen teollisuuden kilpailukykyä on kyetty parantamaan tehokkaammalla ja uudenaikaisemmalla energian käytöllä. Osa Suomen metsäteollisuuden kilpailukyvystä perustuu paitsi kestävään, myös biodiversiteetiltään kestävään, metsien käyttöön myös siihen, että puunjalostusteollisuuden energian käyttö on entisestään tehostunut ja valtaosa siitä energiasta, joka kulutetaan, tuotetaan myöskin puunjalostusteollisuuden yhteydessä. Aika monien asiantuntijoiden mukaan, siihen 1 500—2 000 megawattiin jo seuraavien vajaan 15 vuoden kuluessa on mahdollisuus.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. S. Pietikäinen puhui pitkäjänteisestä energia- ja myöskin ympäristöpolitiikasta. Minun mielestäni tässä on kysymys, kun tämä keskustelu on herätetty, lähinnä lyhytjänteisestä energiapolitiikasta eli halusta herättää keskustelua siitä, millä me lyhyellä aikavälillä täytämme energiatarpeen vaatimukset. Ed. Pietikäisen puhe olisi varmasti jossakin ympäristöpoliittisessa kansainvälisessä seminaarissa saanut pitkät ja hartaat suosionosoitukset, mutta ei ansaitse niitä minun mielestäni tässä keskustelussa, koska siinä ei pyynnöistä huolimatta tuotu minkäänlaista esitystä siitä, millä tavalla me lyhyen tähtäimen tarpeen, toisin sanoen lähivuosien ja vuosikymmenien energiantarpeen, tyydytämme.

Sen sijaan ed. Juhantalo edellisessä istunnossa, hänkin ex-ministeri, piti varsin hyvän puheenvuoron, jopa sivistyneen aggressiivisen puheenvuoron, todetessaan, että me suomalaiset olemme kummallisia, kun me touhuamme joka puolella maailmaa kaikissa asioissa, mutta emme pysty ratkaisemaan itselle tärkeitä ja ajankohtaisia asioita, kuten energiapoliittista ongelmaa. Nyt on tilanne se, että tämäkin keskustelu meillä hiipuu pikkuhiljaa. Meitä on muutamia salissa. Ed. Markkula-Kivisillan aloite on mennyttä aikaa, ei tästäkään päästä yhtään mihinkään. Toivottavasti joku taas joskus tuo sitten esille jotakin, että päästään muutamaksi minuutiksi ja tunniksi keskustelemaan. Nämä keskustelut eivät auta mitään tässä asiassa. Tämä on huulten höpinää.

Ed. S. Pietikäinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkään ydinvoimakaan ei ole kovin lyhyen aikajänteen energiaratkaisu. Päätöksestä käyttöön aikajänne on kymmenisen vuotta. Samassa ajassa vastaavia energiamääriä on tuotettavissa esimerkiksi kotimaisella puulla, jos niin tahdotaan.

Ed. Karjalainen: Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni ei pyri olemaan edes oma energiapoliittinen ohjelmani, mutta muutama huomio käydystä keskustelusta ja aloitteesta.

Ensinnäkään tämä kansakunta ei ole pystynyt edes lyhyellä tähtäyksellä kestävällä tavalla ratkaisemaan kysymystä energian lisätarpeen tyydyttämisestä, ei edes energian lisätarpeen määrästä. Säästämisen ja tällaisten pienimuotoisten energiantuotantotapojen selän taakse piiloutuminen ei ole ratkaisu. Sitä on vuosia harrastettu, ja sen seurauksena me olemme ajautuneet tilanteeseen, jossa Rion sopimuksen täyttämisen mahdollisuudet etääntyvät kaiken aikaa.

Ratkaisu ei ole maakaasukaan. Täytyy sanoa, vaikka ed. Soininvaara ei nyt salissa olekaan, että olen hänen puheenvuorojaan ja ajatteluaan vuosia tämän talon ulkopuolella ja hänen puheenvuorojaan eduskunnassa kuunnellut mielenkiinnolla ja monia hänen ajatuksiaan ja lähtökohtiaan kohtuullisesti hyväksyenkin. Niin kuuntelin nytkin. Jäi vain mieleen hänen esityksestään, että hänen ajattelustaan oli luettavissa kuitenkin sellaisia reunaehtoja, jotka ovat joko kansainvälisiä tai kansallisia, rakenteellisia tai asenteellisia, joka tapauksessa sillä tavalla realistisia reunaehtoja, että niihin on syytä pyrkiä. Minäkin haluan suureen osaan noista tavoitteista pitkällä tähtäimellä olla pyrkimässä mutta en näe, että ne olisivat toteutettavissa sinä aikana, jolloin me tarvitsemme perusenergiaratkaisun.

Oikeastaan meillä on energiapolitiikkaa harrastettu hyvin paljon listalla "ei vastauksia". Aloitteen näen hyvää tarkoittavana, ja se hyvä tarkoitus muuttuu käytännöksi sillä, että se aiheuttaa keskustelun. Miten ehdotetun lain tavoitteisiin päästään, on toinen asia, vähentääkö yhdelle voimalalle asetettu katto kivihiilen polttoa todellisuudessa vai aiheuttaako se vain tuon katon kiertämistä. Tuollaiset asiat varmaan selkiintyvät lakialoitteen myöhemmässä käsittelyssä.

Muutama havainto keskustelusta, joka on tuonut esiin muutaman alueellisesti minua koskettavan energiapoliittisen asian.

Aiemmin on mainittu koskiensuojelulaki vesistörakentamisen yhteydessä, ja minun näkemykseni on se, että koskiensuojelulaki on kokonaisuus, ei ositettavissa. Joko meillä on se sellaisenaan tai sitä ei ole. Se minusta muodostaa vesistörakentamiselle selvän reunaehdon, joka ei ole purettavissa.

Turve on taas se aihe, jossa Oulun läänistä valittuna kansanedustajana tekee sen havainnon, että varsinkin etelässä se on väline, jolla pestään ympäristöpoliittista omaatuntoa hyvin helposti. Turvekeskusteluun sanoisin sen verran, että turpeen polttamista valmistelevia toimenpiteitä tässä maassa on aika laajalti suoritettu. Soihin on sijoitettu ja ympäristöhaittoja jo aiheutettu. Niin kauan kuin etelässä poltetaan kivihiiltä ja kivihiilen käyttöä lisätään, minun energiapoliittinen omatuntoni ei tuomitse turvetta. Se on alueellisesti ja työllisyystilanne huomioon ottaen edelleenkin hyvin tärkeä, ja minusta on kohtuullista, että ainakaan kivihiilen ja turpeen hintasuhdetta

ei muuteta niin, että kotimainen polttoaine tässä tapauksessa kärsisi.

Johtaako aloite järkevään lakiin ja selkiinnyttääkö aloite energiakeskustelua, jää tosiaan nähtäväksi. Keskustelu on toivottavaa, ja keskustelun jatkolle sanoisin, että arvoisan puhemiehen tämän talon ulkopuolella esittelemä menetelmä on minusta hyvin varteenotettava jatkokeskustelussa.

Kun on mainittu lobbaus, ihan lopuksi uutena, ensimmäisen kauden kansanedustajana haluaisin lobbarit vapauttaa hyödyllisempään puuhaan ja ilmoittaa, että minusta tällä hetkellä ydinvoima on toteuttamiskelpoisuuden puolesta, taloudellisuuden puolesta ja myös ympäristöpoliittisesti rehellisin vaihtoehto.

Ed. E l o : Herra puhemies! Kun olen kuunnellut erityisesti edustajien S. Pietikäinen, Hassi ja Soininvaara puheenvuoroja, olen jotenkin jäänyt ihmettelemään sitä, että kyseiset edustajat eivät tahdo arvostaa meidän asiantuntijoidemme mielipiteitä. Minä vähän ihmettelen sitä, että maan hallitukset toisensa jälkeen olisivat täysin epäonnistuneet kauppa- ja teollisuusministeriön korkeimpien energiapolitiikan virkamiesten nimittämisessä. Tuntuisi aika oudolta se, että tieto olisi nyt esimerkiksi edustajien Soininvaara, Hassi ja S. Pietikäinen päässä ja kauppa- ja teollisuusministeriössä istuisivat aivan väärät ihmiset tekemässä ehdotuksia maan hallitukselle ja eduskunnalle siitä, minkälaista energiapolitiikkaa Suomessa pitäisi noudattaa.

Toinen havainto, joka liittyy erityisesti edustajien S. Pietikäinen ja Hassi puheenvuoroihin, on se, että aivan selvästi, kuten ed. Hassi jo viime perjantaina ilmaisi ja ed. Pietikäinen peitellysti, molempien mielestä talouskasvu on pahasta. Minusta tämä on sen laatuista hurskastelua, sen laatuista ajattelua, että toivon, että Suomen kansa todella saisi tietoonsa, että esimerkiksi edustajat Hassi ja S. Pietikäinen ajavat sitä linjaa, että talouskasvu on pahasta. Totesin jo perjantaina, minkä katastrofin viime eduskuntakauden aikana suomalaiset kokivat, kun talous romahti. Päästiin siihen vihreiden päämäärään, että talous ei enää kasvanut. Mitä tapahtui? Minä toivon todella, koska Suomen kansa on aivan riittävästi kärsinyt viime eduskuntakauden työskentelystä, että tämän laatuiset ehdotukset vähitellen lopetettaisiin ja mentäisiin todella aivan realiteetteihin.

Kylmä tosiasia on se, että me tarvitsemme lisää energiaa. Siinä olen samaa mieltä, ettei meidän kylmä ilmastomme varmaan ole suinkaan päätekijä edes siinä, minkä takia me tarvitsemme huomattavan määrän energiaa, vaan syys on meidän tuotantotapamme keskeisillä teollisuudenaloilla eli metalli-, kemian- ja paperiteollisuudessa. Jos nyt joku näistä viisaista edustajista ilmoittaa, että ei kannata paperiteollisuuden lisäämistä, metalliteollisuutta tai kemianteollisuutta, mielelläni nyt kuulisin, mitä hän sen tilalle esittäisi.

Siitäkin me olemme aivan samaa mieltä, että me tarvitsemme 200 000 palvelualan työpaikkaa, ehkä enemmänkin. Riittävätkö edes nämä? Ei siinä tarvita mitään pankin pääjohtaja Hämäläisiä eikä ed. Soininvaaraa. Onhan se aivan selvää. Jokainen kansanedustaja tajuaa, että me tarvitsemme lisää palvelualan työpaikkoja.

Herra puhemies! Palvelualojen työpaikat voivat syntyä vain sellaisessa tilanteessa, jolloin meillä on terve taloudellinen tilanne, jolloin meidän vientimme vetää ja jolloin muuten meillä on kaikki edellytykset lisätä kotimaista kysyntää. Me olemme sellaisessa tilanteessa. Me olemme nyt siinä tilanteessa, että hallituksen pitäisi voimakkaammin, eikä niin varovasti kuin tällä hetkellä, lisätä kotimaista kysyntää, lisätä ostovoimaa, mutta se ei liity mitenkään energiapoliittiseen akuuttiin tilanteeseen.

Vaikka, arvoisa puhemies, saatoin pikkuisen liioitella muun muassa hätätilasta, kuitenkin hyvin akuutti on tämä tilanne. Meidän pitää tehdä päätöksiä nyt ja tässä ainakin linjauksista, mitä aiotaan tehdä. Ei voi odottaa vain sitä, että hyvät haltijat toisivat suomalaisille kohtuuhintaista energiaa. Totta kai me sitäkin saamme. Mutta mitä huonompi on meidän omavaraisuutemme, sitä korkeampi on energian hinta, kun me sitä tuomme.

Vieläkin asetan kyseenalaiseksi sen, että me olemme valmiita tuomaan 900 megawatin tehon edestä Venäjältä ydinsähköä. Eikö se kenenkään omaatuntoa mitenkään kolkuta, että se tuodaan laitoksista, joita hoidetaan paljon huonommin, jotka ovat teknisesti paljon heikompia kuin suomalaiset laitokset? Eikö se ketään, esimerkiksi vihreitä tai jotakuta muuta, joka vastustaa ydinvoimaa kiivaasti, yhtään kiinnosta, miten tuotetaan siellä, mistä me tuomme tämän energian, kun olemme nyt ainakin muutamaksi vuodeksi sitoutuneet kiinteästi tuomaan tämän tehon edestä sähköä Suomeen Venäjältä?

Mitä tulee ed. S. Pietikäisen puheenvuoroon muuten vielä, hän ehdotti myös energiaverojen tasokorotusta. Ymmärsin myös ed. Hassin pu-

heesta, että hänkin on sitä mieltä ja vihreät yleensäkin, että energian verotusta pitää nostaa. (Ed. Nikula: Hallitus halusi!) — Tämähän oli, ed. Nikula, vihreiden vaatimus budjettineuvotteluissa. (Ed. Nikula: Hallitusneuvotteluissa meni läpi!) — Kyllä, mutta budjettineuvotteluissa myös te esititte, että energiaveroa edelleen lisätään. — Mitä on tapahtumassa? Olen ymmärtänyt, että ministeri Kalliomäki on nyt tuomassa esityksen, jossa teollisuuden energiaverotusta helpotetaan ja tavalliset kuluttajat pannaan maksamaan tämä energiavero. Minä toivon, ed. Nikula, että sitten tullaan vain vahvasti puhujakorokkeelle, kun aletaan kysyä, mistä johtuu sähkön hinnannousut; ed. Nikula tulee rehellisesti vastaamaan, että me olemme vaatineet sitä, me vaadimme sähkön kulutuksen vähentämistä. Silloin pitää olla myös rehellinen eikä sanoa vain, että tässä on nyt kaikenlaisia kiemuroita ja kaamuroita ja kuinka nyt sattuikaan, että sähkön hinta sattui nousemaan. Eihän se nouse itsestään, vaan se nousee niistä vaatimuksista, joita muun muassa vihreät ovat esittäneet.

Toistan sen, mitä sanoin perjantaina Suomen energiaverotuksen tasosta. Teollisuuden keskeisillä aloilla se on 80 prosenttia korkeampi kuin meidän kilpailijamaissamme, Saksa ja Japani ovat samantapaisia maita, mutta meillä energiaverotus on 80 prosenttia korkeampi kuin meidän kilpailijamaissamme. Mistä se on pois? Kun me tiedämme esimerkiksi, että paperin hinta muodostuu suurin piirtein kolmesta osasta eli energiasta, palkoista ja raaka-aineista, väitänpä melko varmasti, että se on aika pitkälle pois ihmisten palkoista. Se, mitä energiassa maksetaan lisää, otetaan ihmisten palkoista pois. Sitä vihreät ovat ajamassa ja muut ydinvoiman vastustajat. Mielestäni tämä on asia, joka myös kannattaa rehellisesti sanoa. Me tiedämme, että energian osuus on esimerkiksi paperiteollisuudessa vähintään sama kuin työntekijöiden palkat. Nyt kannattaa keskustella aivan avoimesti ja rehellisesti siitä, olemmeko todella sitä mieltä, että nostamme energiaverotusta, niin kuin ehdotetaan, ja lisäämme teollisuuden rasitusta, vai olemmeko sitä mieltä, että Suomen teollisuus saa toimia vähintään samoilla ehdoilla kuin teollisuus muissa vastaavissa maissa, jotka kilpailevat Suomen kanssa.

Herra puhemies! Lopuksi vielä muutama sana päätöksenteosta, joka tämän päivän kuluessa on myös käytävillä ollut hyvin keskeisesti esillä johtuen eilen annetuista ja eräistä muista lausunnoista. Olen sanonut myös henkilökohtaisesti kantani eduskunnan toisen varapuhemiehen Matti Louekosken ehdotukseen siitä, että asetettaisiin toimikunta tai komitea, jossa olisi erilaisia tahoja edustettuina. Minusta se on hyvä ehdotus jalostettuna esimerkiksi siihen suuntaan, että se olisi hallituksen asettama komitea, jossa olisivat eri tahot edustettuina, lähinnä poliittiset puolueet kuitenkin ja ehkä ammattiyhdistysliike ja työnantajat eli teollisuustahot lisäksi.

Sitä ennen kuitenkin toivoisin, että eduskunta voisi antaa signaalin, mikä on tämän eduskunnan tahto siltä osin, mihin Suomen perusvoimaratkaisu todella perustuu. Minusta se on hyvin keskeinen kysymys. Nyt eivät auta ed. Hassin ja ed. S. Pietikäisen pitkät selvitykset siitä, mitä tapahtuu joskus tulevaisuudessa vuonna 2050, vaan me tarvitsemme nyt sen tiedon. Hallitus tarvitsee eduskunnalta signaalin siitä, mitä mieltä tämä eduskunta on. Vielä kerran toistan, että minusta se on todella demokraattisen päätöksenteon kunnioittamista. Joko eduskunnan enemmistö kannattaa sitä, että meillä on kaksi vaihtoehtoa, ydinvoima ja kivihiilivoima, tai sitten eduskunta sulkee pois ydinvoiman, jompikumpi. Saatuaan signaalin komitea tekee työtään, tekee ehdotuksen. Se tulee sitten hallituksen kautta vaikka selontekona tai tiedonantona vielä eduskuntaan, joka lopullisesti linjan hyväksyy. Minusta tämä olisi se linja, jota sitten Suomessa pitäisi myös sitoutua kunnioittamaan seuraavat 10—15 vuotta.

Olen ihaillut ruotsalaisten päätöksentekokykyä monta kertaa aikaisemminkin. Ruotsalaiset osaavat, he ovat meitä paljon etevempiä päätöksenteossa. Esimerkiksi energiapolitiikassa heillä on selvä linja. Heillä oli vuonna 80 kaksitoista ydinvoimayksikköä, jotka ovat edelleen toiminnassa. Nyt 15 vuotta kansanäänestyksen jälkeen, oli energiakomitea, joka ilmeisesti ensi viikolla antaa mietintönsä, ja ruotsalaiset saavat tätä kautta linjauksen. Heillä oli 15 vuoden jakso, jossa ei keskusteltu oikeastaan enää, ei tarvinnut keskustella, koska linja oli selvä, ja nyt he luovat taas seuraaviksi 15 vuodeksi ilmeisesti oman linjansa.

Herra puhemies! Minä toivon, että Suomessa todella päästäisiin tästä juupas — eipäs-asettelusta. Kyllä nyt ainakin niiden ihmisten, jotka täällä salissa ovat, nyt pitäisi myöntää, että tehdään, vaikka ehkä vähän kipeäkin, demokraattinen ratkaisu. Minä olen valmis tyytymään siihen, mitä eduskunta sanoo, mutta en sitä ennen. Eduskunnan pitää tähän sanansa sanoa.

Ihmettelen kyllä ed. Nikulan vaatimusta siitä, että hallituksen pitäisi ensin käsitellä tämä kysymys. Ed. Nikula, mihin tämä perustuu? Ministeri Kalliomäki on monet kerrat, ainakin kaksi kertaa, eduskunnassa todennut, että päätös on nyt eduskunnan käsissä, hallitus ei tuo mitään uutta esitystä siltä osin. Mielestäni tämä on hyvin keskeinen sanoma, mitä Kalliomäki on sanonut. Olen tämän päivän kuluessa ymmärtänyt esimerkiksi ministeri Niinistön myös ilmoittaneen omana kantanaan, että tämä ed. Nikulan ajatus olisi pitänyt ottaa jo hallitusneuvotteluissa esille. Olisi pitänyt hallitusneuvotteluissa sopia, että ennen kuin eduskunta ottaa mitään kantaa, hallituksen pitää asia käsitellä. Ihmettelen kyllä, mistä ed. Nikula on tämän nyt saanut päähänsä. Pääministeri Lipponen on suoraan ilmoittanut, että hallitus ei käsittele tätä, vaan asia on nyt eduskunnan käsissä. Minkä takia, senkö takia, että ed. Nikula uhkailee hallitusta?

Mielestäni se on aika vaarallinen tie. Se saattaa päättyä myös huonosti. Siinä saattavat, ed. Nikula, murtua monet asiat, niin kuin olette todennut tuossa haastattelussa. Tässä nyt kannattaa muistaa, että muissakin ryhmissä on edustajia, ei pelkästään vihreässä ryhmässä. Olen sovinnon kannalla ja sitä mieltä, että pystymme löytämään tällaisen ehdotuksen, missä me esimerkiksi toimikunnan tai komitean kautta asiaa yhdessä pohdimme, mutta tyydymme myös demokraattiseen päätökseen ilman uhkailua. Toivon, että kaikki pystyisimme tämän omaksumaan. Ei demokratiaa ole se, että yksi eduskuntaryhmä ilmoittaa, että jos tehdään näin ja näin, niin paijut pois pelistä ja lähdemme omille teillemme, jos näin ei ole sovittu aikaisemmin.

Lopuksi vielä ed. Markkula-Kivisillan aloitteesta. Kun olen yli viikonvaihteen miettinyt, mitä tämä tarkoittaa, niin ymmärrän hyvin, että tämä on ollut keskustelun avaus ihan myönteisessä mielessä. Se on ihan hyvä, että me olemme saaneet ja saamme edelleen keskustella tästä asiasta. Mutta en minä kyllä usko, että on järkevää, että me kivihiilivoimalapäätöksiä tuomme tänne. Nehän ovat tänä päivänä asioita, jotka teollisuus päättää. Jos teollisuus ei halua mitään erityistä, esimerkiksi arvonlisäveroalennusta tai muuta, niin teollisuus vain päättää rakentaa kivihiilivoimalan ja saa siihen tietyt ympäristöluvat, päästöluvat. Se on teollisuuden asia.

Tietysti voidaan esittää kysymys, minkä takia eduskunta päättää ydinvoimasta. Minusta se on kyllä aiheellinen kysymys, ja olen sitä mietiskellyt. Miksi ei voisi olla niin, että esimerkiksi nämä kaksi voimakysymystä, kivihiili ja ydinvoima, olisivat sellaisia, jotka valtioneuvosto päättäisi sen jälkeen, kun eduskunta on asettanut tietyt ehdot, joilla nämä luvat myönnetään? Minusta tuntuu, että ydinvoimapäätöksen mahdollistaminen ainoastaan eduskunnan toimesta on syntynyt erilaisissa olosuhteissa kuin tänä päivänä. Tänä päivänähän teollisuuden pitäisi saada vapaasti päättää eduskunnan määräämillä ehdoilla siitä, miten energiaa tuotetaan. Minusta on tämä asia tehty aivan liian monimutkaiseksi. Ehkä esimerkiksi, jos tämä eduskunnan toisen varapuhemiehen Louekosken esittämä toimikunta tai komitea asetetaan, se voisi myös miettiä, miten päätöksentekoa energiapolitiikassa pitäisi harrastaa. Voi olla, että se päätyy edelleen samaan asetelmaan, enkä minä mene tässä vielä mitään ehdottamaan siltä osin.

Tässä olisi, herra puhemies, paljonkin puhuttavaa, mutta ehkä ihan viimeisimpiä näkökohtia on se, että olen ehdottanut energiapolitiikan neuvostossa sellaista ajattelua, että maan hallitus voisi laatia energiapoliittisen ohjelman sillä perusteella, että se täyttäisi Rion sopimuksen ehdot, kun näitä ruvetaan käytännössä noudattamaan. Siis tämä on tällainen moraalinen sitoumus, mikä Suomella on, mutta kun lähdetään käytännön vaatimuksia esittämään, niin toivoisin, että meillä olisi energiapoliittinen ohjelma. Toivoisin, että esimerkiksi myös vihreää ryhmää miellyttäisi tällainen ehdotus. Ohjelma täyttäisi Rion sopimuksen ehdot. Oli mielenkiintoista kuulla, että ed. Hassi jo ilmoitti irtisanoutuvansa tästä kivihiililinjasta, joka nyt ilmeisesti hallituksessa on ollut aika vahvasti kuitenkin esillä ja jonka vihreät, olen ymmärtänyt tiedotusvälineistä, ovat olleet valmiit hyväksymään tässä muodossa.

Mitä maakaasuun tulee, kannattaa vielä kerran muistuttaa siitä, mitä asiantuntijat sanovat. Aikaisin ajankohta, jolloin yleensä tämä asia tulee esille, ja jolloin ollaan käytännön toimenpiteissä on vuosi 2005, eli kymmenen vuoden päästä. Siihen mennessä, herra puhemies — meille on ilmoitettu — tarvitsemme vähintään 2 500 megawattia lisää kapasiteettia. Se asia pitää ratkaista ennen sitä. Sitä paitsi kun maakaasusta keskustellaan, niin te vihreät varmaankin kun olette hyvin ympäristötietoisia, tiedätte, että eihän maakaasu ole mitenkään niin kovin puhdas energian muoto. Se on jonkin verran hiilidioksidipäästöiltään parempi vaihtoehto kuin kivihiili, mutta ei oleellisesti. 40 prosenttia pienemmät ovat hiilidioksidipäästöt maakaasussa. Se, että

maakaasu on muka jokin puhdas vaihtoehto, ei pidä paikkaansa. Sekin pitäisi tehdä meillä selväksi.

Kun Suomi kuitenkin ilmeisesti maakaasuratkaisussaan, sen näkemyksen varassa, mikä tänä päivänä on, sen tiedon varassa, päätyisi siihen, että meillä olisi yksi ainoa toimittaja eli Venäjä, tämä on myöskin hyvin tärkeä strateginen kysymys. Sitoutuuko Suomi suureen maakaasun lisäkäyttöön, jossa meillä on yksi ainoa tuoja eli Venäjä? Se on mielestäni asia, joka myöskin pitäisi tässä yhteydessä ratkaista.

Ihan lopuksi sanoisin vain sen, että kun nyt hahmotellaan, miten täytämme energiatarpeemme, voisi ajatella jonkinlaista coctailia. Olen siitä aikaisemminkin puhunut. Siinä voisi olla mielestäni pari ydinvoimalaitosta. Siinä voisi olla maakaasua, siis vuoden 2005 jälkeen, pitkällä tähtäimellä. Siinä voisi olla bioenergiaa, uusia energiamuotoja, kuten tuuli- ja aurinkoenergiaa. Siinä voisi olla energian säästöä. Mutta ilman ydinvoimaa tai vastaavasti kivihiilivoimaa tätä hommaa ei ratkaista. Tämä yhtälö ei pelkästään näillä täydentävillä energiamuodoilla ratkea muualla kuin kauniissa juhlapuheissa.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on aivan kohta varsinainen puheenvuoro, mutta kun ed. Elo puhui niin energisesti varsinkin vihreistä, haluaisin käyttää hänelle välittömästi vastauspuheenvuoron.

On totta, että hallitusohjelmaan saatiin vihreiden vaatimuksesta maininta, että palkansaajien tuloverotusta helpotetaan erityisesti energiaveroja korottamalla. Hallituksessa käydään tästä kädenvääntöä, miten se kohtaantuu kuluttajiin, kotitalouksiinko vaiko teollisuuteen. Oli miellyttävää kuulla, että ed. Elo on valmis tukemaan vihreitä, kun me pyrimme siihen, että kotitalouksien rasitus jää mahdollisimman pieneksi. Toivon, että hän viestittää kantansa puoluetoverilleen ministeri Kalliomäelle.

Venäjän ydinvoimalat ovat todella hankala ongelma. Tuontisähkö sieltä tulee varmasti ratkaistavaksi. Tuontisähköähän on muuten saatavissa. Toteaisin kyllä, että vihreät puhuivat jo 80-luvulla siitä, kuinka vaarallisia nämä voimalat ovat. Siihen aikaan sosialidemokraateista ei ollut Venäjän arvostelijoiksi missään suhteessa.

Hallituksen monivuotisena virkamiehenä kuuntelin tietysti tyydytyksellä, kun ed. Elo käski uskomaan virkamiehiin asiantuntijoina. Varoittaisin kuitenkin. Virkamiehen ensimmäinen velvollisuus on olla ahkera, toinen lojaali hallitukselle ja kolmanneksi, jos asiaa tuntee, se ei ainakaan ole haitaksi.

Ed. Elo, muistuttaisin vielä ydinvoimapäätöksentekomenettelystä. Eduskunta voi hyväksyä ponsia, ja sitä on tapahtunut kaiken aikaa, mutta varsinainen päätös ydinvoimalan rakentamisesta tehdään hallituksen antaman esityksen perusteella valiokuntakäsittelyn jälkeen. Se on ainoa tapa, jolla ydinvoimala saa rakennusluvan. Totean, että edellinen eduskunta tällaisen käsittelyn jälkeen, kaiken sen informaation varassa, jota nytkin tässä on tullut esiin, päätyi kielteiseen ratkaisuun.

Ed. S o i n i n v a a r a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Elo totesi, että ministeri Kalliomäki haluaisi siirtää sähkön verotuksen painopistettä teollisuuden veroista kuluttajien veroihin, ja ilmoitti, että tästä kansalaiset tulevat vihreitä syyttämään. Ed. Elo, ministeri Kalliomäki on sosialidemokraatti.

Ajatus muutenkin painopisteen siirtämisestä on veropoliittisesti aika huono. Se merkitsisi verotuksen siirtämistä sillä tavalla, että pääoma- ja energiavaltainen teollisuus maksaisi vähemmän veroa ja tosiasiallisesti, koska palkansaajien verot ovat myös tuotannon veroja viime kädessä, työvaltaisen tuotannon verotus taas lisääntyisi ja se taloudellinen epätasapaino, joka meillä koko ajan vallitsee, sen kuin vain pahenisi. Suhdannepoliittisesti pöhkömpää ajatusta tuskin voisi oikeastaan keksiä.

On totta, että se, että energiaverot ovat huonosti harmonisoituja maailmassa, aiheuttaa suuria hyvinvointitappioita. Suomi on energiaveropolitiikassa kuitenkin sillä tavalla häirikkö, että meillä erilaisin yhteiskunnan toimin pystytään selvästi tarjoamaan alihintaista energiaa teollisuudelle, mikä merkitsee selvää kilpailun vääristymää. Se tehtiin meillä aikanaan sillä tavalla, että annettiin inflaation syödä energian tuotannon pääomat eikä reaalipääomalle vaadita tuottoa, vaan ainoastaan inflaation syömälle nimellispääomalle. Tämän takia meillä edelleenkin teollisuus saa selvästi halvempaa energiaa kuin muissa maissa, mikä vääristää kilpailuolosuhteita ja merkitsee selvää tehokkuustappiota maailmankaupassa. Tällaisia häirikköjä maailmankaupassa ei saisi olla.

Ed. U o t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Elo puheenvuoronsa alussa arvosteli niitä edustajia, jotka ovat kiinnittäneet huomiota Suomen teollisuuden ja tuotannon raken-

teeseen. Olen aivan varma, ettämeidän pitää kantaa huolta teollisuutemme tukijaloista, metsästä, metallista ja kemiasta. Yhtä vahvasti olen samaan aikaan sitä mieltä, että teollisuusrakennetta pitää muuttaa. Sitä pitää monipuolistaa. Suomalaisia raaka-aineita pitää jalostaa pitemmälle. On erittäin häpeällistä esimerkiksi puun suhteen se, että me viemme täältä puun Tanskaan ja Tanskan huonekaluteollisuus on seitsenkertainen arvoltaan Suomen huonekaluteollisuuteen nähden.

Tällä hetkellä nämä kolme jalkaa, metalli, puu ja kemia, kaikki, ovat pääomaintensiivisiä, energiaintensiivisiä ja vähän työvoimaintensiivisiä lukuun ottamatta metallin high tech -puolta, joka onkin kasvanut ja lähentelee jo 20 prosentin osuutta viennistä. Kyllä meidän pitäisi tämän tosiasian edessä pyrkiä myös teollisuusrakenteen monipuolistamiseen ja muuttamiseen pikkuhiljaa niin, että se olisi vähemmän energiaintensiivistä, enemmän työvoimaintensiivistä ja vähemmän pääomaintensiivistä jatkossa.

Mitä tulee siihen, mikä on energian hinta teollisuudelle, ei ainakaan tällä hetkellä paperiteollisuudelle varmasti energian hinta ole ongelma, koska melkein pelkästään puhtaalla tulorahoituksella se tällä hetkellä tekee miljardien investointeja. Elikkä kyllä samalla tavalla, kuin työvoima on heille hyvin pieni kustannustekijä, on myös energia tällä hetkellä. Kyllä heidän kustannustekijänsä tulevat aika paljon pääoman puolelta tänäkin päivänä.

Ed. A l a r a n t a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Elon puheenvuoroon siitä syystä, etten halua paikalla olevana edustajana vaikenemalla yhtyä siihen motiivien epäilyyn ja syyllistämiseen, jota ed. Elokin harrasti puheenvuorossaan kaikkia niitä edustajia kohtaan, jotka vastustavat ydinvoiman lisäkäyttöä.

Kun ed. Elo ei ollut edellisessä eduskunnassa, ymmärrän, että hänen on vaikea antaa arvoa sille käsittelylle ja niille äänestyksille, joita täällä silloin suoritettiin. Itse olen vastustanut ydinvoimaa silloin ja aion vastustaa sitä tulevaisuudessakin.

Eivät, ed. Elo, kauppa- ja teollisuusministeriön virkamiehet tietenkään ole vääriä virkamiehiä, vaan varmaan aivan suoria ja hyviä virkamiehiä. Ongelma on nähdäkseni siinä, että energiapolitiikkaa valmisteleva koneisto ei ole tyytynyt eduskunnan tekemään päätökseen, vaan tämä on vähän niin kuin kirkon puolella naispappeusasia, että sitä ajetaan niin kauan, kunnes se saadaan hyväksytyksi. Sekin viimein saatiin ja varmaan saadaan tämäkin.

Kun ed. Elo viittasi Venäjän huonoon energiatekniikkaan ja siinä yhteydessä omantunnon kolkutukseen, haluan todeta, että sehän ei ole omantunnon kysymys siksi, että suomalaisella kansanedustajalla ei ole päätösvaltaa Venäjän energiapolitiikassa. Myllyt jauhavat siellä sittenkin, vaikka me lopettaisimmekin sähkön oston.

Aion itse ed. Elon ja monien muiden puheista huolimatta vastustaa ydinvoiman lisäkäyttöä perustellen edelleenkin sen kriisiherkkyydellä, sen ylisukupolvisilla haittavaikutuksilla, sen jätehuollon vaikeudella, jopa jätehuollon tutkimisen laiminlyönnillä.

Ed. T i u s a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vain siihen kohtaan ed. Elon puheenvuorossa puuttua, kun hän totesi, että ruotsalaiset osaavat tehdä paremmin päätöksiä. Siellä päätettiin kannasta ydinvoimaan, ja niin kuin totesitte, 15 vuotta päätöstä noudatettiin. Me emme ole vastaavaan nähtävästi pystyneet. Me emme pysty tämän kaltaiseen.

Tarkoitan tällä sitä, että eduskunta teki edellisellä kaudella selkeän päätöksen pitkän, perusteellisen keskustelun jälkeen, ja nyt kuitenkin avataan kaapin ovi ja otetaan ydinvoimaluuranko jälleen sieltä esiin. Eli mielestäni meidän pitäisi kyllä nyt arvioida ihan kunnolla omaa kyvykkyyttämme tässä asiassa.

Ed. M. P o h j o l a : Arvoisa puhemies! En puhu pitkään, mutta muutama kommentti.

Pyysin oikeastaan alun alkaen puheenvuoron ed. S. Pietikäisen puheenvuoron johdosta, jossa hän penäsi tähän maahan sellaista politiikkaa, jossa ympäristökysymykset olisivat Suomen ykköspriorite etti. Ympäristökysymykset ovat toki tärkeitä, mutta eivät ainakaan Suomessa kaikkein tärkeimpiä. Meidän ykköspriorite ettimme, näin olen ymmärtänyt ja näin minun mielestäni on, ovat työttömyyden puolittaminen ja kansantalouden saattaminen sellaiseen kuntoon, että kaikilla halukkailla olisi työtä ja toimeentuloa tässä maassa. Siltä osin kuin ympäristökysymykset palvelevat näitä tarkoitusperiä, toteutettakoon ne välittömästi.

Mutta muutoin me voisimme, sen sijaan että toimimme oppimestarina sekä Euroopassa että koko maailmassa, katsoa, mitä Euroopan unionissa tehdään ympäristökysymysten suhteen, ja toimia yhdessä unionin kanssa sillä tavalla, että

maksajaksi ei joudu Suomen kansa, niin kuin tällä hetkellä on joutumassa yhä nousevan sähkön hinnan vuoksi.

Kuka kertoo minulle yhdenkään sellaisen Oecd:n teollisuusmaan, jonka energiapolitiikka perustuu vihreiden ajatusten varaan ja jonka energiapolitiikkaa hoidettaisiin vihreiden periaatteella? Ne ovat kauniita teorioita, mutta eivät vielä konkretialtaan tällä hetkellä tästä maailmasta. Hyvä esimerkki on Rion sopimus. Kuinka monessa maassa tätä noudatetaan? Keskeistä olisi, että eurooppalaiset maat ja suuret teollisuusmaat saataisiin noudattamaan Rion sopimusta. Mutta se ei vaadi Suomen pontevia toimenpiteitä, vaan globaalisesti yhteisiä päätöksiä ja sitoutumista noudattamaan Rion sopimusta.

Oikeastaan ed. Nikula heitti sellaisen ajatuksen, että sosialidemokraatit toivovat, että vihreät jättäisivät hallituksen esimerkiksi tämän kysymyksen tiimoilta. Olen sitä mieltä, että me sosialidemokraatit emme missään tapauksessa tätä toivo. Meidän käsityksemme mukaan vihreät, vaikkakin joutuen antamaan periksi joissain kysymyksissä, voivat toteuttaa omaa politiikkaansa hallituksesta käsin paljon paljon pitemmälle kuin hallituksen ulkopuolelta. Mutta minusta sosialidemokraatit ja tämä kansakunta eivät missään tapauksessa voi jäädä vihreiden panttivangiksi niin tärkeässä kysymyksessä kuin energiakysymyksen ratkaiseminen tällä hetkellä on. Minusta se on täysin selvä.

Minusta on jopa älyllisesti epärehellistä se, näin ainakin itse asian näen, että osa vihreistä on valmis hyväksymään hiilivoiman käyttämisen, mutta ei ydinvoimaa. Jos sitten sanotaan, ettei voida kumpaakaan käyttää, niin missä on älyllinen rehellisyys siihen nähden, että energiakysymys tässä maassa voitaisiin asianmukaisesti ratkaista? Se on nähty, että puulla sitä ei voida ratkaista, osaksi sen tähden, että se on liian kallista poltettavaksi. Kaasun tuomiseen ja jättäytymiseen yksin sen varaan sisältyy monia riskitekijöitä.

Meillä on harvoja valtteja tässä maassa, millä me pärjäämme ylipäätänsä kansainvälisessä kilpailussa. Yksi on metsä, toinen on tällä hetkellä tekninen osaaminen, jota onneksi on viime aikoina siunaantunut ja jossa on pärjätty, ja kolmas on ollut halpa energia. Nyt me olemme heittämässä tämän kolmannen valtin pois ja tuomme sähköä Ruotsista ja Tanskasta ja Venäjän kurjista ydinvoimalaitoksista.

Minusta on älyllisesti epärehellistä, että me tuomme ydinsähköä Venäjältä, niin kuin täällä on todettu, näistä kurjista ja teknisesti epävarmoista laitoksista, joista osa pitäisi jo sulkea, mutta emme rakenna tänne turvallisia laitoksia ja lisäksi tuhlaamme kallista valuuttaamme tuontisähköön. Se on hölmöläisten politiikkaa. Siitä ei pääse mihinkään, ja ennen pitkää se on kansakunnalle kestämätöntä politiikkaa. Jos me olisimme sellainen talousmahti kuin Yhdysvallat ja meillä olisi varaa tehdä tällä tavalla, niin tilanne olisi toinen. Mutta kun kansa huokaa ja kärsii verojen ikeen alla ja työttömyys on korkeimpia Euroopassa, niin tämä on kestämätöntä politiikkaa.

Eli olen sitä mieltä, että eduskunnan tulee tehdä tämän istuntokauden aikana ratkaisu tässä asiassa, ja tämä käsitykseni perustuu ennen kaikkea siihen, että olosuhteet ovat oleellisesti muuttuneet viime eduskunnan tekemän päätöksen jälkeen. "Clausula rebus sic stantibus", sanoivat jo muinaiset roomalaiset. Olosuhteiden muuttuessa asiaa on tarkasteltava uudestaan, ja viittaan tässä muun muassa siihen uuteen tietoon, mitä me olemme saaneet kasvihuoneilmiön muodostumisesta ja vaarallisuudesta, joten on aika uusiin päätöksiin, arvoisa puhemies.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Tämä aloite sisältää sen hyvän puolen, että eduskunta ja tietysti ensin hallitus joutuu todella vertailemaan perusteellisesti esimerkiksi kivihiilen ja ydinvoiman käyttöä energian tuotantoon. Yksi pieni tieto on jo siinä yhteydessä hyvin arvokas ja suuntaa antava, tieto, onko yksikään ydinvoimala saanut vakuutusta tässä maailmassa ja kuinka monelta hiilivoimalalta se puuttuu. Se kuvaa yhdellä tavalla tätä problematiikkaa. Toinen on se, että ydinvoimalan jätehuollosta on jatkuvasti annettu helpotuksia. Varautuminen kustannuksiin on viimeksi tämän vuoden alussa Ahon hallituksen aikana tehty helpommaksi IVOlle antamalle lykkäyksiä näihin maksuihin.

Ed. Aittoniemi täällä keskustelussa peräsi kokonaisnäkemystä energiapolitiikan suunnasta, ja se on tietysti hyvin perusteltu vaatimus. Tosin nykyinen hallitus voi siihen varmasti vielä tämän kuun loputtua vastata, koska hallituksen piirissä valmistellaan energiapolitiikasta periaatepäätöstä, jossa ovat energian säästöt ja eri energiamuodot tarkastelussa.

Sen sijaan Ahon hallitushan ei tehnyt asiassa mitään. Se ei ilmeisesti koskaan toipunut siitä iskusta, jonka ydinvoimahankkeen kaatuminen tässä eduskunnassa aiheutti, tai sitten, niin kuin ed. Alaranta totesi, ei uskottu, että tappio oli lopullinen.

Arvoisa puhemies! Täällä on viitattu myös työllisyysvaikutuksiin ja taloudellisen kasvun problematiikkaan. Hyvin tiedetään, että tasavallan presidentin työllisyystyöryhmän esitykset pitkälle muodostavat rungon nykyiselle hallitusohjelmalle. Varmasti mikä tahansa hallitus olisi ottanut ne ehdotukset omikseen. Siinä määrin perusteltuja ja pitkälle harkittuja ne olivat.

Vihreä eduskuntaryhmä paneutui tuohon esitykseen aika pian. Otimme yhteyttä työryhmän puheenjohtajaan Matti Pekkaseen ja kysyimme esimerkiksi, onko kasvulukujen taustalla mahdollisesti uuden ydinvoimalan tuottama lisäsykäys talouteen. Vastaus oli, että ei missään tapauksessa. Matti Pekkasen työryhmän ehdotukset myös taloudellisen kasvun osalta perustuivat siihen, että uutta ydinvoimalaa ei rakenneta.

Pekkanen itse sanoi, että hänen mielestään sen työryhmän ehdotusten arvokkaimpia, tärkeimpiä ja pisimmälle tähtääviä kohtia on se, josta aika vähän on puhuttu, se että siellä käydään läpi nämä teollisuuden klusterit, nämä kolme jalkaa, joista täällä on puhuttu: puu, kemia ja metalli, ja todetaan, että ne ovat edelleen tärkeitä, mutta niiden varaan ei tuota sinänsä huikeata 5 prosentin kasvua voida rakentaa, vaan Pekkanen ja se mietintö korostavat, että välttämätöntä on löytää uudet teolliset klusterit, jotka tuon ehdotuksen mukaan ovat ympäristöteknologiassa ja uudessa viestintäteknologiassa.

Tässä yhteydessä raportissa todetaan, että yhtä välttämätöntä on alentaa palkkaverotusta ja kompensoida sitä ympäristö- ja energiaveroilla. Tämä, arvoisat kollegat, oli Matti Pekkasen työryhmän keskeinen sanoma, ja näihin ajatuksiin perustui se käsitys, että työllisyys voidaan painaa vuosituhannen loppuun mennessä alle 200 000:n; kuulostaa aika tutulta, jos ajattelee nykyisen hallituksen ohjelmaa. (Ed. Elo: Mitä Pekkasen työryhmä sanoi ydinvoimasta?) — Ei mitään. Se ei perustu ydinvoimalle. Se on tarkistettu moneen kertaan. Jos sen lukee läpi — mahdollisesti täällä on joku, joka on tehnyt sen — huomaa saman, mutta tämä on vielä varmistettu puheenjohtaja Pekkaselta, ennen kuin vihreät ottivat myönteisen kannan sinänsä työryhmän ehdotuksiin ennen kaikkea näiden uusien klustereiden ja energiaverotusajattelun sekä palkkaverotuksen alentamisajattelun johdosta. Se on todella syvällisesti mietitty paperi, vaikka siinä tietysti on ongelmallisiakin kohtia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi toteaisin jotain vielä tästä aloitteesta, jota tässä pitkässä keskustelussa aivan yllättäen joskus on jopa sivuttu. Erikoinen asia siinä on, jos katsoo allekirjoittajia, että se on täysin kokoomusvetoinen paperi. Tiedossa on, että kokoomus julkisesti ja salaa kertoo, kuinka se vetää sosialidemokraatteja milloin minkin kölin alitse. Nyt he ovat onnistuneet vetämään koko sosialidemokraattisen ryhmän, ainakin suuren osan siitä, perässään tähän ydinvoimajuttuun tavalla, joka ehkä mietityttää sosialidemokraatteja jatkossa enemmänkin. Kannattaa kiinnittää huomiota kokoomuksen voitonriemuun.

Ed. E l o : Herra puhemies! Mitä tulee ydinjäterahastoon, tämänhetkisten tietojeni mukaan siellä on noin 3 miljardia rahastoituna aivan niiden säädösten mukaisesti, jotka eduskunta on määrännyt. Oikeastaan aika huvittava piirre vielä ydinenergiaverotuksessa on se, että ainoastaan Suomessa ja Ruotsissa verotetaan ydinvoimaa, ja se ei perustu mihinkään. Huomatkaa, se ei perustu ympäristötekijöihin eikä mihinkään muuhun, vaan on vain eräs verotusmuoto, joka ydinjäterahaston lisäksi kerätään ydinvoimateollisuudelta Suomessa. Se vastaa 2,2:ta penniä kilowattitunnilta, Ruotsissa on 0,4:ää. Missään muussa maailman maassa ei ydinenergiaveroa peritä.

Mitä tulee menneisiin, hyvin mielenkiintoista oli se, että Esko Ahon hallitus asetti aikanaan ns. vuorineuvostyöryhmän. Sen näkemysten mukaan keskeinen teollisuuden kilpailukyvyn parannusedellytys oli se, että maahan rakennetaan lisää ydinvoimaa. Kuitenkin edellisen hallituksen pääministeri Esko Aho itse, kuten suurin osa keskustan ryhmästä, äänesti ydinvoiman lisäämistä vastaan, joten ei tässä maassa ole kyllä ymmärretty, mitä kello on lyönyt teollisuuden kilpailukyvyn kannalta. Teoretisoida voidaan aina ja voidaan esittää kauniita puheita.

Mitä tulee esimerkiksi uusiin klustereihin, jotka sinänsä ovat varmasti perusteltuja, uudet teollisuudenalat, ympäristöteknologia ja yleensä high tech, niin kyllä me kuitenkin tarvitsemme niihinkin suuren satsauksen rahaa, rahaa kehitykseen ja tutkimukseen, eikä sitä synny tyhjästä, ei se synny kyllä pelkästään paitojen pesemisellä eikä vettä vinttaamalla.

Mitä tulee siihen yksityiskohtaan, kuka vetää ketäkin kölin alta, ei minua ole kyllä tarvinnut, ed. Nikula, vetää kölin alta eikä monia muitakaan sosialidemokraattisia edustajia eikä erityisesti ammattiyhdistysliikkeemme edustajia, jotka ovat hyvin vahvasti sitä mieltä, että ydinvoima on paras vaihtoehto. Me olemme tulleet

myös, ed. Nikula, hyvin kypsän ajattelun kautta tähän, kuten uskon tulleen myös ammattiyhdistysliikkeen piirissä toimivien sosialidemokraattisten edustajien.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Jos aloite johtaa siihen, että ydinvoimaa ja hiilivoimaa tarkastellaan rinnakkain tai jos arvoisan puhemiehen ehdotus komiteasta toteutuu, tullaan varmaan tarkastamaan ydinjätekysymys. Tosiasia on, että siihen kerättäviä kustannuksia on helpotettu eikä kukaan tiedä, mitä se maksaa, koska säilyttäminen on niin suunnattoman pitkäjänteistä.

Mitä tulee panostamiseen uusiin klustereihin, muistutan ed. Elolle, että Tekesin määrärahat ovat jatkuvasti olleet puolitoistakertaiset siihen verraten, mikä on Suomen Akatemian koko tutkimuspanostus. Siinä asiassa on eduskunnassa valinnut hyvin laaja yksimielisyys, että ne rahat pyritään pitämään. Nyt Lipposen hallitus ensimmäisen kerran leikkaa niitä, mutta toivon, että leikkaus jää ohimeneväksi ilmiöksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

30) Lakialoite laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lakialoite 62/1995 vp (Ala-Nissilä ym.)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

31) Lakialoite laiksi tuloverolain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 63/1995 vp (Peltomo ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Peltomo: Arvoisa puhemies! Työehtosopimuksen perusteella kunnallisille perhepäivähoitajille korvataan lasten hoidosta aiheutuneet välittömät kustannukset. Hoitokulukorvaus on sidottu lasten hoitoaikoihin. Ateriakorvausten ohella hoitokulukorvauksen muita kustannuksia koskeva osuus sisältää korvauksen kaikista muista hoitoon liittyvistä tavanomaisista menoista, kuten huoneiston käytöstä, sähköstä, vedestä, lämmöstä, askartelutarvikkeista, puhelimen käytöstä ym. menoista. Kulukorvaus on siten palkansaajalle työn suorittamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksena maksettu hyvitys, josta ennakonpidätystä ei tulisi suorittaa. Mutta koska hoitokulukorvausta ei ole säädetty verovapaaksi tuloksi, kulukorvaus lisätään lopulliseen verotukseen rahapalkan päälle hoitajan veronalaisiin tuloihin.

Vallitseva verotuskäytäntö on johtanut ongelmiin perhepäivähoitajien ennakonpidätysprosentin määräämisessä sekä useiden sosiaalietuuksien määräytymisperusteiden soveltamistilanteissa, joissa perhepäivähoitajan veronalaisten tulojen kirjautumisesta todellisia ansiotuloja korkeammalle tasolle aiheutuu selvää epäoikeudenmukaisuutta. Myöskään perhepäivähoitaja ei käytännössä saa hyväkseen muiden verovelvollisten tavoin tuloverolain mukaista tulonhankkimisvähennyksen perusmäärää.

Perhepäivähoidon kustannuskorvaus on tarkoitettu kattamaan välittömät, todelliset lapsen hoidosta aiheutuneet kulut. Tuloverotuksen yleisten periaatteiden mukaisesti työnantajan maksamat selvät kulukorvaukset ovat verovapaita.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteeni lähtee siitä, että perhepäivähoidon kustannuskorvauksen säätäminen verovapaaksi selkeyttää merkittävästi perhepäivähoitajien verotusta ja saattaa heidät yhdenvertaiseen asemaan muiden verovelvollisten kanssa. Toivon aloitteelleni myönteistä käsittelyä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

32) Lepäämässä oleva ehdotus ylimpien valtioelinten eräitä valtaoikeuksia koskevaksi lainsäädännöksi

Lepäämässä olevat lakiehdotukset (HE 285/1994 vp)
Perustuslakivaliokunnan mietintö 6/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

33) Hallituksen esitys ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdennentoista pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 143/1995 vp
Lakivaliokunnan mietintö 12/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

34) Hallituksen esitys Viron kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 184/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 19/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

35) Hallituksen esitys Liettuan kanssa tehdyn Eurooppa-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 194/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 20/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

36) Hallituksen esitys laeiksi metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain 5 §:n sekä yksityismetsälain 3 ja 18 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 193/1995 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 9/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

37) Hallituksen esitys laeiksi valuuttalain 13 §:n muuttamisesta ja luottolaitostoiminnasta annetun lain 68 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 166/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 26/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

38) Hallituksen esitys laiksi eräiden elinkeinoalojen valtiontakauksista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 171/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 27/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

39) Hallituksen esitys laiksi tavaramerkkilain muuttamisesta

Hallituksen esitys 135/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 28/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

40) Hallituksen esitys laeiksi patenttilain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 161/1995 vp
Talousvaliokunnan mietintö 29/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi torstaina kello 18 ja kyselytunti samana päivänä kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 18.49.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen